

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

PAGRINDINIO UGDYMO MATEMATIKOS BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Įgyvendinimo rekomendacijas rengė:

doc. dr. Audronė Rimkevičienė, doc. dr. Viktorija Sičiūnienė, Aistė Venclovienė, Albina Zdanevičienė.

Turinys

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.....	2
Mokymosi turinio keitimo priežastys ir svarbiausi turinio pokyčiai.....	2
Mokymo(si) turinio pokyčiai lyginant su 2008 metų matematikos bendrąja programa.....	5
5–6 klasės.....	5
7–8 klasės.....	8
9–10 (I–II gimnazijos) klasės.....	11
2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.....	15
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.....	18
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.....	23
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.....	24
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	25
6 klasė.....	31
7 klasė.....	33
9 (I gimnazijos) klasė.....	43
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	51
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	57
9. Užduočių, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.....	61
5–6 klasės.....	61
7–8 klasės.....	73
9–10 (I–II gimnazijos) klasės.....	83

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos

Mokymosi turinio keitimo priežastys ir svarbiausi turinio pokyčiai

Matematikos mokymosi turinys atnaujinamas vadovaujantis Bendrųjų programų atnaujinimo gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. V-1317 „Dėl Bendrųjų programų atnaujinimo gairių patvirtinimo“, Bendrųjų programų atnaujinimo vadovu, Kompetencijų ir vaiko raidos aprašais bei susitarimais, priimtais visų dalykų programų rengėjų, siekiant kuo didesnės tarpdalykinės programų dermės. Priimant sprendimus dėl turinio naujinimo, buvo atlikta daug parengiamųjų darbų. Apibendrinta ir įvertinta Lietuvos matematikos mokymo(si) praktika. Išnagrinėti šalies mokslininkų ir mokytojų teikti siūlymai dėl turinio atnaujinimo. Įsigilinta į programų rengėjus konsultuojančių tarptautinių ekspertų siūlymus. Išanalizuotos tarptautinių tyrimų, kuriuose dalyvauja Lietuva (TIMSS, PISA) programos bei šalių, kurių mokiniai pasižymi aukštais pasiekimais šiuose tyrimuose, nacionalinės programos. Atnaujinama programa siekta suderinti šalies viduje ryškėjančius ugdymo poreikius, mokslininkų ir praktikų matymą, o taip pat atsižvelgti į matematinio ugdymo kaitos tendencijas tarptautinėje praktikoje. Matematinio ugdymo tikslo formuluotė – sudaryti galimybę kiekvienam mokiniui per matematikos mokymosi turinį ugdytis matematinę ir statistinę raštingumą, įgalinantį juos matematiškai samprotauti ir taikyti įgytas kompetencijas įvairių realių, aktualių ir mokiniams suprantamų problemų sprendimui – ambicinga, bet, programos rengėjų nuomone, per dvylika mokymosi metų pasiekama. Programa numato, kad baigdami pagrindinio ugdymo pakopą, mokiniai:

- tinkamai ir tikslingai vartoja matematinius faktus, sklandžiai atlieka matematinės procedūras, įgytas žinias sieja tarpusavyje, sistemina, struktūruoja, išvelgia matematikos ryšius su kitais mokomaisiais dalykais;
- įvairiuose kontekstuose taiko indukcinę ir dedukcinę, kiekybinę ir statistinę samprotavimą, remiasi žiniomis, logika ir patikimais argumentais formuluodami, analizuodami, įrodinėdami teiginius, sprenddami uždavinius, darydami išvadas ar vertinimus;
- bendradarbiaudami su kitais nagrinėja įvairiomis formomis pateiktus matematinius pranešimus, dalyvauja diskusijose apie komunikavimo tikslą, adresatą, pranešimu perteikiamų minčių tikslumą, logiškumą, pagrįstumą, pilnumą, glaustumą;
- nusiteikęs ir įdeda pastangų matematikos mokymosi kliūtims įveikti, tikslingai planuoja ir organizuoja mokymosi veiklą, turi žinių, gebėjimų ir polinkį matematikos pažinimui ir mokymuisi naudoti skaitmenines technologijas;
- įgytas matematinės kompetencijas ir supratimą apie bendrą problemų sprendimo procesą kūrybiškai pritaiko įvairiuose realiuose, aktualiuose ir mokiniams suprantamuose kontekstuose; reflektuoja savo žinias, gebėjimus, samprotavimo veiklą ir jos rezultatus.

Tikslo ir uždavinių realizacija – dešimt pasiekimų, kuriuos mokiniai palaipsniui išsiugdo (plačiau žr. programos IV ir V skyrius). Jie suskirstyti į tris pasiekimų sritis: *Gilus supratimas ir argumentavimas*, *Matematinis komunikavimas* ir *Problemų sprendimas*.

Pasiekimams įgyti numatytos keturios turinio sritys: *skaičiai ir skaičiavimai, modeliai ir sąryšiai, geometrija ir matavimai, duomenys ir tikimybės*.

Trumai apibūdinsime, kuo vertinga kiekviena iš sričių pradinio ugdymo pakopos mokiniams.

Skaičiai ir skaičiavimai. Mokiniai išmoks:

- įvairiais būdais išreikšti, apibūdinti skaičius, suvoks jų tarpusavio ryšius;
- sklandžiai ir užtikrintai skaičiuoti mintinai, raštu ir skaičiuotuviu, įskaitant kėlimą sveikuoju laipsniu ir kvadratinės bei kubinės šaknies traukimą;
- priimti skaičiavimais pagrįstus sprendimus įvairiuose nagrinėjamuose kontekstuose;
- nagrinėti ir modeliuoti realaus gyvenimo ir matematinės problemas, strategiškai mąstyti;
- kritiškai ir kūrybiškai mąstyti, konstruoti ir įvertinti matematinius teiginius.

Modeliai ir sąryšiai. Mokiniai išmoks:

- tyrinėti ir įvairiais būdais apibūdinti pastebėtus dėsningumus;
- suprasti ir naudoti matematinę simboliką struktūroms, dėsniams išreikšti;

- suprasti funkcijos sąvoką, atpažinti ir taikyti tiesinės ir kvadratinės funkcijų modelius, tiriant matematinės ir realaus turinio situacijas;
- suprasti, taikyti ir kurti matematinius modelius (lygtį, nelygybę, reiškinių, lentelę, grafiką ir kt.) tiek realiame, tiek abstrakčiame kontekste.

Geometrija ir matavimai. Mokiniai išmoks:

- natūralius ir žmogaus istorijos bėgyje sukurtus kultūrinius objektus analizuoti kaip abstrakčių geometrinių figūrų realizavimo atvejus;
- tyrinėti ir atrasti dvimačių ir trimačių figūrų geometrines savybes, jas pagrįsti, įrodyti;
- sieti algebrines ir geometrines sąvokas, nagrinėdami skaičių tiesę ir koordinačių plokštumą;
- sieti geometrinių figūrų savybes ir trigonometrinius sąryšius sprendžiant matematinio ir realaus turinio problemas;
- atlikti tyrimus, kelti hipotezes naudodami konstravimo ir matavimo priemones, įskaitant ir skaitmenines;
- naudotis matavimo įrankiais, taikyti matavimo skales, matavimo vienetus ir jų sąryšius įvairiose žmogaus veiklos srityse;
- taikyti plokštumos transformacijas ir vektorius, konstravimo, brėžimo metodus, tiriant geometrinių figūrų savybes ir jų sąryšius, išvelgiant jų pasireiškimo pavyzdžius realiame gyvenime ir kituose moksluose.

Duomenys ir tikimybės. Mokiniai išmoks:

- parengti praktinį statistinio tyrimo projektą;
- rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti duomenis;
- apskaičiuoti imties skaitines charakteristikas, nustatyti, kokią informaciją jos teikia;
- analizuoti ir kritiškai vertinti įvairiais būdais pateiktą statistinę informaciją, su kuria susiduria asmeniniame gyvenime ar mokantis kitų dalykų;
- suprasti kas yra statistinė tikimybė, kaip ja pasinaudoti prognozuojant kasdienes įvykius;
- apskaičiuoti įvykio tikimybę, taikant klasikinę tikimybės apibrėžimą ir savybes, suvokti teorinės ir statistinės tikimybės sąsajas.

Kiekvienoje srityje yra išskirtos temos. Jos nuosekliai plėtojamos iš klasės į klasę (1 lentelė). Temų apimtys skirtingose klasėse varijuoja. Mokymosi turinys sukonstruotas taip, kad kiekvienoje klasėje mokymosi turinio porcija būtų logiškai išbaigta, yra subalansuoti jos vidiniai ir išoriniai ryšiai. Užtikrinant pastaruosius į matematikos programą nuo 1-os klasės įtrauktos dvi naujos temos. Pirmoji tema *Finansiniai skaičiavimai* yra sudedamoji finansinio raštingumo ugdymo dalis. 1–8 klasėse per matematikos ir kitų mokomųjų dalykų pamokas nagrinėjami atskiri finansinio raštingumo komponentai, 9-oje (I gimnazijos) klasėje tema sisteminama ir plėtojama per ekonomikos pamokas. Antroji tema *Algoritmai ir programavimas* yra skaitmeninio raštingumo ugdymo dalis. Matematikos pamokose atskiri skaitmeninio raštingumo elementai bus nagrinėjami tik pradinėje ugdymo pakopoje, nuo 5-os klasės tai bus daroma per informatikos pamokas.

Atkreipkime dėmesį, kad šioje programoje, skirtingai nei 2008 metų, kiekvienoje klasėje aprašytas tik tais mokslo metais nagrinėjamas naujas privalomas mokymosi turinys. Jam įsisavinti numatytas 70 proc. viso matematikos mokymuisi skirto laiko limitas. Prieš pradėdant nagrinėti naują temą konkrečioje klasėje, derėtų skirti dėmesio mokinių jau įgytų pasiekimų diagnostikai ir pakartojimui. Šiuo atveju valandos būtų skaičiuojamos iš papildomo laiko limito (30 proc.).

Įsisavindami turinį mokiniai ugdomi pasiekimus. Mokytojo pareiga užtikrinti darnią jų plėtotę. Mokinių pasiekimus planuoti, koreguoti ir apmąstyti mokytojui bus paprasčiau, jei kiekvienų mokslo metų pradžioje, viduryje ir gale jis pildys turinio sričių/temų ir mokinių pasiekimų sąsajų lentelę (2 lentelė). Lentelė galėtų būti parengta ir pildoma elektroniniame formate, į ją būtų įrašomos įvairiems pasiekimams ugdyti skiriamos valandos.

1 lentelė. Matematikos temų plėtojimas klasėse.

Turinio sritys	Temos	Klasės										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9 (I)	10 (II)	
Skaičiai ir	Natūralieji ir sveikieji skaičiai	x	x	x	x	x	x					

Turinio sritys	Temos	Klasės									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9 (I)	10 (II)
skaičiavimai	Trupmenos ir dalys		x	x	x	x	x				
	Realieji skaičiai							x	x		
	Finansiniai skaičiavimai	x	x	x	x	x	x	x	x		
Modeliai ir sąryšiai	Dėsningumai	x	x	x	x	x				x	x
	Algoritmai ir programavimas	x	x	x	x						
	Algebra			x	x	x	x	x	x	x	x
	Tiesiniai ir netiesiniai sąryšiai						x	x	x	x	
Geometrija ir matavimai	Matavimo skalės ir vienetai	x	x	x	x	x					
	Konstravimas	x	x	x	x	x	x	x	x		
	Figūros	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Duomenys ir tikimybės	Duomenys ir interpretavimas	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Tikimybės ir interpretavimas			x	x	x	x				x

2 lentelė. Turinio sričių/temų 9 ir I gimn. klasės mokinių pasiekimų sąsajų lentelė.

Turinio sritys	Temos	Pasiekimų sritys									
		Gilus supratimas ir argumentavimas				Matematinis komunikavimas			Problemų sprendimas		
		A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3
Modeliai ir sąryšiai	Dėsningumai										
	Skaičių sekos										
	Algebra										
	Kvadratinės lygtys										
	Raidiniai reiškiniai										
	Lygčių sistemos										
	Tiesiniai ir netiesiniai sąryšiai										
Funkcijos samprata											
Tiesinė ir kvadratinė funkcijos											
Geometrija ir matavimai	Figūros										
	Plokščios figūros										
	Įvadas į trigonometriją										
Duomenys ir tikimybės	Duomenys ir interpretavimas										

Orientacinis laikas pasiekimų ugdymui(si) metų bėgyje galėtų būti toks: *Gilus supratimas ir argumentavimas* (40 proc.), *Matematinis komunikavimas* (40 proc.), *Problemų sprendimas* (20 proc.).

Atkreipkime dėmesį, kad srities *Problemų sprendimas* pasiekimams ugdyti būtina, kad mokiniai turėtų tinkamų įgūdžių veikti kitose dviejose pasiekimų srityse. Juk *Problemų sprendimas* apima įgytų žinių ir gebėjimų taikymą naujomis, klasėje dar nenagrinėtomis aplinkybėmis. Naujumo elementai atsiranda kaskart susidūrus su kitokiu kontekstu. Jau pradinio ugdymo pakopoje įtraukėme mokinius į kontekstų įvairovės pažinimą (tai būtina kompetencijų ugdymo prielaida ir sąlyga giliam matematikos pažinimui).

5–10 (5–II gimnazijos) klasėse ugdysime mokinių kompetencijas, plėtodami jų supratimą apie matematikos pasireiškimą keturių rūšių kontekstuose: *asmeniniame*, *profesiniame*, *visuomeniniame* ir *moksliniame*.

Asmeninio konteksto situacijos apima matematikos taikymus asmens, jo šeimos ar bendraamžių veiklose. Tai situacijos apie maisto gamybą, sportą, keliones, apsipirkimą, žaidimus, sveikatą, sveiką gyvenseną, asmeninį planavimą ir kt. Mokymo(si) turinyje minimas asmeninių finansų kontekstas taip pat priskiriamas šiai kontekstų rūšiai.

Profesiniam kontekstui priskiriamos situacijos, susijusios su profesinių veiklų pasauliu. Tokios užduotys gali būti, pavyzdžiui, apie reikiamų statybinių medžiagų kiekio ir kainos apskaičiavimus bei užsakymą, darbo užmokesčio apskaičiavimą, pridėtinę vertę kuriančias darbo vietas, kokybės kontrolę, apskaitą ir inventorizaciją, architektūrą ir dizainą (darnūs miestai ir gyvenvietės), su darbu susijusių sprendimų priėmimą. Profesinės veiklos kontekstas gali būti susijęs su įvairiausiomis profesijomis – nuo ypatingų įgūdžių nereikalaujančios veiklos iki aukštos kvalifikacijos reikalaujančiomis profesijomis. Svarbu, kad šio konteksto užduotys būtų suprantamai pateiktos atitinkamo amžiaus mokiniams.

Visuomeninio konteksto tematika susijusi su pasaulio, valstybės ar vietos bendruomene. Socialinio konteksto užduotys gali būti, pavyzdžiui, apie rinkimų sistemą, valstybės politiką, viešąjį transportą, demografiją, skurdo ir bado problemas pasaulyje, reklamą, pasaulio bei šalies statistiką ir ekonomiką ir pan. Šio konteksto užduotys turėtų būti orientuotos į visuomenės tendencijas ir perspektyvą.

Mokslinio konteksto situacijos susijusios su gamtos pasauliu, mokslu bei technika. Čia tikėtų užduotys apie klimato kaitos prevenciją, darnią energetiką, transportą, aplinkos apsaugą, ekosistemų, biologinės įvairovės apsaugą, mediciną, visatą, genetiką, pažangias technologijas ir inovacijas, įvairius matavimus ir pan. Vidinės integracijos matematikoje atvejai taip pat priskirtini šiam kontekstui.

Mokymo(si) turinio pokyčiai lyginant su 2008 metų matematikos bendrąja programa

5–6 klasės

SKAIČIAI IR SKAIČIAVIMAI

Pagal atnaujintą matematikos programą 5-oje klasėje baigiama formuoti samprata apie natūraliuosius skaičius. Mokiniai, baigę 4-ą klasę, bus išnagrinėję skaičius iki milijono. 5-oje klasėje beliks juos supažindinti su milijardų klase, o taip pat išmokyti skaityti ir užrašyti didelius skaičius, naudojant trumpinius (tūkst., mln., mlrd.). Taip pat pradinukai nebesimokys dalyti iš dviženkliai skaičiaus, to bus mokoma 5-oje klasėje. Apskritai, pagrindinėje mokykloje nebeįskaitoma skirti laiko mokymui užrašyti daugybą stulpeliu ir dalybą kampu iš didesnių nei dviženkliai skaičių (tokio sudėtingumo veiksmai bus atliekami skaičiuotuviu). Vietoj to dėmesys sutelkiamas į mintinio skaičiavimo strategijų išsiaiškinimą ir praktikavimąsi jas taikyti (pvz., kaip mintyse atlikti veiksmą $150\,000 : 500$). Nebesimokys pradinukai ir veiksmų komponentų pavadinimų. Pagal atnaujintą programą tai 5 klasės kursas, kaip ir romėniškųjų skaičių iki 3 000 skaitymas ir užrašymas.

Atkreipkime dėmesį, kad 5-oje klasėje, plėtojant mokinių sampratą apie natūraliuosius skaičius, naujų sąvokų ar procedūrų skaičius nedidelis. Pagrindinę dėmesį, nagrinėjant šią temą, reikėtų sutelkti į mokinių problemų sprendimo gebėjimų plėtojimą. Pradinių klasių mokiniai turėtų būti susipažinę su tokiais problemų sprendimo strategijomis: vizualizuoti (pavaizduoti schema, sudaryti lentelę, nubraižyti diagramą, brėžinį), pasitelkti modelius (manipuliuoti daiktais (objektais), naudoti priemones (įrankius), ieškoti matematinio modelio), modifikuoti užduotį (atsirinkti informaciją, performuluoti užduotį, rasti raktinius žodžius), mąstyti logiškai (spręsti žingsniais, sudaryti planą, skaidyti į dalis), taikyti (derinti) metodus (veikti paprasčiau, ieškoti pavyzdžių, spręsti atbuline tvarka), tyrinėti (ieškoti) dėsningumo (spėti ir tikrinti, perrinkti tvarkingai, supaprastinti), atsigręžti (apmąstyti, pasitikrinti atsakymą, patobulinti sprendimą, apmąstyti, ko išmokta). Mokytojas turėtų išsiaiškinti turimą mokinių patirtį (ypač pereinamuoju laikotarpiu) ir užtikrinti, kad mokinių pasiekimai šioje svarbioje pasiekimų srityje būtų nuosekliai ir kryptingai plėtojami. Tam galima būtų skirti ir daugiau laiko iš papildomo pamokų limito (30 proc.).

5–6 klasėse mokiniai tęs pažintį ir su trupmenomis. Vėlgi, svarbu įsigilinti, ko pagal atnaujintą programą turėjo būti mokoma žemesnėse klasėse, o kokie mokymo elementai išties nauji. Būtent jie pareikalaus daugiausiai laiko. Pavyzdžiui, pradinukai jau bus nagrinėję trupmenas, kurių skaitiklis nėra didesnis už vardiklį, o vardiklyje yra vienaženkliai skaičiai arba skaičiai 10, 100, 1000. Taigi, 5-oje klasėje tuo remiamės aptardami trupmenos $\frac{m}{n}$ prasmę, kai m gali būti ir didesnis už skaičių n . Kitas pavyzdys – pradinukai bus išmokę sudėti ir atimti mišriuosius skaičius, kurių trupmeninės dalys išreiškiamos trupmenomis su vienodais vardikliais, o sudedant trupmenines dalis neperžengiamas

vienetas. Taigi, 5-oje klasėje dėmesį sutelkiame į situacijas, kuriose mišriųjų skaičių trupmeninės dalys išreiškiamos trupmenomis su skirtingais vardikliais.

Mokydami veikslių su trupmenomis, skirkite pakankamai laiko reikiams vaizdiniais suformuoti, pagal galimybes naudokite tuos pačius praktinius modelius, kurie buvo naudojami ir pradinėse klasėse. Kiekvienoje pamokoje skirkime laiko įsitikinti, ar kiekvieną naują mokymosi elementą mokiniai tinkamai įsisavino.

Programa numato, kad 5-oje klasėje bus nagrinėjami tik teigiamieji skaičiai (ir nulis) (teigiamojo skaičiaus sąvoka neapibrėžiama). Neigiamojo ir teigiamojo skaičiaus, skaičiui priešingo skaičiaus sąvokos bus apibrėžtos 6-oje klasėje. Baigdami 6-ą klasę mokiniai turėtų gebėti atlikti aritmetinius veiksmus racionaliuoju skaičių aibėje, atidėti taškus, kurių koordinatės – racionalieji skaičiai ar jų poros, visoje skaičių tiesėje ar koordinatinių plokštumoje.

Siekdami gilesnio, pilnesnio mokinių supratimo, daugiau dėmesio derėtų skirti matematinių idėjų, metodų aptarimui. Pavyzdžiui, mokydami objektų vietą koordinatinių plokštumoje nusakyti skaičiais, sakykime, kad taikome koordinatinių metodą. Šio metodo taikymą akcentuokime ir tuomet, kai mokiniai klasėje ar mokyklos aplinkoje ieškos paslėpto objekto, kurio koordinatės nurodytos plane. Kitas pavyzdys – skaičiavimo dėsnių (perstatomumo, jungiamumo, skirstomumo ir kt.) universalumo sampratos formavimas nuo pat pradinės mokyklos. Nors su skaičiavimo dėsniais mokiniai susipažins pradinėje mokykloje, tačiau raidinės jų išraiškos mokiniams bus pateikiamos tik 5-oje klasėje. Prie šių dėsnių sugrįžkime kaskart, kai bus apibrėžiamos ir nagrinėjamos naujos skaičių aibės ar jų poaibiai. Tegu skaičiuodami mokiniai įsitikina šių dėsnių universalumu. Tokiu būdu formuosime tvirtus algebrinio mąstymo pagrindus.

Į atnaujintą matematikos programą nuo pat pirmos klasės integruota finansinių skaičiavimų tema. Tai mokinių finansinio raštingumo ugdymo dalis. Dalyvaudami integruotose, projektinėse veiklose mokiniai mokysis priimti skaičiavimais pagrįstus sprendimus. 5–6 klasėse numatyta nagrinėti situacijas apie skolinimąsi ir taupymą, nuolaidų/procentinių nuolaidų, prekių ir paslaugų vieneto tarifų apskaičiavimą. Mokiniai turėtų suprasti, kas vadinama asmens finansiniu tikslu, kuo skiriasi tikslas „daugiau uždirbti“ nuo tikslo „sutaupyti“, kokie veiksniai padeda ar trukdo siekti šių tikslų. Mokomasi planuoti ir valdyti asmeninį savaitės biudžetą, įvertinti jį kaip perteklinį (subalansuotą, deficitinį). Per siūlomus kontekstus mokiniai turėtų įgyti bendrą supratimą apie šalyje taikomą mokesčių sistemą. Rekomenduojama apibrėžti mokesčių procentinius dydžius ir supažindinti mokinius su galimybe pasirinkti, kam skirti 1,2 proc. pajamų nuo sumokėtų mokesčių.

MODELIAI IR SĄRYŠIAI

Atnaujintoje programoje nuo 1-os klasės išskirta nauja, labai svarbi tema „Dėsningumai“. Pradinėje mokykloje mokiniai nuosekliai susipažins su įvairių sekų sudarymo principais ir išmoks juos taikyti atkartodami, pratęsdami, apibūdindami ir kurdami sekas. 5-oje klasėje dėmesys būtų sutelkiamas jau į tokias skaičių sekas, kurių kiekvienas kitas narys, pradedant antruoju, gaunamas iš prieš jį esančio nario, atliekant tą patį veiksmą ar kaitaliojant du kokius veiksmus. Šią temą siūloma integruoti su trupmenų mokymo tema.

Pradiniame ugdyme įvesta tema apie pirmo laipsnio lygčių su vienu nežinomuoju sprendimą. Ši tema 5–6 klasėse plėtojama, supažindinant mokinius su jiems nauju, universaliu lygčių sprendimo būdu, kurio esmė – lygties keitimas jai ekvivalenčia lygtimi.

Nauja ir tai, kad 6-oje klasėje bus įvesta panašiuoju narių sąvoka, mokomasi panašiuosius narius sutraukti ne tik prastinant reiškinius, bet ir sprendžiant 2–4 žingsnių pirmojo laipsnio lygtis (anksčiau panašiuoju narių tema buvo gvildinama 7 klasėje). Svarbiausia, kad mokiniai suprastų ir išmoktų taikyti lygčių sprendimo algoritmą (įskaitant ir lygtis, kuriose yra skliaustų). Mokant spręsti lygtis, siūloma vengti nepatogių, sudėtingesnių skaičiavimų.

Pradinėse klasėse mokiniai mokėsi sudaryti lygtis pagal uždavinio sąlygą ar schemą, bet tik tuo atveju, kai raidė, žyminti nežinomą dydį, sąlygoje nurodyta. 5–6 klasėse jie turėtų išmokti patys priimti sprendimą, kokį nežinomą dydį pažymėti raide.

Atnaujinta programa nenumato nelygybių sprendimo mokymo iki pat 7 klasės (anksčiau mokiniai mokėsi spręsti nelygybes nuo 5 klasės).

5-oje klasėje numatytas įvadinis kursas apie ryšių tarp skaičių vaizdavimą. Bus nagrinėjamos įvesties/išvesties lentelės, kurių eilutėse arba stulpeliuose parašyti skaičiai susiję (pavyzdžiui, antros eilutės skaičiai gaunami pirmos eilutės skaičius padauginus iš 2). 6-oje klasėje dėmesys bus sutelkiamas į tiesioginio proporcingumo sąryšio pažinimą: mokiniai mokysis iš įvesties/išvesties lentelių atpažinti tiesioginiu proporcingumu susietus kintamuosius, tokių lentelių duomenis užrašyti skaičių poromis ir pažymėti taškais koordinatinių plokštumoje (anksčiau to buvo mokoma 7 klasėje). Tačiau šiame amžiuje dar nenumatoma formuoti tiesioginio proporcingumo sampratos kaip funkcijos, neplanuojama pateikti ir mokyti taikyti tiesioginio proporcingumo formulės (tai bus daroma 9 klasėje).

GEOMETRIJA IR MATAVIMAI

Turinio sritis „Geometrija ir matavimai“ atnaujintoje programoje gerokai pasikeitusi. Visų pirma, atsakyta kelių pradinėse ir 5–6 klasėse besidubliuojančių temų, todėl į 5–6 klases perkelta nemažai turinio elementų iš buvusio 7–8 klasės kurso. Taip pat gerokai daugiau dėmesio mokant šios srities rekomenduojama skirti giliau naujų sąvokų supratimui, argumentavimo ir problemų sprendimo gebėjimams ugdyti. Šioje srityje atsirado ir naujų turinio linijų, kurios nuosekliai plėtojamos nuo pradinėse klasių.

Kadangi pradinėse klasėse mokiniai jau mokėsi apskaičiuoti kelią, greitį (vidutinį) arba laiką, kai žinomi kiti du dydžiai, tai 5-oje klasėje numatyta įgytas žinias taikyti analizuojant naujas, kiek sudėtingesnes situacijas: dviejų kūnų judėjimą ta pačia kryptimi, priešingomis kryptimis, priešpriešinių judėjimą, įskaitant ir situacijas, kuomet objektai pradeda/baigia judėti skirtingu laiku (atliekami veiksmai ir su dešimtainiais skaičiais). Mokydami analizuoti šias situacijas, pasitelkime schemas, įvairius praktinius modelius. Parodykime, kaip sudėtingesniais atvejais taikoma iš pradinės mokyklos mokiniams žinoma kelio formulė.

Pradinėse klasėse mokiniai mokysis naudoti įvairiais matavimo prietaisais, susipažins su masės, laiko, temperatūros, ilgio, ploto, tūrio vienetais. 5-oje klasėje nauja būtų tik tai, kad matuojamų dydžių skaitinės reikšmės galės būti ir dešimtainiai skaičiai. Be to, numatyta, jog nuo 5-os klasės mokinių matavimo gebėjimai bus gilinami gamtamokslinio ugdymo srityje, todėl matematikos pamokose dėmesį sutelktume tik į teisingą matavimo skalių naudojimą, ilgio, ploto, tūrio vienetų smulkinimą ir stambinimą, figūrų perimetro, ploto, tūrio skaičiavimus taikant mokiniams žinomas formules. Prasminga būtų visą šią temą plėtoti integruojant gamtamokslinio ir matematinio ugdymo užduotis, pasiūlant mokiniams dalyvauti projektinėse veiklose. Nuo 6-os klasės matavimų temos matematikos pamokose nebeplėtosime, tačiau laikas nuo laiko pasiūlysim mokiniams įvairių probleminių užduočių, kurias atlikdami jie taikytų įgytas žemesnėse klasėse žinias.

Atnaujintoje programoje geometrijos turinio sritis pasipildė ir nauja tema „Konstravimas“, kuri nuosekliai plėtojama nuo pradinėse klasių. Temoje dvi potėmės: transformacijos ir braižymas.

Ateidami į 5-ą klasę mokiniai jau bus įgiję patirties dirbi su simetriškomis tiesės (ašies) atžvilgiu figūromis (objektais), mokės atlikti posūkio stačiuoju kampu pagal/prieš laikrodžio rodyklę, postūmio horizontalia/vertikalia kryptimi procedūras. Jie bus išmokę užrašyti taško koordinatas natūraliųjų skaičių pora, taikyti šias sąvokas objektų judėjimui koordinatinių plokštumoje nusakyti ar ornamentams sukurti. 5–6 klasėse šiuos mokinių gebėjimus plėtosime, apibrėždami centrinės simetrijos, posūkio, postūmio transformacijas (anksčiau šie klausimai dalinai buvo nagrinėjami 7–8 klasėje). Įgytas žinias mokiniai taikys parodydami ir paaiškindami, kaip iš vienos figūros gali būti gaunamos kitos figūros (pvz., kaip iš stačiakampio gauti lygiagretainį ar lygiašonę trapeciją, iš lygiašonio trikampio gauti stačiakampį ir pan.). Tokiu būdu jie bus pasiruošę įvairių keturkampių plotų formulėse atradimui, įgys patirties, kaip sklandžiai perteikti mintis apie figūrų jungimą ar skaidymą, rekonstravimą. Jie tyrinės trikampių, stačiakampių, lygiagretainių, trapecijų, deltoidų pavyzdžius ir taikydami jiems transformacijas atras, kad kai kurie iš jų turi bendrų savybių. Nauja tai, kad jau 5-oje klasėje mokiniai mokysis vizualiai atpažinti ir pavadinti lygiagretainį, rombą, trapeciją, deltoidą. Diskutuos apie tai, kodėl tą pačią figūrą kartais galima pavadinti

įvairiai (pvz., kodėl kvadratą galime pavadinti ir stačiakampiu). Anksčiau pirmoji pažintis su įvairiomis keturkampių rūšimis būdavo tik 7–8 klasėse.

Nors su geometrijoje naudojamomis priemonėmis (liniuote, skriestuvu, matlankiu, kampainiu) mokiniai susipažins pradinėse klasėse, tačiau geometrinių objektų konstravimo problematika bus pradedama nagrinėti tik nuo 6-os klasės. Kokius brėžimo uždavinius mokysis atlikti mokiniai aprašoma temos „Konstravimas“ potemėje „Braižymas“. Trikampiu lygaus trikampio sąvoka, kaip ir trikampių lygumo požymiai bus suformuluoti, sprendžiant brėžimo uždavinius. Figūrų panašumo sąvoka susiejama su figūrų didinimo ir mažinimo procedūromis. Svarbu, kad mokiniai gerai suprastų, kokie dviejų lygių ar panašių figūrų elementai laikomi atitinkamaisiais, išmoktų paprasčiausiais atvejais taikyti trikampių lygumo ir panašumo požymius. Bus mokomasi apskaičiuoti panašių trikampių, panašių keturkampių nežinomų kraštinių ilgius sudarant atitinkamų kraštinių proporcijas (venkime sudėtingų skaičiavimų). Apibrėžiant mastelio sąvoką ir mokantis ją taikyti, siūloma pamoką integruoti su gamtamoksliniu ugdymu.

Gerokai didesnis dėmesys skiriamas geometrinių teiginių pagrindimui. Paaškinama, kad teiginį galima pagrįsti įvairiai ir kad ne kiekvieną teiginio pagrindimą galime laikyti matematiniu įrodymu. Nagrinėjami alternatyvūs pagrindimo, sprendimo būdai (pvz., pateikiami ir aptariami keli keturkampio kampų sumos radimo būdai).

Mokiniai pradinėse klasėse atliks daug įvairių praktinių darbų, susijusių su erdvės figūrų pažinimu. Gilinti ir plėtoti šių gebėjimų 5-6 klasėse per matematikos pamokas nenumatoma. Tačiau rekomenduojama atlikti integruotus su technologijų, informatikos ar dailės dalykais projektus, kurių metu mokiniai mokytųsi fiziniėmis ar skaitmeninėmis priemonėmis pavaizduoti kubą ir stačiakampį gretasienį (į juos panašius objektus), o taip pat suprojektuoti kubo ar stačiakampio gretasienio formos daiktų išsklotines, atitinkančias nurodytus šių figūrų matmenis.

DUOMENYS IR TIKIMYBĖS

Mokiniai pradinėse klasėse jau mokėsi kelti statistinius klausimus, rinkti duomenis (duomenų skaičius nedidelis), juos vaizduoti dažnių lentelė, stulpeline diagrama, sieti skirtingu būdu pateiktus duomenis, daryti paprasčiausias išvadas. 5-oje klasėje numatyta tik apibendrinti jų įgytą patirtį, pritaikant ją gerokai didesniajam duomenų skaičiui. Temą „Duomenys ir interpretavimas“ būtų prasminga integruoti su turinio srities „Skaičiai ir skaičiavimai“ temomis. 6-oje klasėje mokysime kelti statistinius klausimus, į kuriuos atsakant galima analizuoti dvigubose stulpelinėse diagramose, linijinėse diagramose pateiktus duomenis. 5–6 klasėse taip pat apibrėšime imties, imties vidurkio, modos, medianos sąvokas (anksčiau jos buvo apibrėžiamos 7–8 klasėse). Atkreipkime dėmesį, kad kiekybinių duomenų vidurkį, modą ir medianą bus mokomasi nustatyti ir iš duomenų (dažnių) lentelės, ir iš stulpelinės diagramos (šiuo atveju duomenų skaičius neturėtų būti didelis).

Programoje numatyta, kad nagrinėjant temą „Duomenys ir jų interpretavimas“, diagramų ir duomenų lentelių braižymui, skaitinių charakteristikų radimui bus mokomasi pasitelkti ir skaitmenines technologijas. Tai galėtų būti veiklos integruotos su informatikos dalyku.

Į 3–4 klasių kursą yra įtrauktas tikimybių teorijos įvadinis kursas, todėl 5-oje klasėje mokinių gebėjimai bus toliau plėtojami. Mokiniai nagrinės kasdienių atsitiktinių įvykių, paprasčiausių bandymų (stochastinių bandymų) pavyzdžius. Bus apibrėžta įvykio/baigties tikimybės sąvoka ir vienodų baigčių atveju bus mokomasi ją taikyti. 6-oje klasėje bus nagrinėjami vieno-dviejų etapų bandymai (stochastiniai bandymai) ir su jais susiję nesutaikomi įvykiai (nesutaikomų įvykių sąvoka nebus įvedama). Bus mokoma sudaryti baigčių su dviem elementais rinkinius (taikant galimybių medį ar lentelę, sudarant galimų baigčių sąrašą, taikant daugybės taisyklę). Bus aptariamos tikimybės savybės, mokomasi atpažinti ir formuluoti būtinąjį, negalimąjį, įvykiui priešingą įvykį, taikyti naujas sąvokas uždavinių sprendimui.

7–8 klasės

SKAIČIAI IR SKAIČIAVIMAI

Turinio sritis „Skaičiai ir skaičiavimai“ 7-oje klasėje gerokai siauresnė nei žemesnėse klasėse, nes sudėties, atimties, daugybos ir dalybos veiksmus su racionaliaisiais skaičiais mokiniai jau bus išmokę atlikti (esminis skirtumas nuo ankstesnės programos). 7-oje klasėje mokinių laukia tik viena nauja tema apie laipsnį su sveikuoju rodikliu. Bus mokomasi pagrįsti ir taikyti laipsnių savybes, itin didelius skaičius užrašyti standartinė išraiška, tačiau šios temos plėtojimas į realaus pasaulio situacijas, kuriose susiduriama su itin dideliais ar mažais skaičiais, bus nagrinėjamos jau gamtamokslinio ugdymo pamokose.

8-os klasės kursą sudarys dvi temos. Pirmoji tema – apie kvadratinės ir kubinės šaknis ir jų savybes – tradiciškai nagrinėjama šiame amžiuje. Kiek naujesnis akcentas – skaičių aibių tema. Bus apibrėžiama, kokie skaičiai vadinami racionaliaisiais, iracionaliaisiais, realiaisiais, aptariamos skaičių aibės, baigtinės/begalinės aibės, aibės poaibio sąvokos. Taip pat bus nustatomi ryšiai tarp skaičių aibių N , Z , Q , I , R , mokomasi pagrįsti ir užrašyti kuriai skaičių aibei priklauso/nepriklauso įvairūs skaičiai. Aptariama veiksmų su realiais skaičiais atlikimo tvarka. Praktikuojantis atlikti veiksmus su realiaisiais skaičiais, prioritetą bus teikiamas sklandžiam mintinio skaičiavimo strategijų taikymui, o kai skaičiai nebus patogūs skaičiavimui, bus pasitelkiamas ir skaičiuotuvai.

Į matematikos programą nuo pat 1-os klasės yra integruota finansinių skaičiavimų tema, kuri tampa ir puikiu kontekstu skaičiavimo gebėjimams taikyti. Finansinių skaičiavimų tematiką siūloma nagrinėti per projektines veiklas, mokiniams atliekant ilgalaikes, su kitais mokomaisiais dalykais integruotas užduotis. 7-oje klasėje mokiniai turėtų praktikuosis sukurti, sekti ir koreguoti savo biudžetą (pvz., mokiniai gali parengti ir apsvarstyti kelis kelionės, renginio, remonto ir pan. biudžeto pasiūlymus). Taip pat jiems reikėtų paaiškinti apie valstybės biudžeto valdymą ir skirstymą, kad jis, kaip ir asmeninis, gali būti perteklinis/deficitinis, turi būti subalansuotas. Klasės mokiniai galėtų rinkti čekius, o vėliau apskaičiuoti, kiek pinigų atiteko valstybei. Mokiniai mokytųsi diskutuoti apie įvairius visuomenės ir asmeninius tikslus, kurie gali turėti įtakos ilgalaikių finansinių sprendimų priėmimui, aiškintųsi, kaip palūkanų normos gali turėti įtakos taupymui, investicijoms ir galutinei skolinimosi kainai. Bus mokomasi apskaičiuoti, kiek PVM sumokame pirkdami prekes, kiek procentų nuo mėnesinių asmeninių (šėimos) išlaidų atitenka valstybės mokesčiams. Mokiniai turėtų suvokti, kad „nematoma“ asmeninių finansų dalis visuomet atitenka mokesčiams (ne komunaliniams). Bus nagrinėjami už prekes ir paslaugas apmokėtų sąskaitų pavyzdžiai, įvairių finansų įstaigų siūlomos paskolų palūkanų normos ir taikomi papildomi mokesčiai. Su mokiniams reikėtų aptarti ir mokesťines lengvatas, kuriomis galima pasinaudoti planuojant pirkinis ar paslaugas, kurioms jos taikomos.

8-oje klasėje mokiniai mokysis nustatyti ir palyginti valiutų kursus, konvertuoti valiutas, priimti sprendimą dėl mokėjimo būdo, kai galima pasirinkti, kokia valiuta atsiskaityti už prekes ar teikiamas paslaugas. Naudojant skaitmenines priemones, bus tyrinėjami paprastų ir sudėtinių palūkanų augimo scenarijai ir aptariama, koks jų poveikis, planuojant ilgalaikį finansavimą (pvz., sudaromas paskolos išsimokėjimo planas taikant paprastuosius arba sudėtinius procentus; skaičiuojama, kokia būtų fiksuotos ir kintamos palūkanų normos įtaka grąžintinei pinigų sumai). Aptariami pavyzdžiai apie galimybę gauti daugiau vertės už tuos pačius pinigus (pvz., klientų lojalumas, dalyvavimas programose ir pan.). Mokomasi sukurti skaičiavimais grįsto geriausio pasirinkimo scenarijų, kuomet palyginamos palūkanų normos, metiniai mokesčiai, atlygiai ir kitos paskatos, kurias siūlo įvairios kredito ar lizingo bendrovės, bankai (pvz., apskaičiuojami prekių įsigijimo perkant kreditu ar lizingu kainų skirtumai, aptariamos kredito ir lizingo teigiamos ir neigiamos pusės). Po aštuntos klasės finansinių skaičiavimų tema matematiniame ugdyme nebeplėtojama, toliau finansinį raštingumą mokiniai ugdysis ekonomikos pamokose.

MODELIAI IR SĄRYŠIAI

Nelygybių tema pagal atnaujintą programą iki 7-os klasės iš viso nenagrinėjama. Visas kursas apie nelygybes mokiniams bus koncentruotai perteikiamas 7-oje klasėje. Tuo metu kitos algebros temos nebus plėtojamos. Iš pradžių, nagrinėdami konkrečius pavyzdžius, mokiniai įsitikins, kokios savybės galioja skaitinėms nelygybėms. Tik tuomet bus apibrėžta nelygybės su vienu nežinomuju ir kitos su ja susijusios sąvokos. Nelygybių su vienu nežinomuju sprendimo algoritmas bus pagrindžiamas skaitinių nelygybių

savybių taikymu. Numatyta, kad mokiniai praktikuosis spręsti ne tik viengubas, bet ir dvigubas nelygybes, jų sistemas.

8-oje klasėje tradiciškai bus nagrinėjama raidinių reiškinių pertvarkymo tema (greitosios daugybos formulės, dvinario išskyrimas iš kvadratinio trinario, daugianario skaidymas dauginamaisiais). Naujas akcentas 8-oje klasėje – pirmojo laipsnio lygties su dviem nežinomaisiais sprendinių vaizdavimas koordinačių plokštumoje. Mokiniai mokysis vieną lygties nežinomąjį išreikšti kitu, lygties sprendinius pavaizduoti grafiškai (taikant ir skaitmenines priemones). Mokiniai išmoks spręsti tiesinių lygčių sistemas grafiniu, keitimo, sudėties būdu, tyrinės, kiek sprendinių gali turėti tokia sistema. Bus nagrinėjamos įvairios realaus pasaulio situacijos, kurios gali būti modeliuojamos tokių lygčių sistemomis. Pagal ankstesnę programą šio kurso buvo mokoma 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse.

Ankstesnėje programoje 7–8 klasėse buvo nagrinėjami ir tiesioginiu ar atvirkštiniu proporcingumu susiję dydžiai. Pagal atnaujintą programą tiesioginio proporcingumo sąryšį mokiniai nagrinės 6-oje klasėje, o atvirkštinio proporcingumo sąryšį 7-oje klasėje. Nauja tai, kad 8-oje klasėje numatoma nagrinėti ir tiesinio sąryšio tema, kuri anksčiau tradiciškai buvo nagrinėjama 9 (I gimnazijos) klasėje. Tačiau nei funkcijos, nei tiesinės funkcijos klausimai 8-oje klasėje dar nebus gvildenami. Mokiniai mokysis tiesinį sąryšį atpažinti tik iš įvesties-išvesties lentelių, sudaryti tokias lenteles iš įvairių praktinių situacijų (pvz. kainos, kurią sudaro pastovioji ir kintamoji dalis, apskaičiavimas ir pan.). Tokių lentelių duomenys bus siejami su grafine jų išraiška, pastebint, kad skaičių poras atitinkantys taškai yra vienoje tiesėje. Bus aptariama, kokie realūs dydžiai gali būti siejami tiesiniu sąryšiu.

GEOMETRIJA IR MATAVIMAI

Atnaujintoje programoje turinio sritis „Geometrija ir matavimai“ gerokai pasikeitusi. Atsisakyta su 5–6 klasėmis besidubliuojančių temų, atsižvelgta į tai, kad nemaža geometrijos turinio dalis naujojoje programoje perkelta į žemesnes klases. Visai atsisakyta absoliučių ir santykinių matavimo paklaidų temų (jos bus nagrinėjamos fizikos pamokose, o matematikos pamokose prie jų bus apsistojama III gimnazijos klasėje).

Žemesnėse klasėse mokiniai jau bus išmokę naudotis fizinėmis geometrijos priemonėmis. 7-oje klasėje bus mokomasi naudotis ir skaitmeniniais jų analogais. Mokiniai išmoks sudaryti pagrindinių braižymo uždavinių algoritmus: rasti atkarpos vidurio tašką, nubrėžti duotai tiesei statmeną tiesę (kai ji eina per nurodytą tašką tiesėje ar šalia jos), padalinti kampą pusiau, rasti atstumą tarp dviejų taškų, tarp taško ir tiesės, tarp lygiagrečių tiesių. Įgytus braižymo gebėjimus mokiniai taikys ir plėtos dalyvaudami įvairiose projektavimo veiklose. Pavyzdžiui, 7-oje klasėje jie kurs planus, kaip nubraižyti trikampio pusiaukampinę, pusiaukraštinę, aukštinę; lygiagretainio aukštinę; trapecijos aukštinę ir pagrindus. 8-oje klasėje jie projektuos erdvės objektą, mokydamiesi pavaizduoti jį iš viršaus, priekio ir šono. Projektuojamų objektų brėžiniai, numatomi jų vaizdai bus atliekami kompiuterinėmis programomis. Kuriant ar gaminant modelius, taip pat bus mokomasi naudotis brėžiniais, kuriuose nurodytas mastelis. Šios temos galėtų būti nagrinėjamos ir integruotai su technologijų ar informatikos dalykais.

Žemesnėse klasėse įgytas žinias apie plokštumos figūras 7-oje klasėje mokiniai plėtos, jas taikydami keturkampiams giliau pažinti. Bus tradiciškai nagrinėjamos lygiagrečių tiesių ir keturkampių savybės, klasifikavimo temos, išvedamos ir taikomos trikampio ir keturkampių ploto formulės. 8-oje klasėje tradiciškai bus nagrinėjama Pitagoro teorema, stačiojo trikampio savybės, trikampio ir trapecijos vidurinių linijų savybės, apskritimo ilgio ir skritulio ploto formulės.

Bene svarbiausias naujas akcentas šiose temose – gerokai didesnis dėmesys matematinių teiginių formulavimui, pagrindimui, mokymuisi nuosekliai ir logiškai samprotauti. Numatyta, kad 7-oje klasėje bus aptariama, kokie teiginiai matematikoje laikomi teisingais, tiesioginiais ir atvirkštiniais, kuo skiriasi apibrėžimai nuo teoremų. Bus nagrinėjami sąlyginių teiginių „jei–tai“ pavyzdžiai, aiškinamasi, kuo teiginio sąlyga skiriasi nuo teiginio išvados. 8-oje klasėje, nagrinėjant konkrečius pavyzdžius, bus aiškinamasi, kuo matematinis įrodymas skiriasi nuo empirinių pastebėjimų, kokie galimi teiginių įrodymo būdai: tiesioginis įrodymas, įrodymas prieštaros būdu (įrodymo prieštaros būdu idėjai iliustruoti galima įrodyti teoremą apie taško atžvilgiu simetriškų tiesių lygiagretumą). Bus aptariami keli to paties teiginio įrodymo būdai (šiai idėjai iliustruoti galima keliais būdais įrodyti Pitagoro teoremą). Šios geometrijos

temos itin palankios mokinių samprotavimo, argumentavimo gebėjimų ugdymui, tačiau įgyta patirtis turėtų būti perkeliama ir į kitas temas, parodant, matematinių idėjų ir metodų universalumą, platesnį pritaikomumą. Mokinių dalyvavimas įvairiose tyrinėjimo veiklose, kruopščiai mokytojo apgalvotose diskusijose padėtų mokiniams išmokti pagrįsti, įrodinėti.

Į 8-os klasės kursą įtraukta pažintis su vektoriumi. Tai padaryta siekiant gilesnės integracijos su fizika. Matematikos pamokose bus apibrėžta vektoriaus, lygių, priešingų vektorių sąvokos, mokiniai išmoks rasti vektorių sumą, skirtumą, padauginti vektorių iš skaičiaus. Plačiau vektoriaus sąvoka bus taikoma fizikos pamokose nuo 9-os (I gimnazijos) klasės, o giliau ir plačiau matematikos pamokose gvildinama tik IV gimnazijos klasėje.

Kalbant apie erdvės figūrų mokymą, verta pažymėti, kad pagrindinėje mokykloje atsisakyta daugelio su erdve susijusių temų, jų nebus mokoma ir 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse. Sisteminis erdvės pažinimo kursas numatomas tik III–IV gimnazijos klasėse. 7-oje klasėje bus įvedamos tiesės statmenos plokštumai, atstumo nuo taško iki plokštumos sąvokos. Šių sąvokų reikia nagrinėjamų erdvės figūrų aukštinėms apibrėžti (kituose kontekstuose jų nenumatoma taikyti). Nagrinėjant modelius ir brėžinius bus mokomasi atpažinti stačiąją prizmę, jos aukštinę; taisyklingą piramidę, jos aukštinę ir apotemą; ritinio aukštinę; kūgio aukštinę ir sudaromąją. Numatyta, kad baigdami 8-ą klasę, mokiniai turėtų gebėti paprastais atvejais taikyti ritinio, sferos ir kūgio paviršiaus ploto apskaičiavimo formules, stačiosios prizmės, taisyklingos piramidės, ritinio, kūgio, rutulio tūrio formules, įskaitant ir situacijas, kai trūkstantiems erdvės figūrų elementams apskaičiuoti yra taikoma Pitagoro teorema. Erdvės figūrų nagrinėjimas gali būti derinamas su mokinių erdvės figūrų projektavimo veikomis, tačiau dalį integracinių ar projektinių veiklų galima būtų palikti ir 9–10 (I–II gimnazijos) klasei (erdvės tematika tose klasėse papildomai nebeplėtojama).

DUOMENYS IR TIKIMYBĖS

Ankstesnėje programoje buvusį statistikos kursą pagal naują programą mokiniai įsisavins iki 7 klasės. Plėtojant būtinus XXI a. piliečiui statistinio raštingumo gebėjimus, į 7–8 klasių kursą įtrauktos kelios visai naujos statistikos temos. 7-oje klasėje mokiniai susipažins su imčių sudarymo būdais, išsiaiškims, kaip galima organizuoti atsitiktinę atranką, diskutuos imčių sudarymo ir gautų išvadų apie jas pagrįstumo klausimais, mokysis interpretuoti duomenų rinkinių kintamumą. Nagrinėjant visas šias temas iš esmės siekiama įtraukti mokinius į diskusijas apie statistinių duomenų patikimumą, formuoti jų teisingą požiūrį į statistinius duomenis ir jų interpretavimą.

8-oje klasėje mokiniai nagrinės situacijas, kuriose keliama sudėtingesni statistiniai klausimai. Bus mokomasi grupuoti duomenis į vienodo ilgio intervalus, skirstyti juos į kvartilius, grafiškai vaizduoti duomenų išsibarstymą stačiakampe diagrama (dėžute su ūsais), mokomasi skaityti ir suprasti tokioje diagramoje esančią informaciją. Taip pat mokiniai mokysis interpretuoti duomenis, kai yra išskirčių (stipriai išsiskiriančių duomenų). Nagrinėdami konkrečius pavyzdžius, mokiniai išsiaiškims, kaip sudaromos sukauptojo dažnio ir sukauptojo santykinio dažnio lentelės, diagramos, mokysis skaityti ir interpretuoti tokiomis diagramomis pateiktus duomenis.

Skirtingai nei statistikos kursas, 7–8 klasėse numatomas nagrinėti tikimybių teorijos kursas nėra naujas, tik atskirų jo elementų anksčiau buvo mokoma aukštesnėse klasėse. Pagal naują programą jau 6 klasėje bus apibrėžta tikimybės sąvoka, o į 7 klasę iš aukštesnių klasių yra perkelta temos apie priklausomus ir nepriklausomus bei nesutaikomus įvykius propedeutinis kursas. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad ši nauja 7-ai klasei tema būtų atskleidžiama ne per formalius apibrėžimus ir jų taikymą, o kaip konkrečių situacijų tyrinėjimo ir mokymosi jas apibūdinti užduotys. Pagrindinis šios veiklos tikslas – sudaryti sąlygas mokiniams atrasti būdus ir strategijas, kaip tokias užduotis galima būtų atlikti, o tuo pačiu sudaryti sąlygas mokiniams ugdytis problemų sprendimo ir komunikavimo gebėjimus. Sisteminis kursas apie įvykius ir jų tikimybes bus nagrinėjamas III–IV gimnazijos klasėse.

9–10 (I–II gimnazijos) klasės

MODELIAI IR SĄRYŠIAI

9 (I gimnazijos) klasėje numatoma nagrinėti skaičių sekas. Skaičių seka bus apibrėžta kaip funkcija, kurios apibrėžimo sritis yra N . Bus mokomasi skaičių sekas aprašyti n -tojo nario formule, rekurentiniu būdu. Sprendžiami įvairaus konteksto uždaviniai, kuriuose nagrinėjami, taikomi, derinami įvairūs skaičių sekų apibūdinimo būdai.

10 (II gimnazijos) klasėje nenumatyta plėtoti dėsningumų temos, kaip ir visos turinio srities „Skaičiai ir skaičiavimai“ temos. Tačiau numatyta, kad mokiniai jau turimu žinių pagrindu plėtos problemų sprendimo įgūdžius. Į siūlomų nagrinėti kontekstų sąrašą įtraukime proporcingosios dalybos taikymo situacijas, *Fibonačio* skaičių sekos pasireiškimo aplinkoje situacijas, su procentais ir dydžių santykiais susijusias situacijas. Nepamirškime ir finansinių kontekstų. Mokiniai galėtų gvildinti savarankiško darbo problematiką (pvz., Kaip labiau ar apsimoka dirbti savarankiškai – pagal verslo liudijimą arba individualią veiklą?). Jie galėtų nagrinėti pagrindines mokesčių lengvatas ir kiek pavyktų sutaupyti pasinaudojant jomis ir pan.

9 (I gimnazijos) klasėje tradiciškai bus mokoma spręsti kvadratinės lygtis ir jomis modeliuojamus uždavinius. Mokomasi atspėti kvadratinės lygties sprendinius. Bus sprendžiamos ir sistemos, kuriose viena lygtis tiesinė, o kita – kvadratinė.

Atnaujinamoje programoje lieka nepakitęs ir kursas apie funkciją, tiesinę ir kvadratinę funkcijas, jų grafines išraiškas. Tačiau atkreipkime dėmesį į matematinių sąvokų tikslinimą. Nepriklausomo ir priklausomo kintamųjų sąvokų funkcijų temoje, nuo šiol vartokime funkcijos argumento ir funkcijos reikšmės sąvokas.

Kvadratinio trinario, trupmeninio racionaliojo reiškinio sąvokos, kvadratinės lygtys ir lygčių sistemos, kuriose viena lygtis tiesinė, o kita kvadratinė bus nagrinėjamas 9 (I gimnazijos) klasėje. Racionaliųjų lygčių sprendimas, kvadratinų nelygybių sprendimas, lygčių sistemų, kurių viena lygtis gali būti ir racionalioji, sprendimas numatomi jau 10 (II gimnazijos) klasėje. Daugiau laiko rekomenduojama skirti įvairaus konteksto situacijų modeliavimui lygtimis ir lygčių sistemomis.

Pirmojo laipsnio nelygybes su vienu nežinomuju mokiniai išmoks spręsti 7-oje klasėje, antrojo laipsnio – 10 (II gimnazijos) klasėje. Kvadratinės nelygybes pagrindinėje mokykloje mokysime spręsti dviem būdais – grafiniu ir keitimo būdu. Mokant jas (taikant ir skaitmenines priemones).

GEOMETRIJA IR MATAVIMAI

Geometrijos mokymosi turinys atnaujintoje programoje gerokai sujudėjo (nusikėlė į žemesnes (aukštesnes) klases, nemažos jo dalies visai atsakyta).

Dabar 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse dėmesį sutelksime tik į apskritimo geometriją ir trigonometriją geometrijoje. Abi temos bus nuosekliai plėtojamoms abiejose klasėse.

9 (I gimnazijos) klasėje mokiniai susipažins su centrinio ir įbrėžtinio kampų sąvokomis, tyrinės savybes apie į tą patį lanką besiremiančius įbrėžtinius kampus ir į tą patį lanką besiremiančius centrinių ir įbrėžtinių kampus. Mokiniam gali būti kiek neįprasta, kad apskritimo lanką galima apibūdinti dvejopai: nurodant ilgį arba laipsninį matą. Taip pat bus nagrinėjamos liestinės, kirstinės, stygos, skritulio išpjovos ir nuopjovos sąvokos, aptariamoms ir taikomoms savybės: liestinės statmenumo spinduliui, susikertančių liestinių atkarpų iki lietimosi su apskritimu taškų, susikertančių stygų. Mokysime mokinius savo samprotavimus pagrįsti, paaiškinti. Apskritimo geometrijos tematika bus plėtojama ir 10 (II gimnazijos) klasėje. Bus apibrėžtos įbrėžtinio bei apibrėžtinio daugiakampio sąvokos, įrodytos ir taikomos į trikampį ar keturkampį įbrėžto ir apibrėžto apskritimo savybės. Bus sprendžiami įvairūs uždaviniai, įrodinėjami kiti matematiniai teiginiai, mokomasi taikyti formules $S = rp$, $S = \frac{abc}{4R}$.

Trigonometrijos taikymų geometrijoje tema bus pradėta nagrinėti 9 (I gimnazijos) klasėje. Bus apibrėžti trigonometriniai santykiai stačiajame trikampyje: sinusas, kosinusas, tangentas. Apskaičiuojant panašių trikampių tam tikrų kraštinių ilgių santykius, bus įsitikinta, kad jų reikšmės nepriklauso nuo trikampio dydžio (tuo pačiu pakartojama ir panašių trikampių tematika). Bus įrodomos lygybės $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$, $\operatorname{tg} \alpha = \frac{\sin \alpha}{\cos \alpha}$ ir sudaroma kampų 30° , 45° , 60° trigonometrinių reikšmių lentelė, mokomasi skaičiuotuvu apskaičiuoti tiksliai ir apytiksliai smailiojo kampo sinuso, kosinuso, tangento

reikšmes. Sprendžiami matematinio ir realaus konteksto uždaviniai, kuriuose taikomi trigonometriniai sąryšiai (pvz., objekto aukščio nustatymas, kelio nuolydžio ar lėktuvo pakilimo kampo radimas, atstumo iki neprieinamos vietos skaičiavimas ir pan.). Tema suderinta su fizika, technologijomis, informatika, todėl labai palanki kuriant integruotus kontekstus.

10 (II gimnazijos) klasėje bus apibrėžiamas vienetinis apskritimas ir posūkio kampas, atskleidžiamas šių sąvokų ryšys su trigonometriniais santykiais stačiuosiuose trikampiuose. Tyrinėjama, kaip galima būtų apskaičiuoti bet kokio smailiojo ar bukojo kampo sinusą, kosinusą (apskaičiuojamos 120° , 135° , 150° kampų sinuso ir kosinuso reikšmės). Išvedamos formulės: $\sin(180^\circ - \alpha) = \sin \alpha$, $\cos(180^\circ - \alpha) = -\cos \alpha$. Įrodoma trikampio ploto formulė $S = \frac{1}{2} ab \sin C$, kosinusų teorema, sinusų teorema, mokomasi jas taikyti nežinomų trikampio elementų radimui. Pagrindžiamas sinusų teoremos ir apie trikampį apibrėžto apskritimo spindulio ilgio sąryšis. Praktikuojamasi taikyti šias teoremas, sprendžiant trikampių uždavinius.

9–10 (I–II gimnazijos) klasėje rekomenduojama numatyti papildomo laiko (iš 30 proc.) ir žemesnėse klasėse nagrinėtų geometrijos temų sisteminiui ir apibendrinimui. Taip pat papildomo laiko galima būtų skirti tokiam geometrijos turiniui, kaip panašiujų figūrų perimetrų, plotų ryšių nagrinėjimas; pusiaukampinių, pusiaukraštinių, kraštinių vidurio statmenų savybės apie atitinkamų atkarpų susikirtimą viename taške tyrinėjimui ir k. t.

DUOMENYS IR TIKIMYBĖS

Didžiąja dalimi 9–10 (I–II gimnazijos) klasės statistikos kursas naujas. Ankstesnėje programoje buvo numatyta koreliacijos tema, tačiau naujoje programoje ši tema gerokai detalizuota ir kiek praplėsta. Mokiniai bus supažindinti su tiesinės koreliacijos modeliu, bus siekiama suformuoti teisingą jų sampratą apie kintamųjų priklausomybės egzistavimą populiacijoje. 10 (II gimnazijos) klasėje mokiniai nagrinės duomenų išsibarstymo apie imties vidurkį problematiką, susipažins su normaliojo, simetriško/asimetriško skirstinių pasireiškimu mus supančiame pasaulyje. Naujos, bendrą statistinį raštingumą plėtojančios temos atveria galimybes mokiniams įsitraukti į įvairias projektines veiklas, atlikti integruotas su daugeliu mokomųjų dalykų užduotis. Pavyzdžiui, mokiniai gali nagrinėti statistines ataskaitas apie savo, savo mokyklos mokinių, šalies mokinių pasiekimus ir kt. Realaus gyvenimo konteksto pavyzdžių nagrinėjimas, tikslinės diskusijos apie spaudoje ir tyrimuose, kitų mokomųjų dalykų turinyje pateikiama statistinė informacija turėtų padėti mokiniams suprasti, kokias išvadas apie duomenis leidžia daryti juose pateikiama informacija. Svarbu, kad mokiniai suprastų, jog imties iš populiacijos sudarymo klausimas tampriai susijęs su pagrįstų išvadų darymu. Mokiniai turėtų įgyti bendrą supratimą apie tai, ką apie duomenų pasiskirstymą byloja juos aproksimuojančios kreivės forma ar apskaičiuotos duomenų centro ir sklaidos charakteristikos.

Tikimybių srities tematika 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse palyginti su ankstesne programa nesikeičia. 10 (II gimnazijos) klasėje mokiniai išsiaiškins rinkinių sudarymo ypatumus, susipažins su kombinatorikos sudėties ir daugybės taisyklėmis, kas leis mokiniams spręsti kombinatorikos ir tikimybių uždavinius racionaliau. Rinkinių tipų (derinių, gretinių, kėlinių) pagrindinėje mokykloje nagrinėti nenumatyta.

REKOMENDACIJOS PEREINAMAJAM LAIKOTARPIUI

Kad 5, 7, 9 (I gimnazijos) klasės galėtų pradėti mokytis 2023 metų rugsėjį pagal atnaujintą Matematikos bendrąją programą reikia žinoti ko mokiniai nemokės (pažymėta mėlynai).

5 klasė. Mokiniai bus nesimokę iš 4 klasės programos:

sąvokų: *mišriojo skaičiaus sąvoka, kelio ir greičio sąvokos, kvadratinis centimetras (cm^2) ir kvadratinis metras (m^2), kubinis centimetras (cm^3), kubinis metras (m^3), lygios figūros, įvairiakraštis (lygiašonis, lygiakraštis) trikampis, smailusis (statusis, bukas) trikampis; bandymo (stochastinio bandymo) ir baigties sąvokas.*

Negebės:

1. mišriuosius skaičius perskaityti, palyginti, apvalinti iki sveikojo skaičiaus. Trupmenas m/n , kurių vardiklyje yra 10, 100, 1000 užrašyti dešimtainiais skaičiais (su kableliu);
2. sudedami ir atimami mišrieji skaičiai, kurių trupmeninės dalys yra su tuo pačiu vardikliu;

3. praleistas bus skyrius „Finansinis skaičiavimas“ (visiškai nesimokyta);
4. apskaičiuoti kelią, greitį ar laiką, kai du iš jų žinomi;
5. rūšiuoti, konstruoti kubus, stačiakampius gretasienius, prizmes, piramides, ritinius ir kūgius, atpažinti ir įvardyti jų sienas, briaunas, viršūnes <...> susieti erdvės figūrą su jos išklotine, apibūdinti, kaip ji atrodo iš įvairių pusių;
6. formuluoti, vertinti teiginius apie baigčių tikėtinumą. Kiekvienos baigties tikimybę užrašyti kaip trupmeną.

7 klasė. Mokiniai bus nesimokę iš 6 klasės programos:

Lygtys. Sprendžiamos 1–4 žingsnių pirmojo laipsnio lygtys su vienu nežinomuoju (lygtyje gali būti ir skliaustų, o lygties sprendimo eigoje gali būti atliekami veiksmai ir su trupmeniniais skaičiais). Mokomasi sudaryti lygtis iš uždavinio sąlygos ar schemos ir tuo atveju, kai nežinomas sąlygoje nenurodytas.

Susipažįstama su *grafiko sąvoka*, formuojami grafiko skaitymo ir braižymo įgūdžiai. Nagrinėjami kasdieniame gyvenime pasitaikantys dydžiai, kuriuos sieja tiesioginis proporcingumas. *Apibrėžiama proporcijos sąvoka*, pagrindžiama ir sprendžiant uždavinius taikoma *pagrindinė proporcijos savybė* ir jos išvados.

Apibrėžiama mastelio sąvoka. Ji taikoma sprendžiant atkarpos ilgio plane arba tikrovėje, mastelio radimo uždavinius.

Apibendrinant pavienius lygių trikampių brėžimo atvejus *suformuluojami trikampių lygumo požymiai*, paprasčiausiais atvejais mokomasi juos taikyti. *Aptariama trikampo kraštinių ilgius siejanti nelygybė, mokomasi ją taikyti sprendžiant uždavinius.*

Plokščios figūros. Apibrėžiama, kokios figūros matematikoje vadinamos *panašiomis*. Aiškinamasi, kokie panašių figūrų elementai vadinami atitinkamais, mokomasi juos atpažinti. *Atliekant praktinius darbus įsitikinama, kad panašių trikampių atitinkami kampai yra lygūs, o atitinkamų kraštinių santykis yra pastovus dydis (jis pavadinamas panašumo koeficientu).* Suformuluojami *trikampių panašumo požymiai*. Mokomasi rasti panašių trikampių, panašių keturkampių nežinomų kraštinių ilgius sudarant proporcijas. Pateikiami ir aptariami keli *keturkampo kampų sumos* radimo būdai.

Tikimybės ir interpretavimas. Nagrinėjami vieno-dviejų etapų bandymai ir su jais susiję nesutaikomi įvykiai. Sudarant baigčių su dviem elementais rinkinius, braižomi *galimybių medžiai* ir sudaromos *galimybių lentelės*. Taip pat aptariama, kaip galima apskaičiuoti dviejų etapų bandymų baigčių skaičių, taikant daugybos taisyklę. Apibrėžiama, koks įvykis vadinamas elementariuoju, būtinuoju, negalimuoju. Pagrindžiama formulė $P(\text{įvykio}) = m / n$ ir mokomasi ją taikyti, o taip pat aptariama, kodėl įvykio tikimybė visuomet yra skaičius iš intervalo $[0; 1]$. Mokomasi formuluoti įvykiui priešingą įvykį, pagrindžiamas įvykio ir jam priešingo įvykio tikimybių sąryšis.

9 (I gimnazijos) klasė. Mokiniai bus nesimokę iš 8 klasės programos:

Apibrėžiamos sąvokos *kvadratinė šaknis, kubinė šaknis*. Mokomasi apskaičiuoti kvadratinų ir kubinių šaknų reikšmes, kai pošaknyje yra atitinkamų racionaliujų skaičių kvadratai, kubai.

Skaičių aibės. Apibrėžiama, kokie skaičiai vadinami racionaliaisiais, iracionaliaisiais, realiaisiais. Aptariamos sąvokos *skaičių aibė, baigtinė (begalinė) aibė, aibės poaibis*. Nustatomi ryšiai tarp skaičių aibių N, Z, Q, I, R . Mokomasi pagrįsti ir užrašyti, kuriai skaičių aibei priklauso / nepriklauso įvairūs skaičiai.

Finansinis raštingumas. Mokomasi nustatyti ir palyginti *valiutų kursus*, konvertuoti valiutas, priimti sprendimą dėl mokėjimo būdo, kai galima pasirinkti, kokia valiuta atsiskaityti už prekes ar teikiamas paslaugas. Naudojant skaitmenines priemones, tyrinėjami *paprastų ir sudėtinių palūkanų* augimo scenarijai ir aptariama, koks jų poveikis, planuojant ilgalaikį finansavimą (pvz., sudaromas paskolos išsimokėjimo planas taikant paprastuosius arba sudėtinius procentus; skaičiuojama, kokia būtų fiksuotos ir kintamos palūkanų normos įtaka grąžintinei pinigų sumai).

Raidiniai reiškiniai. Apibrėžiamos vienanario, dvinario, trinario, daugianario sąvokos. Aiškinamasi kaip sudauginti du raidinius reiškinius. Išvedamos ir taikomos greitosios daugybos formulės (kubų formulės nenagrinėjamos). Mokomasi paprastais atvejais iš kvadratinio trinario išskirti dvinario kvadratą. *Daugianariai skaidomi dauginamaisiais* (iškėlimas prieš skliaustus, greitosios daugybos formulų taikymas, grupavimas).

Lygčių sistemos. Apibrėžiama lygties su dviem nežinomaisiais sąvoka, jos sprendinys (skaičių pora), praktikuojamasi vieną nežinomąjį išreikšti kitu. Mokomasi tiesinės lygties $ax + by = c$ sprendinius pavaizduoti grafiškai (taikant ir skaitmenines priemones). Aptariama tiesinių lygčių sistemos sąvoka, jos sprendinio sąvoka. Mokomasi spręsti tiesinių lygčių sistemas grafiniu, keitimo, sudėties būdu, tyrinėjama, kiek sprendinių gali turėti tokia sistema.

Transformacijos. Apibrėžiama vektoriaus sąvoka. Mokomasi atpažinti lygius, priešinguosius vektorius, rasti vektorių sumą, skirtumą, padauginti vektorių iš skaičiaus. Šie apibrėžimai taikomi sprendžiant paprastus geometrinius uždavinius (plačiau vektoriaus sąvoka taikoma fizikos pamokose).

Plokščios figūros. Nagrinėjant konkrečius pavyzdžius, aiškinamasi, kuo matematinis įrodymas skiriasi nuo empirinių pastebėjimų, kokie galimi **teiginių įrodymo būdai: tiesioginis įrodymas, įrodymas prieštaros būdu** (įrodymo prieštaros būdu idėjai iliustruoti galima įrodyti teoremą apie taško atžvilgiu simetriškų tiesių lygiagretumą). **Aptariami keli to paties teiginio įrodymo būdai** (šiai idėjai iliustruoti galima keliais būdais įrodyti Pitagoro teoremą). **Įrodytas Pitagoro ir jai atvirkštinę teoremas mokomasi taikyti matematinio ir realaus konteksto uždavinių sprendimui.** Nagrinėjamos ir mokomasi taikyti lygiašonio, lygiakraščio, stačiojo trikampio savybes. Apibrėžiamos trikampio ir trapezijos vidurinės linijos sąvokos, pagrindžiamos jų savybės.

Ilgio, ploto, tūrio skaičiavimai. Sprendžiami įvairūs matematinio ir praktinio turinio uždaviniai, kuriuose turimos figūrų pažinimo žinios derinamos su kitų sričių žiniomis (pvz., Pitagoro teorema taikoma atstumui tarp dviejų taškų koordinatinių plokštumoje apskaičiuoti).

Duomenys ir interpretavimas. Nagrinėjamos situacijos, kuriose **duomenys grupuojami į vienodo ilgio intervalus.** Nagrinėjant konkrečius pavyzdžius aptariamos histogramos, tikimybinio tankio sąvokos. **Apibrėžiama kvartilio sąvoka.** Nagrinėjant praktines situacijas aptariama, kaip apskaičiuojamas sukaupitasis dažnis, sukaupitasis santykinis dažnis.

Tikimybės ir interpretavimas. Aptariama, **kokie tikimybinio bandymo įvykiai vadinami elementariais, kokie sudėtiniais.** Įvairiose nesudėtingose situacijose mokomasi atpažinti ir formuluoti su bandymu susijusius sudėtinius įvykius, taip pat pertvarkyti juos į elementarių įvykių, **sujungtų jungtimis „arba“ ir „ir“, junginius.** Aptariama, kaip šie jungtukai susiję su sudėties ir daugybos taisyklėmis. Mokomasi šias taisykles taikyti, apskaičiuojant įvykiui palankių baigčių skaičių.

Rekomendacija: 5, 7, 9 (I gimnazijos) klasių mokinių spragoms įveikti mokytojai gali panaudoti 30 % pamokų laiko.

2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus

Savo siūlymus dėl mokinių matematikos pasiekimų ugdymo grindžiame konstruktyvizmo, sociokultūrine ir socialine praktine teorijomis. Ryškiausi šių krypčių atstovai: Pjažė (1966; 1980), Campione (1984), Donaldson (1987); Vygotskis (1987), Beilock (2011); Oates (1994), Price (2003).

Gimdami į šį pasaulį atsinešame saviraidos energiją, vidinius duomenis, kuriuose glūdi mūsų kūrybinis nusiteikimas sąveikauti su aplinka ir žmonėmis. Kūrybingumas yra viena iš svarbiausių žmogaus prigimtinių reikmių, tačiau jo realizacijai būtinas aktyvus paties žmogaus veikimas, įsitraukimas į kūrybinę – tiriamąją, problemų sprendimo gebėjimų taikymo reikalaujančią veiklą.

Pradedant temą, pamoką, veiklą verta su mokiniais aptarti, kokį rezultatą turėtų jie pasiekti. Rezultatas turėtų būti pasiekiamas mokiniams, tačiau kartu turėti ir motyvuojantį iššūkį, t. y. siekti daugiau nei galima pasiekti be pastangų, būti prasmingu mokinio patirčiai.

Galimybė pasirinkti skirtingus būdus tai pačiai užduočiai atlikti, mokinio asmeninių barjerų numatymas ir panaikinimas padeda mokiniui mokytis, pasiekti aukštesnių rezultatų. Jis turi jausti palaikymą, kad nepamestų veiklos susidūręs su kliūtimis, mokymąsi iš savo klaidų priimti kaip natūralią ir neišvengiamą šio proceso dalį. Matematikos mokymasis pilnas iššūkių, tad dažnai kyla klausimas, kaip geriausiu būdu palaikyti prigimtinių mokinio norą pažinti, jo susidomėjimą.

Mokytojas privalo atsižvelgti į daugelį dalykų. Visų pirma, atsižvelgti, kokiame kognityvinės raidos etape yra mokomi mokiniai. Gilios matematinio mąstymo kultūros formavimo pagrindas yra išlavintas abstraktus mąstymas. Nustatyta, kad maždaug iki 11-os metų mokiniai nelinkę pastebėti daiktų ryšius, suvokti galimas reiškinių priežastis, logiškai samprotauti. Taigi, tikėtis spontaniškos, prigimtinių

šių gebėjimų raiškos šiame amžiuje neverta. Mąstymo gebėjimų raidą šiame amžiuje galime paspartinti tik vienu būdu – dažniau įtraukdami mokinius į kūrybines veiklas, probleminių užduočių sprendimą ir sumaniai vadovaudami jų mokymuisi.

Matematikos mokymuisi palanki aplinka turi būti turtinga žodžiais ir vaizdais. Ir tai ypač svarbu, kalbant apie žemesnes klases. 1–3 klasėse mokydamiesi matematikos mokiniai turi kuo daugiau tyrinėti jų aplinkoje esančius daiktus ir modelius, mokyti diskutuoti, žodžiais nusakyti, ką daro, kaip mąsto. Kitas labai svarbus šiame amžiuje aspektas – mokymasis piešti įvairius vaizdus (schemas, lenteles, diagramas ir pan.) ir jais parodyti savo minčių eigą bei idėjas. Mokiniam patinka užduotys, kurias atlikdami jie gali atskleisti savo kūrybingumą. Mokytojo pareiga – sistemingai rinkti ir tirti duomenis apie mokinio daromą pažangą, pasiūlyti jam priimtinių mokymosi būdų ir priemonių.

Maždaug iki 6 klasės mokiniams labai sunku išmokyti tiksliai, sklandžiai reikšti matematinę mintį, todėl matematinės kalbos vystymuisi šiame amžiaus tarpsnyje teks skirti daug dėmesio. Juk matematinė kalba – samprotavimo pagrindas. 4–6 klasių mokiniai jau pajėgūs suprasti, kaip samprotaujama vienoje ar kitoje situacijoje. Jie noriai įsitraukia į figūrų ir skaičių savybių tyrinėjimą, jiems patinka veiklos, kuriose galima manipuliuoti figūromis (skaityti, jungti, didinti, mažinti ir pan.). Lavėjant mokinių mąstymui, jie noriai sprendžia loginius-matematinius galvosūkius, ieško ir pastebi įvairius dėsningumus. Tai amžiaus tarpsnis, kuriame itin palanku plėtoti mokinių problemų sprendimo gebėjimus, palaipsniui supažindinant juos su įvairiomis problemų sprendimo strategijomis, parodant, kaip galima naudotis bendrąja problemų sprendimo schema įvairiausiose situacijose. Svarbiausia yra pasiekti, kad mokiniai išmokyti teisingai vartoti programoje numatytas sąvokas ir gerai suprastų formalių taisyklių prasmę. Ir tai yra daug svarbiau nei išreikalauti, kad jie gebėtų pasakyti formalų sąvokos ar procedūros apibrėžimą. Šiame amžiuje daug laiko teks skirti, kad mokiniai suprastų, kas yra uždavinio sprendimas ir kaip tinkamai jį užrašyti. Baigiant šeštą klasę mokinių mąstymas kokybiškai pasikeičia – prasideda abstraktaus mąstymo vystymosi stadija (įmanoma 1–2 metų paklaida). Iki tai įvyks, venkime vartoti daug abstrakčių sąvokų, teiginių (mokiniai dar nepakankamai pajėgūs jas suprasti ir taikyti), padėkime jiems rasti būdą ir formų parodyti savo supratimą ir samprotavimą. Kaip ir žemesnėse klasėse, naudokime kuo daugiau praktinių modelių, dirbkime su konkrečiais pavyzdžiais ir tik tada juos apibendrinkime.

Įvairių dalykų mokytojai diskutuoja, kada vertėtų leisti mokiniams skaičiuoti skaičiuotuviu. Vieni teigia, kad mokiniai mato kaip kasdienėje praktikoje nuolat naudojamos skaičiuotuvais ar kitais elektroniniais prietaisais ir dėl to jiems net gali kilti minčių, kam iš viso reikia mokytis skaičiuoti. Ilgesnę patirtį turintys matematikos mokytojai pastebi, kad išmokę atlikti skaičiavimus mintyse ir raštu, mokiniai daug geriau supranta skaičius ir jų operacijas, kas be galo svarbu formuojant mokinių algebrinius mąstymo įpročius ateityje. Išspręsti skaičiuotuvo (ne)naudojimo klausimą galima nesunkiai. Parinkime daugiau mokomųjų situacijų, kuriose mokiniai praktiškai įsitikintų, kaip geri mintinio skaičiavimo įgūdžiai praverčia jų kasdieniame gyvenime (pavyzdžiui, mokantis įvertinti, nuspėti atliekamo veiksmo rezultatą). Atskleiskime greitojo skaičiavimo paslapčių. Gebėti skaičiuoti pačiam, be skaičiuotuvo – išties motyvuojantis iššūkis.

7–8 klasių mokiniai jau pajėgūs suprasti indukcinio ir dedukcinio mąstymo skirtumus. Ypatingą vaidmenį čia gali atlikti nagrinėjamos statistikos srities problemos. Kitas pavyzdys galėtų būti – įvairių priklausomybių grafinių išraiškų su mokiniais paieška, geometrinių figūrų savybių įrodymai. Programa sudaryta taip, kad mokiniai taip pat perprastų įvairius dedukcinio mąstymo metodus, suprastų matematinio įrodymo esmę ir prasmę. Tai amžius, kuriame mokoma kurti ir taikyti apibrėžimus ir anksčiau gautus rezultatus, pagrįsti išvadas ir užduoti klausimų, kuriais siekiama pagerinti atliekamo darbo kokybę.

9–10 (I–II gimnazijos) klasės mokinių mąstymas vis labiau panašėja į suaugusiojo. Imama suprasti, kaip organizuojamos ir kuriamos matematikos žinios, kaip matematinės struktūros tarnauja susiejant įvairias detales. Pavyzdžiui, mokiniai pajėgūs suprasti realių skaičių aibės struktūrą, jos savybes. Matematikos pagrindus įsisavinę mokiniai nesunkiai perpranta įvairius matematinius modelius, linę juos išbandyti, kad atrastų geresnį sprendimą. Mokiniai įgyja gebėjimą abstrahuoti situacijas bei kontekstualizuoti abstrakčią problemą, pasiūlant konkretų jos sprendimą. Mokiniam ima patikti gerokai

sunkesni uždaviniai, sudėtingesnės, kompleksiškesnės problemos, jie noriai dalyvauja alternatyvų svarstyme, visur ieško prasmės.

Daug naudingų išvalgų apie mokinio įgalinimą mokytis matematikos randame sociokultūrinės teorijos ir socialinės praktinės teorijos atstovų darbuose. Juose atkreipiamas dėmesys į kitų žmonių, ir ypač mokytojo, vaidmenį. Perprasti matematinę kalbą nelengva – joje nemažai abstrakcijos elementų, kurių nesuprasdami mokiniai ima jausti nerimą ir baimę, vėliau išaugančią į nenorą domėtis šia sritimi. Pradinių klasių mokytojas, kaip ir dalyko mokytojas, privalo išmokti ir pamokose vartoti dalykui būdingą specialų žodyną, pasikartojančias kalbines konstrukcijas. Mokytojas turi gebėti išreikšti matematinę mintį kalbėdamas ir rašydamas. Įrodyta, kad nerimas, kylantis dėl nepakankamai išlavinto gebėjimo matematiškai komunikuoti, silpnina mokinių pasitikėjimą savo jėgomis. Mokytojas turi būti pasirengęs bet kurią mokiniui skiriamą užduotį rekonstruoti (išskleisti) iki smulkesnių detalių ir rasti laiko šia patirtimi dalytis su mokiniu, pasitelkiant aiškinimo ir diskusijos metodus. Jis turi gebėti įvairiais būdais pateikti tuos pačius mokymosi elementus, pasiūlyti įvairaus sudėtingumo klausimų, kad kiekvienas mokinykų kuo geriau suprastų nagrinėjamą temą, įgytų vertingos matematikos mokymosi patirties.

Naujausi psichologijos tyrimai pagrindžia, kaip svarbu rūpintis mokinių atmintimi. Neišlavinta atmintis yra trukdis priimti ir įsisavinti daugiau naujos informacijos, net gerai suprasti dalykai greitai pamirštami. Tai gali tapti nemenka kliūtimi kelyje į nuolatinį, sistemingą mokinių tobulėjimą. Svarbu neskubėti, įsitikinti, kad mokinykų išmoko teisingai atlikti kiekvieną mažą žingsnelį, suprato, kaip maži žingsneliai jungiami į sudėtingesnių veiksmų grandines. Tik tokiu būdu mokantis pradedama suvokti, kas apskritai yra jungimas (sintezė) ir skaidymas (analizė).

Kitas veiksmingas būdas plėsti mokinių atmintį – laikas nuo laiko sugrįžti prie anksčiau nagrinėtų temų ir ne vien tam, kad atgaivinti lėčiau besimokančių mokinių ankstesnį patyrimą ir lengviau įtraukti juos į mokomąsias veiklas. Kartojimas gali būti panaudotas tam, kad mokiniai nagrinėdami ankstesnę situaciją, atrastų dar vieną, naują lyg ir „žinomo“ reiškinio pusę. Pavyzdžiui, jie gali tą patį veiksmą išmokti vizualizuoti kitu būdu ar kitaip išspręsti uždavinį.

Mokytojas turėtų stebėti mokinio pažangą ir ypatingą dėmesį skirti kokybiškam formuojamajam vertinimui, kad kiekvienas mokinykų tinkamu laiku sulauktų pozityvaus grįžtamojo ryšio apie savo mąstymo ir mokymosi veiklos procesą ir rezultatus. Natūralu, kad daugiau mokytojo pagalbos sulauks silpnesni mokiniai, tačiau būtina pasirūpinti ir labiau pažengusiais matematikoje mokiniams. Juk nepatirdami pakankamai iššūkių ir pripažinimo, jie gali prarasti motyvą siekti dar geresnių rezultatų. Tačiau gabesnių mokinių mokymąsi pagal platesnę programą siūlome organizuoti papildomų užsiėmimų metu, tik nepamirškime, kad kiekviena sudėtingesnė tema taip pat turi savo mažų žingsnelių seką, kurią mokytojas turi padėti mokiniui atrasti. Pamokoje gi skirkime visiems mokiniams tos pačios temos užduotis, tik gabesniems pasiūlykime atsakyti į sunkesnius, gilesnio mąstymo reikalaujančius klausimus.

Bet kuriuo atveju, ratas žmonių, su kuriais galėtų bendradarbiauti besimokantysis, jam augant turėtų plėstis. Mokydamiesi vieni iš kitų, iš profesionalų, mokiniai tobulės gerokai sparčiau. Įtraukime mokinius į suaugusiųjų pasauliui būdingas praktines, natūraliomis aplinkybėmis vykdomas projektines veiklas. Dalyvaudami jose, mokiniai galės įgyti labai naudingos patirties sprendžiant problemas, reflektuojant savo veiklą, mokantis argumentuoti, suvokiant ryšius, pristatant savo idėjas, komunikuojant, pasirenkant veiksmingas priemones (strategijas).

Gyvename amžiuje, kuomet didelę dalį mokytojui tenkančių funkcijų gali atlikti vis tobulėjančios skaitmeninės technologijos. Akivaizdu ir tai, kad samprata apie jų taikymo galimybes ir prasmę keisis sparčiai. Paminėsime tik du pavyzdžius užduočių, kurias matytume prasmę skirti mokiniams, siekiant jų aukštesnių pasiekimų. Antai, žemesnių klasių mokiniai galėtų susirasti papildomos informacijos apie nagrinėjamą sąvoką/reiškinį, ir ją panaudoti atliekant užduotį. Aukštesnių klasių mokiniams galima būtų pasiūlyti priimti pagrįstą sprendimą dėl nagrinėtų skaitmeninių priemonių/programų pasirinkimo atliekant konkrečią matematinę užduotį.

Apibendrinant norėtusi palinkėti mokytojui drąsiai kartu su mokiniams panirti į problemų, kylančių iš realių gyvenimo situacijų, sprendimą. Dalinkitės su jais patirtimi ir matematinėmis idėjomis, aptarkite kylančius sunkumus ir drauge ieškokite galimų sprendimo būdų. Pasirūpinkite, kad visi mokiniai galėtų

dalyvauti sprendimų priėmimo procese, kad neblėstų jų noras įgyti vis daugiau matematinio mąstymo patirties.

3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Pažintinio maršruto kūrimas“

KLASĖ: 5

TRUKMĖ: 1 pamoka

VEIKLOS TIKSLAS: plėtoti mokinių gebėjimą taikyti žinias apie kelią, laiką, greitį įvairiuose realaus gyvenimo kontekstuose; sukurti pažintinį maršrutą savo mieste ar apylinkėse ir pristatyti klasės draugams.

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

<i>Pažinimo</i>	<i>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos</i>	<i>Kūrybiškumo</i>	<i>Pilietiškumo</i>	<i>Kultūrinė</i>	<i>Komunikavimo</i>	<i>Skaitmeninė</i>
-----------------	---	--------------------	---------------------	------------------	---------------------	--------------------

INTEGRACIJA: kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas.

VARTOJAMOS SĄVOKOS: atstumas, kelias, laikas, greitis, kelio formulė, schema.

PRIEMONĖS: piešimo, braižymo priemonės, A3 formato lapai, užduočių lapai, skaitmeninės priemonės.

EIGA

Mokytoja kartu su mokiniais aptaria, kas yra svarbu kuriant pažintinį maršrutą, t. y. koks keliavimo būdas patogesnis (pėsčiomis, dviračiu ar kt.), kokius objektus numatoma lankyti, kuo ypatingi planuojami lankyti objektai, kokie atstumai tarp tų objektų, laiko sąnaudos juos pasiekti ir pan.

Mokiniai grupėse (dėl mokinių skaičiaus grupėje sprendžia mokytojas) kuria pažintinį maršrutą pagal užduoties lape (1 priedas) pateiktus kriterijus, pildo užduoties lentelę.

Mokiniai grupėse parengia sukurto pažintinio maršruto pristatymą pasirinktomis (fizinėmis ar skaitmeninėmis) priemonėmis ir grupėmis pristato darbą klasei (arba grupėse sujungus jas po dvi).

PATARIMAI MOKYTOJUI

Informacijos paieškai apie objektų ypatumus, atstumus tarp jų mokiniai gali naudoti pasirinktas priemones – skaitmenines (planšetes, kompiuterius, telefonus ar kt.) arba fizines (informaciniai lankstinukai, turistiniai žemėlapiai, reklaminiai bukletai ir kt.). Fizinėmis, informacijos paieškai skirtomis priemonėmis reikia pasirūpinti iš anksto, t. y. įspėti mokinius, kad paieškotų ir atsineštų.

Atsižvelgiant į mokinių skaičių klasėje, darbus galima pristatyti grupėse arba pristatymui skirti atskirą pamoką.

UŽDUOTIES LAPAS

I. Sukurkite pažintinį maršrutą pagal šiuos kriterijus:

1. Maršrute turi būti ne mažiau kaip 3 lankytini objektai jūsų mieste ar apylinkėse.
2. Pateikite trumpą informaciją apie kiekvieną maršruto objektą.
3. Išsiaiškinkite:
 - kokie atstumai tarp jūsų kuriamo maršruto objektų,
 - pasirinkite keliavimo būdą – pėsčiomis ar dviračiu,
 - kiek laiko gali užtrukti kiekvienas maršruto etapas ir visas maršrutas atskirai.
4. Pavaizduokite sukurtą maršrutą schema. Schemoje nurodykite atstumus tarp lankomų objektų ir trukmę.

Užpildykite lentelę:

	1 objektas	2 objektas	3 objektas	4 objektas
Pavadinimas				
Trumpas apibūdinimas				
Pasirinkite keliavimo būdą (priemonę). <i>Tinkamą pabraukite</i>	pėsčiomis (vidutinis greitis 5 km/h)			
	dviračiu (vidutinis greitis 15 km/h)			
	Atstumas (km)	Skaičiavimai	Trukmė (h)	
1–2 objektas				
2–3 objektas				
3–4 objektas				
.....				
Visas maršrutas				
Nubraižykite sudaryto maršruto schemą.				
Sukurkite ir užrašykite matematinį klausimą, į kurį galima atsakyti remiantis schema.				

- #### II. Parenkite 4–5 minučių sukurto pažintinio turistinio maršruto pristatymą klasei (arba kitai grupei) ir pristatykite. Kurdami pristatymą remkitės nurodytais maršruto kūrimo kriterijais (1 punktas) ir užpildyta lentele.

VEIKLOS PAVADINIMAS: Integruotų pamokų (lietuvių kalbos ir literatūros, informatikos, matematikos) ciklas „Sukurk pasakojimą – uždavinį“

KLASĖ: 8

TRUKMĖ: 2 pamokos

VEIKLOS TIKSLAS: sukurti užduočių rinkinį, skirtą situacijų modeliavimui tiesinių lygčių sistemomis.

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

INTEGRACIJA: lietuvių kalba ir literatūra, informatika.

VARTOJAMOS SĄVOKOS: tiesinė lygtis su dviem nežinomaisiais, tiesinės lygties su dviem nežinomaisiais sprendinys, tiesinių lygčių su dviem nežinomaisiais sistema, tiesinių lygčių su dviem nežinomaisiais sistemos sprendinys.

SIEKIAMAS REZULTATAS: sukurti pasakojimą – uždavinį tautosakos motyvais ir pristatyti klasės draugams.

PRIEMONĖS: užduočių lapai, kompiuteriai (planšetės).

EIGA

I pamoka

Mokytojas pasidžiaugia, kad mokiniai jau geba spręsti tiesinių lygčių sistemas ir gali pabandyti patys sumodeliuoti realaus gyvenimo situacijas lygčių sistemomis.

Mokiniam skiriama užduotis – sukurti pasakojimą – uždavinį (1 priedas). Mokiniai individualiai kuria pasakojimą – uždavinį pagal pateiktus kriterijus. Mokytojas stebi mokinių darbą, esant poreikiui juos konsultuoja. Kiekvienas mokinys sukurta pasakojimą – uždavinį, jo sprendimą ir atsakymą parengia ir skaitmeniniu formatu, pavyzdžiui, naudodamas teksto rengyklę *MS Word*, pateikčių rengyklę *MS PowerPoint* ar kt.

Mokiniai suskirstomi į grupes po keturis ir kiekvienas pristato savo sukurta pasakojimą – uždavinį, jo sprendimą, atsakymą. Kiekvienas mokinys išklauses pristatymą (iš viso jų bus trys) parašo siūlymus, komentarus apie darbo tobulinimą, uždavinio korektiškumą, klaidas sprendime (jei tokių yra). Tai gali būti ir namų darbas.

II pamoka

Mokiniai koreguoja savo darbus atsižvelgdami į grupės narių siūlymus, komentarus. Pakoreguotą galutinį savo darbą mokiniai įkelia į mokytojo nurodytą laikmeną.

Skiriamas laikas mokiniams pasiruošti pristatyti darbą mokytojo pasiūlytu būdu. Mokiniai pristato sukurtus pasakojimus – uždavinius ir jų sprendimus grupėje arba klasei.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Mokiniam galima pasiūlyti panagrinti uždavinių pavyzdžių (vadovėlyje, uždavinyne, kitų klasių sukurtų mokinių pavyzdžių ir pan.).

Darbo atlikimo kriterijai turėtų (galėtų) būti aptarti su lietuvių kalbos ir literatūros, informatikos mokytojais, pavyzdžiui, teksto apimtis žodžių skaičiumi. Rekomenduotina vieną pamoką skirti pasakojimo kūrimui, sprendimui, o antrąją – darbų pristatymui. Atsižvelgiant į mokinių skaičių klasėje, darbus galima pristatyti grupėse po keturis arba pristatymui skirti daugiau nei vieną pamoką.

Žemiau pateiktas mokinio sukurtas uždavinys, uždavinio sprendimas ir atsakymas anglų kalba.

Two dolphins can rescue people in 1 hour approximately. The second dolphin is very old, so he can rescue people 1 hour slower than the first dolphin. How many hours would it take for each dolphin to rescue people if they do it separately?

Solution.
Say that the first dolphin rescues people in x hours, and the second rescues in y hours.

$$\begin{cases} \frac{1}{x} + \frac{1}{y} = 1, \\ y = x + 1. \end{cases}$$

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{x+1} = 1 \quad | \cdot x(x+1) \neq 0,$$

$$x^2 - x - 1 = 0,$$

$$D = 5,$$

$$x_1 = \frac{1 - \sqrt{5}}{2} \approx -0,6 \quad (\text{doesn't fit by meaning}),$$

$$x_2 = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} \approx 1,6,$$

$$y = x + 1 = 1,6 + 1 = 2,6.$$

Answer. The first – 1,6 h, the second – 2,6 h.

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

I pamoka

Sukurkite trumpą pasakojimą – uždavinį pagal šiuos kriterijus:

1. Pasakojimo apimtis – žodžių.
2. Pasakojime panaudokite lietuvių tautosakos motyvus.
3. Pasakojime turi būti pateikti duomenys, pagal kuriuos būtų galima sudaryti tiesinių lygčių su dviem nežinomaisiais sistema.
4. Pasakojime turi būti klausimas, į kurį būtų galima atsakyti išsprendus tiesinių lygčių su dviem nežinomaisiais sistema.
5. Išspręskite sudarytą tiesinių lygčių sistemą (spręskite pasirinktu būdu – sudėties, keitimo ar grafiniu), parašykite atsakymą.
6. Sukurtą pasakojimą, lygčių sistemą, sprendimą ir atsakymą parenkite ir skaitmeniniu formatu, pavyzdžiui, naudokite teksto rengyklę *MS Word*, pateikčių rengyklę *MS PowerPoint* (sprendimui užrašyti naudokite lygčių, formulių įrankį (*MS Equation*)) ar kt.
7. Pristatykite savo darbą grupės nariams, taip pat išklauskite kitų narių pristatymus. Pateikite siūlymus atliktų darbų tobulinimui.

II pamoka

1. Atsižvelgdami į grupės narių pasiūlymus, komentarus, pakoreguokite savo sukurtą pasakojimą – uždavinį, jo sprendimą ar atsakymą.
2. Įkelkite savo darbą į mokytojo nurodytą laikmeną.
3. Pristatykite savo darbą grupėje arba klasei. Pristatymo trukmė – 4–5 min.

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Logotipo kūrimas“**KLASĖ:** 10**TRUKMĖ:** 3–4 pamokos**VEIKLOS TIKSLAS:** kūrybiškai taikyti mokinių žinias ir gebėjimus apie įbrėžtinius/apibrėžtinius daugiakampius.**UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:**

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

INTEGRACIJA: meninis ugdymas, informatika.**VARTOJAMOS SĄVOKOS:** įbrėžtiniai/apibrėžtiniai daugiakampiai.**SIEKIAMAS REZULTATAS:** sukurti logotipą panaudojant įbrėžtinius ir/ar apibrėžtinius daugiakampius, sukurti 2 uždavinius ir darbus pristatyti klasės draugams.**PRIEMONĖS:** fizinės ir skaitmeninės braižymo priemonės, piešimo priemonės, užduočių lapai.**EIGA**

Dirbama individualiai. Mokiniai kuria logotipą iš 2–3 įbrėžtinių ir/ar apibrėžtinių daugiakampių ir pavaizduoja jo eskizą popieriaus lape. Logotipo temą mokiniai pasirenka patys. Pavyzdžiui, tai gali būti menamos firmos, akcijos ar asmeninis logotipas (herbas). Mokiniai sugalvoja logotipui pavadinimą, 1–2 sakiniais paaiškina, ką jis simbolizuoja, atspindi.

Mokiniai kuria po 2 uždavinius, kuriuos išspręsti galima būtų remiantis sugalvoto logotipo duomenimis. Uždavinio sąlygoje nurodoma, kas yra žinoma ir ką reikia rasti. Taip pat pateikiami ir sukurtų uždavinių sprendimai.

Dirbdami grupėse mokiniai pristato savo darbus, pasiūlo vienas kitam, kaip galima juos patobulinti.

Atsižvelgdami į gautus pasiūlymus ir pastabas mokiniai tobulina savo darbus. Galutinį logotipo ir uždavinių variantą sukuria naudodami skaitmeninius įrankius ir įkelia į mokytojo nurodytą klasės virtualią erdvę (pvz., *Padlet*, *MS Teams* ar kt.).

Mokiniai parengia savo logotipo ir uždavinių pristatymą klasės draugams. Pristatydami darbą mokiniai pasidalina, kaip jiems sekėsi taikyti žinias ir gebėjimus apie įbrėžtinius ir/ar apibrėžtinius daugiakampius, ko išmoko atlikdami darbą.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Darbo atlikimo kriterijai turėtų (galėtų) būti aptarti su dailės ir informatikos mokytojais ir turėtų (galėtų) būti papildyti. Ar mokiniai teisingai išsprendė savo sugalvotus klausimus – uždavinius, ar sukurtas logotipas atitinka nurodytus kriterijus mokytojas gali patikrinti po pamokos arba organizuoti jų patikrinimą kitą pamoką (apsikeisti darbais mokiniams, darbas grupėse ar kt.).

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

1. Sugalvokite logotipą iš 2–3 įbrėžtinių ir/ar apibrėžtinių daugiakampių ir pavaizduokite jo eskizą popieriaus lape. Logotipo temą galite pasirinkti patys. Pavyzdžiui, tai gali būti menamos firmos, akcijos ar jūsų asmeninis logotipas (herbas).

Lapo viršuje parašykite logotipo pavadinimą, o lapo apačioje 1–2 sakiniais paaiškinkite, ką jis simbolizuoja, atspindi.

2. Sukurkite 2 uždavinius, kuriuos išspręsti galima būtų remiantis Jūsų sugalvoto logotipo duomenimis. Uždavinio sąlygoje nurodykite, kas žinoma ir ką reikia rasti. Taip pat pateikite savo sukurtų uždavinių sprendimus.

3. Dirbdami grupėse pasiūlykite vienas kitam, kaip galima patobulinti darbą.

4. Patobulinkite darbą, atsižvelgdami į gautus pasiūlymus ir pastabas. Galutinį logotipo ir uždavinių variantą sukurkite naudodami skaitmeninius įrankius ir darbą įkelkite į mokytojo nurodytą klasės virtualią erdvę.

5. Pagalvokite, kaip galėtumėte pristatyti savo logotipą ir uždavinius kitiems. Pristatydami darbą pasidalinkite, kaip Jums sekėsi taikyti žinias ir gebėjimus apie įbrėžtinius ir/ar apibrėžtinius daugiakampius, ko išmokote atlikdami darbą.

4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas

Kalbinių gebėjimų ugdymas mokykloje dažniausiai siejamas su lietuvių kalbos ir literatūros dalyko mokymusi. Tačiau mokiniai ir per kitų dalykų pamokas tobulina savo kalbinius gebėjimus kaip pamatinius gebėjimus dalyko mokymuisi. Skaitymo, rašymo, žodinės komunikacijos gebėjimai mokantis bet kurio dalyko yra tiek pat svarbūs ir ugdomi, net ir nekalbant apie kalbos mokymą.

Kalbinių gebėjimų ugdymas svarbus ugdant visus matematikos pasiekimus, tačiau labiausiai išreikštas pasiekimų srities „Matematinis komunikavimas“ pasiekimuose:

- Paaiškina, perfrazuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateiktą matematinį pranešimą (B1).
- Tiksliai ir tinkamai vartoja matematinę kalbą: terminus, simbolius, žymėjimus, formules (B2).
- Kuria, pristato matematinį pranešimą: atsirenka reikiamą informaciją, naudoja tinkamas fizines ir skaitmenines priemones, atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją (B3).

Matematikos pamokose svarbu ugdyti mokinių gebėjimus perskaityti matematinį tekstą, aiškiai ir argumentuotai reikšti mintis, skirti dėmesio kalbos kultūros ugdymui, žodyno praturtinimui, taisyklingam sąvokų vartojimui, taisyklingai rašybai ir kirčiavimui. Tai padeda mokiniams geriau suprasti uždavinių sąlygas, tiksliai išreikšti mintį atsakinėjant į klausimus, paaiškinti atliekamas procedūras, gautus rezultatus, argumentuoti uždavinio sprendimo eigą, sukurti ir pristatyti matematinį pranešimą.

Per matematikos pamokas mokiniai susipažįsta su naujomis matematinėmis sąvokomis, simboliais, matavimo vienetais ir žymėjimais. Svarbu atkreipti mokinių dėmesį į jiems naujų žodžių tarimą, kirčiavimą, rašybą. Dalyvaujant pamokose mokiniai girdi mokytojo ir kitų mokinių naudojamas frazes, kirčiuojamas sąvokas ir dažnai patys taip pradeda vartoti savo kalboje. Todėl svarbu ne tik pačiam mokytojui taisyklingai kirčiuoti matematinės sąvokas, vartoti tinkamus žodžių junginius bei frazes, bet į tai atkreipti ir mokinių dėmesį (pavyzdžiui, trikampis, trikaipė forma, stačiakampis, stačiakampė forma, kūbas, piramidė, išklotinė, centimėtras, kilogramas, lygtis, teorema ir kt.). Mokinių raštu atliktuose darbuose derėtų ištaisyti netinkamus žymėjimus, trumpinius, rašybos klaidas. Atkreipkite mokinių dėmesį, kad po matavimo vienetų (cm, m, kg, l ir pan.) taškas nededamas, bet naudojant žodžių trumpinius (val., min., tūkst., mlrd. ir pan.) taškas yra būtinas. Tinkamą dėmesį reikėtų skirti ir sveikųjų, trupmeninių skaičių, mišriųjų trupmenų vartojimui šnekamojoje kalboje. Mokytojas ne tik pats turėtų taisyklingai skaityti skaitmenimis užrašytus skaičius, bet to reikalauti ir iš mokinių. Dažniau pasitaikančias ir pasikartojančias klaidas reikėtų aptarti su mokiniais, patarti kaip jų išvengti ateityje. Vertinant mokinių raštu atliktus matematikos darbus padarytos kalbos klaidos (ne matematinės) neturėtų įtakoti galutinių vertinimo rezultatų, bet jas derėtų pažymėti mokinio darbe.

Matematika yra kalba, kurioje skaitiniai, geometriniai ir grafiniai objektų santykiai apibūdinami specifine matematinėmis terminų ir simbolių, žymenų, grafikų, diagramų, lentelių, schemų kalba. Mokinių matematikos pasiekimai priklauso ir nuo mokinių gebėjimų perskaityti, suprasti šia kalba pateiktą informaciją. Matematinis tekstas skiriasi nuo literatūrinio teksto, dažniausiai nagrinėjamo per lietuvių

kalbos ir literatūros pamokas. Todėl skaitant matematinius tekstus tenka taikyti ir kitokias, dalykiniams tekstams labiau tinkamas skaitymo strategijas. Gerus skaitymo įgūdžius turintys mokiniai dažnai patys atranda veiksmingas skaitymo strategijas, todėl nereikėtų jiems „primesti“ tam tikrų skaitymo strategijų, o tik supažindinti su keliomis skirtingomis. Tačiau tuos mokinius, kurių pasiekimai yra patenkinamo ar slenkstinio lygio, būtina mokyti bendrųjų teksto suvokimo strategijų (pavyzdžiui, pabraukti tai, kas reikšminga; klasifikuoti, grupuoti, lyginti; rasti sąsajas tarp žodinės ir vaizdinės informacijos; žodinę informaciją transformuoti į grafinę ar vaizdinę; kurti vaizdinius, išvelgti asociacijas, rasti analogijas, perfrazuoti; rasti sąsajas, daryti išvadas, vertinti; nurodytas ar pasirinktas skaitymo strategijas taikyti poromis ir grupėmis; planuoti skaitymo veiklą, numatyti galimus rezultatus ir užduočiai atlikti reikalingą laiką ir pan.), nes tokie mokiniai yra silpni skaitytojai ir net nepastebi, kad nesuvokia esmės, o jeigu ir pastebi, nežino, ką daryti, ir skaito toliau net ir tada, kai nesupranta, ką skaito. Kai tokie mokiniai paliekami savarankiškai mokytis suprasti dalykinį tekstą, ir toliau didėja skirtumas tarp stipriausių ir silpniausių mokinių.

5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų

Bendrojoje programoje aprašytas privalomas mokymosi turinys skirtas apie 70 proc. pamokų laiko, numatomo matematikos mokymuisi pagal bendruosius ugdymo planus, jame aprašomi tik naujai toje klasėje atsirandantys turinio elementai. Kaip panaudoti kitą matematikos mokymuisi skirtą laiką (apie 30 proc.) sprendžia mokytojas, atsižvelgęs į mokyklos, klasės kontekstą, mokinių pasiekimus ir poreikius.

Rekomenduojama neplėsti mokymosi turinio nagrinėjant naujas temas, o šį laiką skirti:

- privalomo mokymosi turinio temų įsisavinimui, žinių gilinimui;
- kurso kartojimui;
- aktualaus turinio, naujų realijų įtraukimui;
- tarpdalykinių temų plėtojimui;
- naujų mokymosi metodų taikymui;
- projektinių veiklų organizavimui;
- skaitmeninių priemonių taikymui;
- pažintinei, kultūrinei, meninei, kūrybinei veiklai.

Pradėjus mokyti(s) pagal atnaujintą matematikos programą, keletą pirmųjų metų mokytojui teks spręsti tam tikrų turinio temų „pasislinkimo“ klausimus. Todėl pereinamuoju laikotarpiu rekomenduojama pasirenkamajam mokymosi turiniui numatyti laiką (apie 30 proc.) skirti ir „pasislinkusių“ temų mokymui, kad būtų išvengta situacijų, kai mokiniai tam tikros temos dar nesimokė pagal senąsias programas, o pagal atnaujintas jau turėjo būti išmokę ankstesnėse klasėse.

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio mokymo(si) laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų etapo, savaitės ir pan.) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti BP įgyvendinimo rekomendacijų dalyje *Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai*. Planuodamas mokymo(si) veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius.

Planavimo darbą palengvins naudojimasis [Švietimo portale](http://emokykla.lt) (emokykla.lt) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)

Visi pasiekimai | 1–2 klasių koncentras | 3–4 klasių koncentras | 5–6 klasių koncentras

Pažinimo kompetencija
Dalyko žinios ir gebėjimai
Skiria mokomojo dalyko turinį nuo kitos informacijos. Dailių kiekinės savybės, dailių formas priskiria matematikai. Lietuvių kalbai priskiria raides, garsus, žodžius. Muzikai priskiria dainavimą, grojimą. Kūno kultūrai – sporto užsiėmimus. Atpažįsta konkrečių dailių savybes, priskiriamas dalyko turinui. Kasdienėje veikloje sutinkamas sekas sieja su nuosekliu skaičiavimu. Integruoja, pritaiko patirtimi paremtas žinias ir suvokia skaitomą tekstą. Kopijuoja ir atlieka tam tikrus darbus pagal pavyzdį. Atpažįsta dalyko žinių naudojimo kasdienėje aplinkoje pavyzdžius. Konkrečių dailių grupių jungimą ar jų dalinimą į sudėtinges dalis sieja su sudėties ar atimties veiksmiais. Perskaito ir suvokia skaitomus tekstus.

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl būtent tokiu būdu atlieka.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1–2 klasių koncentras	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis paaiškina, kaip jas atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka ir paaiškina paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras (A1.4).
Mokymo(si) turinys				

A2. Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio aprašo langas:

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl būtent tokiu būdu atlieka.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1–2 klasių koncentras	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis paaiškina, kaip jas atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka ir paaiškina paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras (A1.4).
Mokymo(si) turinys				
<p>Natūralieji ir sveikieji skaičiai. 1–2 klasių koncentras.</p> <p>1 klasė</p> <p><i>Skaičiai nuo 0 iki 100.</i> Mokomasi skaičiuoti pirmyn ir atgal nuo bet kurio skaičiaus, susieti objektų kiekį su skaičiumi. Aptariama skaičiaus ir skaitmens sąvokos, skaičių rašymo dešimtainėje pozicinėje skaičiavimo sistemoje ypatumai. Tyrinėjama, kaip sudaryta 100 skaičių lentelė, kaip skaičių tiesėje galima pažymėti skaičius, pradėdant nuo nulio. Pasitelkiant įvairius praktinius modelius, mokomasi skaičius perskaityti, užrašyti skaitmenimis, skyrių suma, palyginti. Nagrinėjant pusiausvyrą iliustruojančius modelius, schemas formuojamos „lygumo“ ir „nelygumo“ sąvokų sampratos, išsiaiškinama, ką reiškia ženklai =, ≠, <, >, mokomasi praktines situacijas apibūdinti paprasčiausiomis skaitinėmis lygybėmis ar nelygybėmis.</p> <p><i>Sudėtis ir atimtis.</i> Sudėtis ir atimties veiksmi aiškina kaip skaičiavimas pirmyn ir atgal, aptariamas šių veiksmų ryšys. [...]</p>				

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktos ikonėlės atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) aprašai.

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyko turinio kontekste
- Pasiekimų sritys ir pasiekimų aprašai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Ištekliai

Mokymo(si) turinys

Visas turinys | 1–2 klasių koncentras | 3–4 klasių koncentras | 5–6 klasių koncentras | 7–8 klasių koncentras | 9–10 (I–II gimnazijos) klasių koncentras | III–IV gimnazijos klasių koncentras

Darnus vystymasis
Finansinis raštingumas

Žinios apie finansus
Finansiniai skaičiavimai. [...] Nagrinėjamos situacijos, sprendžiami uždaviniai, kuriuose prašoma palyginti dviejų prekių kainas (brangesnė, pigesnė), rasti bendrą prekių kainą eurais, centais (neperžengiant euro ribos), palyginti, kiek pasikeitė turima pinigų suma, ką galima nusipirkti už turimą pinigų sumą ir pan.

Finansiniai skaičiavimai €

Aptariamas pinigų vaidmuo, mokomasi atpažinti euro banknotus ir monetas pagal vertę, norimą pinigų sumą sudėti keliais skirtingais banknotų ir monetų deriniais. Nagrinėjamos situacijos, sprendžiami uždaviniai, kuriuose prašoma palyginti dviejų prekių kainas (brangesnė, pigesnė), rasti bendrą prekių kainą eurais, centais (neperžengiant euro ribos), palyginti, kiek pasikeitė turima pinigų suma, ką galima nusipirkti už turimą pinigų sumą ir pan.

Ilgalaikio plano pavyzdyje pateikiamas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose MATEMATIKAI numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos Matematikos bendrosios programos (toliau – BP) temos;
- stulpelyje *Tema* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra;
- stulpelyje *Valandų skaičius* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *30 proc. val.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;
- stulpelyje *Kompetencijos ir matematikos mokinių pasiekimai* pateikiamos ugdomos kompetencijos ir mokinių pasiekimai. Kompetencijų ugdymas per matematikos pamokas siejamas su matematikos pasiekimais, proceso organizavimu ir įvairių kontekstų nagrinėjimu. Matematikos pasiekimai ugdomi visu matematikos turiniu. Mokytojas čia gali planuoti mokslo metų pradžioje ir koreguoti jų eigoje, kurių kompetencijų ir matematikos pasiekimų ugdymui bus skiriamas didesnis dėmesys mokant konkrečios temos (atsižvelgdamas į planuojamas veiklas, nagrinėjamus kontekstus ir pan.). Mokinių galimų veiklų sąrašas pateikiamas Matematikos BP įgyvendinimo rekomendacijų dalyje *Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos*, kurioje galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP.
- Stulpelyje *Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)* nurodyta galima vidinė, tarpdalykinė, aktualaus turinio integracija, projektines veiklas ir pan. mokslo metų pradžioje ir jų eigoje.

MATEMATIKOS ILGALAIKIO PLANO 5 KLASEI PAVYZDYS

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo kompetencija (K1) (dalyko žinios ir gebėjimai; kritinis mąstymas; problemų sprendimas; mokėjimas mokyti)

Komunikavimo kompetencija (K2) (pranešimo kūrimas; pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika; pranešimo analizė ir interpretavimas)

Skaitmeninė kompetencija (K3)

Kūrybiškumo kompetencija (K4) (tyrinėjimas; generavimas; kūrimas; vertinimas ir refleksija)

Kultūrinė kompetencija (K5) (kultūrinis išprusimas; kultūrinė raiška; kultūrinis sąmoningumas)

Pilietiškumo kompetencija (K6) (pilietinis tapatumas ir pilietinė galia; gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę; pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms; valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje)

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija (K7) (savimonė ir savitvartos įgūdžiai; empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas; atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys įvertinant pasekmes; rūpinimasis sveikata)

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka.

A2. Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje.

A3. Sukuria nuoseklią, logiškai pagrįstą teiginių seką ar užduoties sprendimą, vertina argumentavimo logiškumą, įrodo matematinius teiginius.

A4. Planuoja, stebi, apmąsto, įsivertina matematikos mokymosi procesą ir rezultatus.

Matematinis komunikavimas

B1. Analizuoja ir interpretuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateikto matematinio pranešimo elementų loginius ryšius.

B2. Atpažįsta, apibrėžia ir tinkamai vartoja matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas.

B3. Kuria, pristato matematinį pranešimą: atsirenka reikiamą informaciją, naudojami tinkamomis fizinėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis, formomis, tinkamai cituoja šaltinius.

Problemų sprendimas

C1. Analizuoja įvairias problemines situacijas, pasiūlo matematinį modelį problemai išspręsti.

C2. Pasiūlo, vertina alternatyvias matematinės užduoties sprendimo strategijas, sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina.

C3. Įvertina matematinės veiklos rezultatus, daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja.

MOKYMO IR MOKYMOŠI PRIEMONĖS: čia nurodomos pagrindinės naudojamos priemonės, pvz., vadovėliai, skaitmeninės aplinkos, programos ir kt.

VERTINIMAS

Mokinių pasiekimai vertinami vadovaujantis mokykloje patvirtintu mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo aprašu. Nuolat taikomas formuojamasis vertinimas atsižvelgiant į pamokos mokymosi uždavinius. Kiekvieno skyriaus pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas panaudojant diagnostines užduotis, kurios parengiamos atsižvelgiant į Bendrosiose programose numatytus pasiekimus, pasiekimų lygius. Mokiniai mokomi vertinti ir įsivertinti ir, atsižvelgiant į pasiektus rezultatus, išsikelti tolesnio mokymosi tikslus.

PAMOKŲ SKAIČIUS: 4 pamokos per savaitę, iš viso 148 pamokos.

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)
	70 %	30 %		
Natūralieji skaičiai	6			
Veiksmai su natūraliaisiais skaičiais	8		Kompetencijos: K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	Referatas apie <i>Eratosteno</i> rėtį.
Trupmenos	6		Matematikos pasiekimai: A1 A2 A3 A4	
Veiksmai su trupmenomis	8		B1 B2 B3 C1 C2 C3	
Finansiniai skaičiavimai	6		Kompetencijos: K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7 Matematikos pasiekimai: A1 A2 A3 A4	Projektas „Ar nuolaida = taupymas?“

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)																	
	70 %	30 %																			
			<table border="1"> <tr><td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td></tr> <tr><td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td></tr> </table>	B1	B2	B3	C1	C2	C3												
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Sekos	5																				
Lygtys	6																				
Raidiniai reiškiniai	6																				
Kelias, laikas, greitis	5		<i>Kompetencijos:</i> <table border="1"> <tr><td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td></tr> </table> <i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1"> <tr><td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td></tr> <tr><td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td></tr> <tr><td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td></tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	Projektas apie pažintinio turistinio maršruto sudarymą/planavimą. Integracija su gamtamoksliniu ugdymu.
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Ilgis, plotas, tūris	4		<i>Kompetencijos:</i>																		
Transformacijos	5		<table border="1"> <tr><td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td></tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7											
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
Plokščios figūros	7		<i>Matematikos pasiekimai:</i>																		
Erdvės figūros	5		<table border="1"> <tr><td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td></tr> </table>	A1	A2	A3	A4														
A1	A2	A3	A4																		
Ploto, tūrio skaičiavimai	7		<table border="1"> <tr><td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td></tr> <tr><td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td></tr> </table>	B1	B2	B3	C1	C2	C3												
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Duomenys ir interpretavimas	4		<i>Kompetencijos:</i>																		
Tikimybės ir interpretavimas	4		<i>Matematikos pasiekimai:</i>																		
			<table border="1"> <tr><td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td></tr> <tr><td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td></tr> <tr><td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td></tr> </table>	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3								
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Valandos mokinių pasiekimų patikrinimui	12																				
Iš viso	104	44																			

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Procentų taikymas kasdienėse situacijose“

KLASĖ: 5

TRUKMĖ: 1 pamoka

VEIKLOS TIKSLAS: padėti mokiniams suprasti ir taikyti procento, procentinės nuolaidos sąvokas sprendžiant uždavinius bei kasdienėse situacijose.

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

INTEGRACIJA: matematika, informatika.

VARTOJAMOS SĄVOKOS: procentas, nuolaida, procentinė nuolaida, taupymas.

PRIEMONĖS: užduočių lapai.

EIGA

Pasiruoškite veiklai iš anksto: paprašykite, kad mokiniai namuose rastų 1–2 jiems įdomias reklamas apie nuolaidas prekėms ar paslaugoms ir jų paveikslus įkeltų į nurodytą klasės virtualią erdvę (pvz., *Padlet*, *MS Teams* ar kt.).

Primenamos procento, nuolaidos sąvokos, uždavinių apie dalies ar visumos radimo, kainos nurodytu procentų skaičiumi padidėjimo/sumažėjimo sprendimo ypatumai. Mokytojas pristato užduotį (1 priedas), paaiškina, kad mokiniai užduotį atliks poromis. Išspręstą užduotį mokytojas aptaria su mokiniais – gautus atsakymus, sprendimo būdus. Mokiniai skatinami pristatyti arba sugalvoti skirtingus užduoties sprendimo būdus.

Mokytojas demonstruoja mokinių parinktas reklamas. Mokiniai skatinami svarstyti ir pagrįsti savo mintis apie nuolaidų, jų reklamų įtaką žmonių apsipirkimui, taupymą ir papildomas išlaidas.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Sudarant mokinių poras galima atsižvelgti į tai, kad užduotyje yra skirtingo sunkumo klausimai ir suskirstyti mokinius poromis pagal jų skirtingus gebėjimus. Taip būtų sudaryta galimybė pasireikšti mokinių bendradarbiavimui, tikėtina, kad poroje mokiniai išspręstų visą užduotį, suprastų ir mokėtų paaiškinti sprendimą.

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

Šeima perka šaldytuvą ir ketina pasinaudoti turimu nuolaidos kodu.

1. Įrašykite trūkstantus skaičius:

1 % skaičiaus 1 000 yra

15 % skaičiaus 1 000 yra

2. Šaldytuvo kaina 1 000 eurų. Kiek eurų šeima sutaupys pasinaudojusi turimu nuolaidos kodu? *Pateikite sprendimą.*

3. Šaldytuvo kaina 1 000 eurų. Kiek eurų, pasinaudojusi turimu nuolaidos kodu, šeima sumokės už šaldytuvą? *Pateikite sprendimą.*

4. Pasinaudojusi turimu nuolaidos kodu, šeima nusipirko šaldytuvą už 850 eurų. Kokia šaldytuvo kaina be nuolaidos? *Pateikite sprendimą.*

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Dėsningumai ir sekos“**KLASĖ:** 5**TRUKMĖ:** 25 min.**VEIKLOS TIKSLAS:** Mokyti mokinius pastebėti dėsningumus ir pratęsti sekas įvairaus konteksto uždaviniuose.**UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:**

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

VARTOJAMOS SĄVOKOS: sekos, sekos narys, pratęsti seką.**PRIEMONĖS:** užduočių lapai.**EIGA**

Mokiniams primenama, kas yra seka ir jos nariai. Mokytoja paaiškina, kaip reikės atlikti pateiktą užduotį (1 priedas). Skiriamas laikas mokiniams individualiai atlikti pateiktą užduotį (10 min). Gautus rezultatus mokiniai aptaria poromis. Mokiniai skatinami sugalvoti ir pateikti pavyzdžių apie taupymo galimybes iš mokinių patirties. Apibendrinami mokinių pastebėjimai apie taupymą.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Užduotis pateikta visiems pasiekimų lygiams, todėl užduotį gali mokiniai atlikti individualiai, pagal savo gebėjimų lygį. Taip pat galima šią užduotį atlikti homogeninėse arba mišriose grupėse, atsižvelgiant į mokinių gebėjimų lygius.

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

Vaida kiekvieną savaitę atideda į taupyklę po tiek pat pinigų, skirtų asmeninėms išlaidoms. Lentelėje pavaizduota, kiek ji turėjo sukaupti pinigų po 2, 4 ir 6 savaitių.

Savaitės	2	4	6		
Sukaupta pinigų suma, Eur	10	20	30		

I	II	III	IV
Jei Vaida ir toliau dės į taupyklę po tiek pat pinigų, kiek pinigų ji turės po 8 savaitių?	Jei Vaida ir toliau dės į taupyklę po tiek pat pinigų, kiek pinigų ji turės po 12 savaitių?	Jei Vaida ir toliau dės į taupyklę po tiek pat pinigų, kiek pinigų ji turės po 25 savaitių?	Jei Vaida ir toliau dės į taupyklę po tiek pat pinigų, kiek pinigų ji turės po metų/po a savaitių?
Ats.	Ats.	Ats.	Ats.

6 klasė

MATEMATIKOS ILGALAIKIO PLANO 6 KLASEI PAVYZDYS

PAMOKŲ SKAIČIUS: 4 pamokos per savaitę, iš viso 148 pamokos.

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)
	70 %	30 %		
Sveikieji skaičiai	10			
Veiksmai su sveikaisiais skaičiais	12		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	
Veiksmai su trupmenomis	12		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	Integruota matematikos ir muzikos pamoka „Natų ilgiai“
Finansiniai skaičiavimai	7		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7 <i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	Asmeninio konteksto projektai, kurių temas mokiniai renka iš temų: namų remonto sąnaudos; mobiliųjų telefonų mokėjimo išsklotinių analizė, mitybos planas.
Lygtys	9		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	
Tiesioginis proporcingumas	7		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4	
Transformacijos	7		B1 B2 B3	
Braižymas	5		C1 C2 C3	
Plokščios figūros	11			
Duomenys ir interpretavimas	6		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	
Tikimybės ir interpretavimas	6		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	
Valandos mokinių pasiekimų patikrinimui	12			
Iš viso	104	44		

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Įsivertinu, kaip man sekasi pristinti trupmenas“**KLASĖ:** 6**TRUKMĖ:** 25 min.**VEIKLOS TIKSLAS:** įsivertinti, apmąstyti ir reflektuoti kokio sudėtingumo trupmenas moka suprastinti.**UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:**

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

VARTOJAMOS SĄVOKOS: trupmena, trupmenų prastinimas, suprastinti trupmeną.**PRIEMONĖS:** užduočių lapai.**EIGA**

Jau kelias pamokas buvo mokomasi trupmenų prastinimo. Šia veikla sudaroma galimybė mokiniams įsivertinti, kaip jiems sekasi pristinti trupmenas. Mokiniais išdalijami lapai su trijų lygių užduotimis (1 priedas) ir prašoma pasirinkti bei išspręsti vieno, jų manymu, labiausiai jiems tinkančio sunkumo uždavinius.

Sprendimo metu mokiniams leidžiama pakeisti lygį, jei pasirinktas lygis jiems atrodo per lengvas/per sunkus.

Baigę darbą mokiniai pasitikrina atsakymus. Tuomet jų prašoma atsakyti į klausimus:

- Kokiais kriterijais vadovavotės pasirinkdami uždavinio sunkumo lygį?
- Ar jūsų pasirinkimas buvo tinkamas? Kodėl?
- Ką reikia žinoti, gebėti padaryti, kad pereitumėte į kitą sunkumo lygį?

Refleksija apibendrinama mokytojo pasiūlytu būdu.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Užduotį reikėtų atlikti individualiai, tačiau galima mokytojo pagalba.

Mokytojas, pažindamas savo mokinius, refleksijų aptarimui gali pasiūlyti tinkamiausią būdą – individualiai, grupėmis ar su visa klase.

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

1. Pasirink ir išspręsk, tavo manymu, labiausiai tau tinkančio sunkumo uždavinius. Jei pastebėsi, kad pasirinktas lygis tau atrodo per lengvas / per sunkus, gali pasirinkti kito sunkumo uždavinius.

Suprastinkite trupmenas:				
1 lygis:	$\frac{12}{14}$;	$\frac{28}{42}$;	$\frac{33}{44}$;	$\frac{35}{10}$.
2 lygis:	$\frac{12}{6006}$;	$\frac{108}{7}$;	$\frac{2001}{1002}$;	$\frac{19}{209}$.
3 lygis:	$\frac{606}{1616}$;	$\frac{246}{\frac{2}{3}}$;	$\frac{784}{896}$;	$\frac{37}{0,5}$.

2. Pasitikrinęs(-usi) atsakymus, atsakyk į šiuos klausimus:

- Kokiais kriterijais vadovavotės pasirinkdami uždavinio sunkumo lygį?
- Ar jūsų pasirinkimas buvo tinkamas? Kodėl?
- Ką reikia žinoti, gebėti padaryti, kad pereitumėte į kitą sunkumo lygį?

7 klasė

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio mokymo(si) laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų etapo, savaitės ir pan.) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti BP įgyvendinimo rekomendacijų dalyje *Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai*. Planuodamas mokymo(si) veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius.

Planavimo darbą palengvins naudojimasis [Švietimo portale](http://emokykla.lt) (emokykla.lt) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)

Visi pasiekimai | 1–2 klasių koncentras | 3–4 klasių koncentras | 5–6 kl. koncentras

Pažinimo kompetencija
Dalyko žinios ir gebėjimai

Skiria mokomojo dalyko turinį nuo kitos informacijos. Diktų kiekinės savybės, diktų formas priskiria matematikai. Lietuvių kalbai priskiria raides, garsus, žodžius. Muzikai priskiria dainavimą, grojimą. Kūno kultūrai – sporto užsiėmimus. Atpažįsta konkrečių diktų savybes, priskiriamas dalyko turinui. Kasdienėje veikloje sutinkamas sekas sieja su nuosekliu skaičiavimu. Integruoja, pritaiko patirtimi paremtas žinias ir suvokia skaitomą tekstą. Kopijuoja ir atlieka tam tikrus darbus pagal pavyzdį. Atpažįsta dalyko žinių naudojimo kasdienėje aplinkoje pavyzdžius. Konkrečių diktų grupių jungimą ar jų dalinimą į sudėtingesnes dalis sieja su sudėties ar atimties veiksmu. Perskaito ir suvokia skaitomus tekstus.

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl būtent tokiu būdu atlieka.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1–2 klasių koncentras	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis paaiškina, kaip jas atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka ir paaiškina paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras (A1.4).
Mokymo(si) turinys				

A2. Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio aprašo langas:

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl būtent tokiu būdu atlieka.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1–2 klasių koncentras	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis paaiškina, kaip jas atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka ir paaiškina paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras (A1.4).
Mokymo(si) turinys				
<p>Natūralieji ir sveikieji skaičiai. 1–2 klasių koncentras.</p> <p>1 klasė</p> <p><i>Skaiciai nuo 0 iki 100.</i> Mokomasi skaičiuoti pirmyn ir atgal nuo bet kurio skaičiaus, susieti objektų kiekį su skaičiumi. Aptariama skaičiaus ir skaitmens sąvokos, skaičių rašymo dešimtainėje poziciniame skaičiavimo sistemoje ypatumai. Tyrinėjama, kaip sudaryta 100 skaičių lentelė, kaip skaičių tiesėje galima pažymėti skaičius, pradėdant nuo nulio. Pasitelkiant įvairius praktinius modelius, mokomasi skaičius perskaityti, užrašyti skaitmenimis, skyrių suma, palyginti. Nagrinėjant pusiausvyrą iliustruojančius modelius, schemas formuojamos „lygumo“ ir „nelygumo“ sąvokų sampratos, išsiaiškinama, ką reiškia ženklai =, ≠, <, >, mokomasi praktines situacijas apibūdinti paprasčiausiomis skaitinėmis lygybėmis ar nelygybėmis.</p> <p><i>Sudėtis ir atimtis.</i> Sudėtis ir atimties veiksmu aiškinami kaip skaičiavimas pirmyn ir atgal, aptariamas šių veiksmų ryšys. [...]</p>				

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktos ikonėlės atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) aprašai.

The screenshot shows a digital curriculum interface. On the left, there is a sidebar with a dropdown menu labeled 'BP dalys' (BP parts) containing several options, with 'Mokymo(si) turinys' (Learning content) selected. The main area is titled 'Mokymo(si) turinys' and features a grid of buttons for different grade levels: 'Visas turinys', '1-2 klasių koncentras', '3-4 klasių koncentras', '5-6 klasių koncentras', '7-8 klasių koncentras', '9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras', and 'III-IV gimnazijos klasių koncentras'. A tooltip is displayed over the 'Finansiniai skaičiavimai' button, containing the following text:

Darnus vystymasis
Finansinis raštingumas

Žinios apie finansus
Finansiniai skaičiavimai. [...] Nagrinėjamos situacijos, sprendžiami uždaviniai, kuriuose prašoma palyginti dviejų prekių kainas (brangesnė, pigesnė), rasti bendrą prekių kainą eurais, centais (neperžengiant euro ribos), palyginti, kiek pasikeitė turima pinigų suma, ką galima nusipirkti už turimą pinigų sumą ir pan.

Finansiniai skaičiavimai. €

Aptariamas pinigų vaidmuo, mokomasi atpažinti euro banknotus ir monetas pagal vertę, norimą pinigų sumą sudėti keliais skirtingais banknotų ir monetų deriniais. Nagrinėjamos situacijos, sprendžiami uždaviniai, kuriuose prašoma palyginti dviejų prekių kainas (brangesnė, pigesnė), rasti bendrą prekių kainą eurais, centais (neperžengiant euro ribos), palyginti, kiek pasikeitė turima pinigų suma, ką galima nusipirkti už turimą pinigų sumą ir pan.

Ilgalaikio plano pavyzdyje pateikiamas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose MATEMATIKAI numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos Matematikos bendrosios programos (toliau – BP) temos;
- stulpelyje *Tema* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra;
- stulpelyje *Valandų skaičius* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *30 proc. val.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;
- stulpelyje *Kompetencijos ir matematikos mokinių pasiekimai* pateikiamos ugdomos kompetencijos ir mokinių pasiekimai. Kompetencijų ugdymas per matematikos pamokas siejamas su matematikos pasiekimais, proceso organizavimu ir įvairių kontekstų nagrinėjimu. Matematikos pasiekimai ugdomi visu matematikos turiniu. Mokytojas čia gali planuoti mokslo metų pradžioje ir koreguoti jų eigoje, kurių kompetencijų ir matematikos pasiekimų ugdymui bus skiriamas didesnis dėmesys mokant konkrečios temos (atsižvelgdamas į planuojamas veiklas, nagrinėjamus kontekstus ir pan.). Mokinių galimų veiklų sąrašas pateikiamas Matematikos BP įgyvendinimo rekomendacijų dalyje *Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos*, kurioje galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP.
- Stulpelyje *Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)* nurodyta galima vidinė, tarpdalykinė, aktualaus turinio integracija, projektines veiklos ir pan. mokslo metų pradžioje ir jų eigoje.

MATEMATIKOS ILGALAIKIO PLANO 7 KLASEI PAVYZDYS

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo kompetencija (K1) (dalyko žinios ir gebėjimai; kritinis mąstymas; problemų sprendimas; mokėjimas mokyti)

Komunikavimo kompetencija (K2) (pranešimo kūrimas; pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika; pranešimo analizė ir interpretavimas)

Skaitmeninė kompetencija (K3)

Kūrybiškumo kompetencija (K4) (tyrinėjimas; generavimas; kūrimas; vertinimas ir refleksija)

Kultūrinė kompetencija (K5) (kultūrinis išprusimas; kultūrinė raiška; kultūrinis sąmoningumas)

Pilietiškumo kompetencija (K6) (pilietinis tapatumas ir pilietinė galia; gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę; pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms; valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje)

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija (K7) (savimonė ir savitvartos įgūdžiai; empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas; atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys įvertinant pasekmes; rūpinimasis sveikata)

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka.

A2. Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje.

A3. Sukuria nuoseklią, logiškai pagrįstą teiginių seką ar užduoties sprendimą, vertina argumentavimo logiškumą, įrodo matematinius teiginius.

A4. Planuoja, stebi, apmąsto, įsivertina matematikos mokymosi procesą ir rezultatus.

Matematinis komunikavimas

B1. Analizuoja ir interpretuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateikto matematinio pranešimo elementų loginius ryšius.

B2. Atpažįsta, apibrėžia ir tinkamai vartoja matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas.

B3. Kuria, pristato matematinį pranešimą: atsirenka reikiamą informaciją, naudojami tinkamomis fizinėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis, formomis, tinkamai cituoja šaltinius.

Problemų sprendimas

C1. Analizuoja įvairias problemines situacijas, pasiūlo matematinį modelį problemai išspręsti.

C2. Pasiūlo, vertina alternatyvias matematinės užduoties sprendimo strategijas, sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina.

C3. Įvertina matematinės veiklos rezultatus, daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja.

MOKYMO IR MOKYMOŠI PRIEMONĖS: čia nurodomos pagrindinės naudojamos priemonės, pvz., vadovėliai, skaitmeninės aplinkos, programos ir kt.

VERTINIMAS

Mokinių pasiekimai vertinami vadovaujantis mokykloje patvirtintu mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo aprašu. Nuolat taikomas formuojamasis vertinimas atsižvelgiant į pamokos mokymosi uždavinius. Kiekvieno skyriaus pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas panaudojant diagnostines užduotis, kurios parengiamos atsižvelgiant į Bendrosiose programose numatytus pasiekimus, pasiekimų lygius. Mokiniai mokomi vertinti ir įsivertinti ir, atsižvelgiant į pasiektus rezultatus, išsikelti tolesnio mokymosi tikslus.

PAMOKŲ SKAIČIUS: 4 pamokos per savaitę, iš viso 148 pamokos.

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)																	
	70 %	30 %																			
Laipsnis su sveikuoju rodikliu	10		Kompetencijos: <table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> Matematikos pasiekimai: <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	Integruota matematikos ir fizikos pamoka „SI sistemos fizikiniai dydžiai ir jų dimensijos“
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Finansiniai skaičiavimai	7		Kompetencijos: <table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> Matematikos pasiekimai: <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)																	
	70 %	30 %																			
Nelygybės	12																				
Atvirkštinis proporcingumas	8																				
Transformacijos	5		<i>Kompetencijos:</i>																		
Braižymas	5		<table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> <i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	Referatai apie geometrijos istoriją
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Plokščios figūros	12		<i>Kompetencijos:</i>																		
Erdvės figūros	9		<table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7											
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
Ploto, tūrio skaičiavimai	12		<i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3								
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Duomenys ir interpretavimas	6		<i>Kompetencijos:</i>																		
Tikimybės ir interpretavimas	6		<table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> <i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Valandos mokinių pasiekimų patikrinimui	12																				
Iš viso	104	44																			

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Lygiagrečių tiesių brėžimas ir aprašymas“**KLASĖ:** 7**TRUKMĖ:** 25 min.**VEIKLOS TIKSLAS:** fizinėmis priemonėmis nubrėžti lygiagrečias tieses ir aprašyti brėžimo eigą.**UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:**

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

VARTOJAMOS SĄVOKOS: atkarpos vidurio taškas, statmenumas, statmenos tiesės, lygiagretumas, lygiagrečios tiesės.**PRIEMONĖS:** brėžimo įrankiai (kampainis, liniuotė, skriestuvas), užduočių lapai.**EIGA**

Aptariama, kaip sprendžiami brėžimo uždaviniai, paaiškinama, kaip reikės atlikti užduotį (1 priedas).

Mokiniai individualiai atlieka užduotį fizinėmis priemonėmis. Mokytojas stebi mokinių veiklą, jei reikia, pataria.

Mokiniai poroje pristato atliktą darbą ir aptaria gautus rezultatus (mokytojas stebi mokinių veiklą). Kiekvienas mokiny s sąsiuvinyje užrašo, kas pasisekė ir į ką reikėtų atkreipti dėmesį atliekant panašias užduotis.

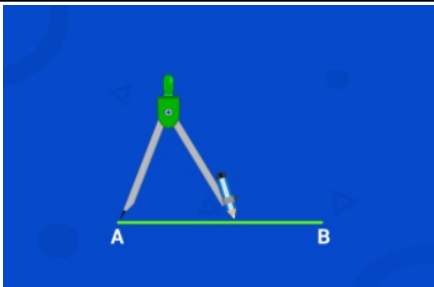
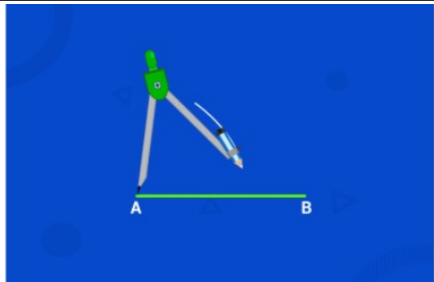
PATARIMAI MOKYTOJUI

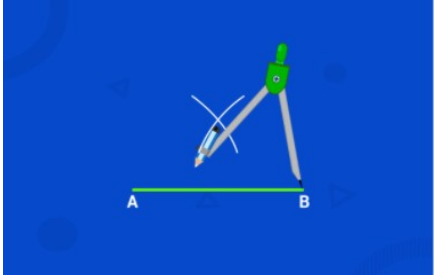
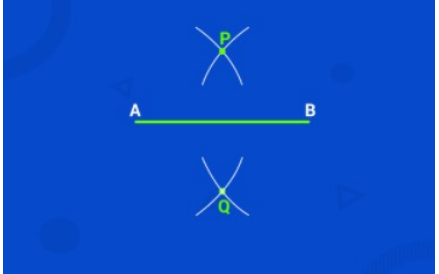
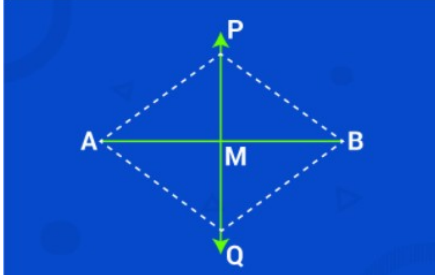
Atsižvelgiant į klasės dydį, mokinių gebėjimus ir poreikius, užduotį galima atlikti ir pristatyti poromis, grupėmis po keturis arba klasei.

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

1. Lentelėje parodyta, kaip nubrėžti vidurio statmenį duotai atkarpai ir užrašyta brėžimo eiga. Nubrėžkite duotai tiesei lygiagrečią tiesę ir aprašykite brėžimo eigą naudodamiesi pateiktu pavyzdžiu.

Eil. nr.	Iliustracija	Aprašymas
1.		Nubrėžkite duoto ilgio atkarpą. Pamatuokite skriestuvu daugiau kaip pusę atkarpos AB ilgio, kaip parodyta paveikslėlyje.
2.		Pažymėkite apskritimo, kurio centras yra taškas A, o spindulys – pamatuotas atstumas, lanką, kaip parodyta paveikslėlyje.

Eil. nr.	Iliustracija	Aprašymas
3.		Tą patį pakartokite iš taško B. Lankų susikirtimo tašką pažymėkite P.
4.		2. ir 3. punktuose nusakytus veiksmus atlikite žemiau atkarpos AB. Lankų susikirtimo tašką pažymėkite raide Q.
5.		Sujungę P ir Q gausite atkarpos AB vidurio statmenį PQ, kur M yra šių atkarpų susikirtimo taškas. $PQ \perp AB$, $AM = MB$.

2. Pristatykite savo darbą draugui. Aptarkite gautus rezultatus.
3. Šąsiuvinyje užrašykite, kas pasisekė ir į ką reikėtų atkreipti dėmesį atliekant panašias užduotis.

MATEMATIKOS ILGALAIKIO PLANO 8 KLASEI PAVYZDYS

PAMOKŲ SKAIČIUS: 4 pamokos per savaitę, iš viso 148 pamokos.

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)
	70 %	30 %		
Kvadratinė ir kubinė šaknys	8		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	
Skaičių aibės	3		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	
Veiksmai su realiaisiais skaičiais	9		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	
Finansiniai skaičiavimai	5		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7 <i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	Finansinis raštingumas (mokesčių skaičiavimas) https://www.vmi.lt/evmi/mokesciu-abc1
Raidiniai reiškiniai	10			
Lygčių sistemos	10		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7 <i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	Integracinis projektas su lietuvių kalba „Sukurk pasakojimą, kurį galima išspręsti“.
Tiesinis sąryšis	4			
Transformacijos	4			
Braižymas	4		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	
Plokščios figūros	10		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	Referatai apie Pitagorą, Pitagoro teoremos įrodymus. Palmyra Puzinaitė. Planimetrijos uždaviniai su sprendimais, 2015 https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/files/Planimetrijos_uzdaviniai_su_sprendimais_PUZAITE.pdf
Erdvės figūros	9		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	
Ilgio, ploto, tūrio skaičiavimai	5		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	
Duomenys ir interpretavimas	7			

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)																	
	70 %	30 %																			
Tikimybės ir interpretavimas	6		<i>Kompetencijos:</i> <table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> <i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Valandos mokinių pasiekimų patikrinimui	10																				
Iš viso	104	44																			

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Dviejų dydžių tiesinio sąryšio nustatymas“

KLASĖ: 8

TRUKMĖ: 25 min.

VEIKLOS TIKSLAS: sugalvoti, pateikti ir pavaizduoti tiesinio sąryšio pavyzdžių iš artimos aplinkos.

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

VARTOJAMOS SĄVOKOS: dydis, tiesinis sąryšis.

PRIEMONĖS: užduočių lapai, braižymo priemonės (pieštukas, liniuotė).

EIGA

Prisimenama, kokį sąryšį galima vadinti tiesiniu. Aptariama 1 užduotis (1 priedas). Mokiniai individualiai atlieka 1 užduotį, po to poroje pristato klasės draugui, aptaria gautą rezultatą.

Mokiniai poromis atlieka 2 užduotį. Mokytojas stebi mokinių darbą ir pagal poreikį konsultuoja. Mokiniai, atlikę užduotį, pristato ją kitai porai, grupei ar visai klasei. Aptariama, ar pateikti pavyzdžiai atitinka tiesinį sąryšį.

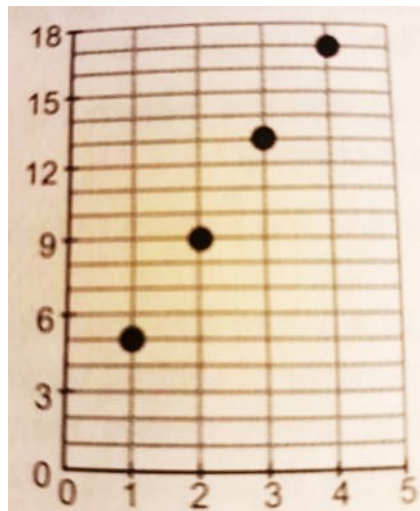
PATARIMAI MOKYTOJUI

2 užduoties pristatymo būdas – porai, grupei ar klasei – priklauso nuo klasės dydžio ir kitų sąlygų. Rekomenduotinas mokinių skaičius grupėje – 3–4 mokiniai.

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

Grafike pavaizduotas dviejų dydžių sąryšis, tačiau grafiko ir jo ašių pavadinimai praleisti.

1 uždutis. Kuris sąryšis čia galėtų būti pavaizduotas? Pažymėkite teisingą atsakymą ir paaiškinkite savo pasirinkimą.

A Kaip dviračio nuomos kaina (Eur) priklauso nuo dviračio nuomos laiko (h).

B Kaip kvadrato plotas (cm^2) priklauso nuo kvadrato kraštinės ilgio (cm).

Ats., nes

2 uždutis. Sugalvokite ir pateikite 2–3 tiesinio sąryšio pavyzdžius iš savo artimos aplinkos, pagrįskite ir pavaizduokite juos koordinačių plokštumoje.

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Kaip atskirti diskrečius ir tolydžius duomenis?“

KLASĖ: 8

TRUKMĖ: 1 pamoka

VEIKLOS TIKSLAS: išsiaiškinti, kuo skiriasi diskretieji ir tolydieji duomenys.

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

VARTOJAMOS SĄVOKOS: diskretieji duomenys, tolydieji duomenys.

PRIEMONĖS: braižymo priemonės (pieštukas, liniuotė), užduočių lapai.

EIGA

Mokytojas, pateikdamas pavyzdžių, paaiškina, kokie duomenys vadinami diskrečiais, o kokie – tolydžiais. Aptariamas užduoties lapas (1 priedas) ir darbo eiga.

Mokiniai poromis (poras skiria mokytojas arba leidžia pasirinkti mokiniams) atlieka 1 užduotį. Mokinių poros sujungiamos į grupes po keturis. Grupėse apibendrinami 1 užduoties rezultatai.

Mokiniai individualiai atlieka 2 užduotį. Susiskirstoma poromis, apibendrinami 2 užduoties rezultatai, formuluojama išvada, kuo skiriasi diskretieji ir tolydieji duomenys.

Mokinių prašoma sugalvoti ir pateikti savo diskrečiųjų ir tolydžiuju duomenų pavyzdžių.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Abi užduotis galima individualiai, poromis arba grupėmis. Tai priklauso nuo mokinių gebėjimų, poreikių bei turimų priemonių.

UŽDUOTIES LAPAS

1 uždutis

Situacija 1	Situacija 2
Jus įpareigojo rezervuoti nakvynę viešbutyje miesto mokinių krepšinio komandai, kuri vyksta į turnyrą užsienyje. Kambario kaina nakčiai 54 Eur. Žinote, kad apsistosite dvi naktis ir reikės 6–9 kambarių. Pavaizduokite šią situaciją grafiku, kurio ašys – kambarių skaičius ir kaina.	Perkant bilietus skrydžiui į šį turnyrą, reikia pateikti informaciją apie keleivių bagažo svorį. Žinoma, kad komandos nariai turės 18 lagaminų, o kiekvieno lagamino svoris bus nuo 10 kg iki 16 kg. Pavaizduokite šią situaciją grafiku, kurio ašys – vieno lagamino svoris ir bendras visų lagaminų svoris.
Grafikas 1	Grafikas 2
Kurioje situacijoje kalbama apie diskrečius duomenis, o kurioje – apie tolydžius. Atsakymą pagrįskite.	

2 uždutis.

Dydis	Diskretus	Tolydus
Riebalų kiekis varškėje		
Istorijos kontrolinio darbo pažymys		
Penkiolikos metų mokinio svoris		
Vandens tūris stiklinėje		
Karpių skaičius tvenkinyje		
Automobilio greitis kelyje		
Plaukų skaičius katės kailyje		
Šuns kailio plaukų ilgis		
Parduodamų dviračių skaičius		

9 (I gimnazijos) klasė

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio mokymo(si) laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų etapo, savaitės ir pan.) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti BP įgyvendinimo rekomendacijų dalyje *Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai*. Planuodamas mokymo(si) veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius.

Planavimo darbą palengvins naudojimasis [Švietimo portale](http://emokykla.lt) (emokykla.lt) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)

Visi pasiekimai | 1–2 klasių koncentras | 3–4 klasių koncentras | 5–6 klasių koncentras

Pažinimo kompetencija
Dalyko žinios ir gebėjimai
Skiria mokomojo dalyko turinį nuo kitos informacijos. Daiktų kiekinės savybės, daiktų formas priskiria matematikai. Lietuvių kalbai priskiria raides, garsus, žodžius. Muzikai priskiria dainavimą, grojimą. Kūno kultūrai – sporto užsiėmimus. Atpažįsta konkrečių daiktų savybes, priskiriamas dalyko turinui. Kasdienėje veikloje sutinkamas sekas sieja su nuosekliu skaičiavimu. Integruoja, pritaiko patirtimi paremtas žinias ir suvokia skaitomą tekstą. Kopijuoja ir atlieka tam tikrus darbus pagal pavyzdį. Atpažįsta dalyko žinių naudojimo kasdienėje aplinkoje pavyzdžius. Konkrečių daiktų grupių jungimą ar jų dalinimą į sudėtingesnes dalis sieja su sudėties ar atimties veiksmiais. Perskaito ir suvokia skaitomus tekstus.

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl būtent tokiu būdu atlieka.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1–2 klasių koncentras	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis paaiškina, kaip jas atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka ir paaiškina paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras (A1.4).
Mokymo(si) turinys				

A2. Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio aprašo langas:

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl būtent tokiu būdu atlieka.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1–2 klasių koncentras	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis paaiškina, kaip jas atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka ir paaiškina paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras (A1.4).
Mokymo(si) turinys				
<p>Natūralieji ir sveikieji skaičiai. 1–2 klasių koncentras.</p> <p>1 klasė</p> <p><i>Skaičiai nuo 0 iki 100.</i> Mokomasi skaičiuoti pirmyn ir atgal nuo bet kurio skaičiaus, susieti objektų kiekį su skaičiumi. Aptariama skaičiaus ir skaitmens sąvokos, skaičių rašymo dešimtainėje pozicinėje skaičiavimo sistemoje ypatumai. Tyrinėjama, kaip sudaryta 100 skaičių lentelė, kaip skaičių tiesėje galima pažymėti skaičius, pradėdant nuo nulio. Pasitelkiant įvairius praktinius modelius, mokomasi skaičius perskaityti, užrašyti skaitmenimis, skyrių suma, palyginti. Nagrinėjant pusiausvyrą iliustruojančius modelius, schemas formuojamos „lygumo“ ir „nelygumo“ sąvokų sampratos, išsiaiškinama, ką reiškia ženklai =, ≠, <, >, mokomasi praktines situacijas apibūdinti paprasčiausiomis skaitinėmis lygybėmis ar nelygybėmis.</p> <p><i>Sudėtis ir atimtis.</i> Sudėtis ir atimties veiksmi aiškinami kaip skaičiavimas pirmyn ir atgal, aptariamas šių veiksmų ryšys. [...]</p>				

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktos ikonėlės atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) aprašai.

Ilgalaikio plano pavyzdyje pateikiamas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose MATEMATIKAI numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos Matematikos bendrosios programos (toliau – BP) temos;
- stulpelyje *Tema* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra;
- stulpelyje *Valandų skaičius* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *30 proc. val.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;
- stulpelyje *Kompetencijos ir matematikos mokinių pasiekimai* pateikiamos ugdomos kompetencijos ir mokinių pasiekimai. Kompetencijų ugdymas per matematikos pamokas siejamas su matematikos pasiekimais, proceso organizavimu ir įvairių kontekstų nagrinėjimu. Matematikos pasiekimai ugdomi visu matematikos turiniu. Mokytojas čia gali planuoti mokslo metų pradžioje ir koreguoti jų eigoje, kurių kompetencijų ir matematikos pasiekimų ugdymui bus skiriamas didesnis dėmesys mokant konkrečios temos (atsižvelgdamas į planuojamas veiklas, nagrinėjamus kontekstus ir pan.). Mokinių galimų veiklų sąrašas pateikiamas Matematikos BP įgyvendinimo rekomendacijų dalyje *Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos*, kurioje galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP.
- Stulpelyje *Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)* nurodyta galima vidinė, tarpdalykinė, aktualaus turinio integracija, projektines veiklos ir pan. mokslo metų pradžioje ir jų eigoje.

MATEMATIKOS ILGALAIKIO PLANO 9 (I GIMN.) KLASEI PAVYZDYS

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo kompetencija (K1) (dalyko žinios ir gebėjimai; kritinis mąstymas; problemų sprendimas; mokėjimas mokyti)

Komunikavimo kompetencija (K2) (pranešimo kūrimas; pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika; pranešimo analizė ir interpretavimas)

Skaitmeninė kompetencija (K3)

Kūrybiškumo kompetencija (K4) (tyrinėjimas; generavimas; kūrimas; vertinimas ir refleksija)

Kultūrinė kompetencija (K5) (kultūrinis išprusimas; kultūrinė raiška; kultūrinis sąmoningumas)

Pilietiškumo kompetencija (K6) (pilietinis tapatumas ir pilietinė galia; gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę; pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms; valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje)

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija (K7) (savimonė ir savitvartos įgūdžiai; empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas; atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys įvertinant pasekmes; rūpinimasis sveikata)

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas

A1. Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka.

A2. Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje.

A3. Sukuria nuoseklią, logiškai pagrįstą teiginių seką ar užduoties sprendimą, vertina argumentavimo logiškumą, įrodo matematinius teiginius.

A4. Planuoja, stebi, apmąsto, įsivertina matematikos mokymosi procesą ir rezultatus.

Matematinis komunikavimas

B1. Analizuoja ir interpretuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateikto matematinio pranešimo elementų loginius ryšius.

B2. Atpažįsta, apibrėžia ir tinkamai vartoja matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas.

B3. Kuria, pristato matematinį pranešimą: atsirenka reikiamą informaciją, naudojasi tinkamomis fizinėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis, formomis, tinkamai cituoja šaltinius.

Problemų sprendimas

C1. Analizuoja įvairias problemines situacijas, pasiūlo matematinį modelį problemai išspręsti.

C2. Pasiūlo, vertina alternatyvias matematinės užduoties sprendimo strategijas, sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina.

C3. Įvertina matematinės veiklos rezultatus, daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja.

MOKYMO IR MOKYMOSI PRIEMONĖS: čia nurodomos pagrindinės naudojamos priemonės, pvz., vadovėliai, skaitmeninės aplinkos, programos ir kt.

VERTINIMAS

Mokinių pasiekimai vertinami vadovaujantis mokykloje patvirtintu mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo aprašu. Nuolat taikomas formuojamasis vertinimas atsižvelgiant į pamokos mokymosi uždavinius. Kiekvieno skyriaus pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas panaudojant diagnostines užduotis, kurios parengiamos atsižvelgiant į Bendrosiose programose numatytus pasiekimus, pasiekimų lygius. Mokiniai mokomi vertinti ir įsivertinti ir, atsižvelgiant į pasiektus rezultatus, išsikelti tolesnio mokymosi tikslus.

PAMOKŲ SKAIČIUS: 4 pamokos per savaitę, iš viso 148 pamokos.

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos mokinių pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)																	
	70 %	30 %																			
Skaičių sekos	8		<i>Kompetencijos:</i> <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> <i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	Referatai apie <i>Fibonači</i> skaičius
K1	K2	K3		K4	K5	K6	K7														
A1	A2	A3		A4																	
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Kvadratinės lygtys	10																				
Raidiniai reiškiniai	9																				
Lygčių sistemos	10																				
Funkcija	10																				

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos mokinių pasiekimai	Pastabos (integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)																	
	70 %	30 %																			
Tiesinė ir kvadratinė funkcijos	14		<i>Kompetencijos:</i> <table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> <i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	Mokinių projektinė veikla pasirinkta tema: <ul style="list-style-type: none"> • Parabolių generavimas naudojant dinaminės geometrijos kompiuterines programas; • Išmesto į viršų objekto (kamuolio, akmens ir kt.) judėjimas; • Tiltai (arkiniai, kabantys ir kt.); • Kainų funkcijos (pvz., gamybos sąnaudų ir pelno ryšys); • Konvertavimo grafikai (pvz., valiutų, Farenheito – Celsijaus); • Nuomos kaina su fiksuotu depozitu.
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Plokščios figūros	12																				
Įvadas į trigonometriją	12																				
Duomenys ir interpretavimas	7		<i>Kompetencijos:</i> <table border="1"> <tr> <td>K1</td><td>K2</td><td>K3</td><td>K4</td><td>K5</td><td>K6</td><td>K7</td> </tr> </table> <i>Matematikos pasiekimai:</i> <table border="1"> <tr> <td>A1</td><td>A2</td><td>A3</td><td>A4</td> </tr> <tr> <td>B1</td><td>B2</td><td>B3</td> </tr> <tr> <td>C1</td><td>C2</td><td>C3</td> </tr> </table>	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3	Modeliai susiję su antropologija (ūgio ir pėdos ilgio sąryšis; ūgio ir ištiestų rankų ilgio sąryšis; jei žinomas žmogaus pėdos ilgis, koks galėtų būti jo ūgis? ar gali egzistuoti milžinai?)
K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7															
A1	A2	A3	A4																		
B1	B2	B3																			
C1	C2	C3																			
Valandos mokinių pasiekimų patikrinimui	12																				
Iš viso:	104	44																			

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Kvadratinės funkcijos grafikų transformacijos“

KLASĖ: 9 (I gimnazijos)

TRUKMĖ: 1 pamoka

VEIKLOS TIKSLAS: išsiaiškinti, kaip iš funkcijos $y = ax^2$ grafiko gauti $y = ax^2 + n$, $y = a(x - m)^2$ ir $y = a(x - m)^2 + n$ grafikus.

UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

VARTOJAMOS SĄVOKOS: funkcija, kvadratinė funkcija, funkcijos grafikas, parabolė, šablonas, transformacija.

PRIEMONĖS: parabolės $y=ax^2$ šablonai (a reikšmę galima pasirinkti, $a \neq 0$), braižymo priemonės, užduočių lapai.

EIGA

Prisimenama, kokią funkciją vadiname kvadratine, kaip vadinamas tokios funkcijos grafikas, kaip nustatyti parabolės viršūnės koordinatės, simetrijos ašį, funkcijos nulių.

Mokytojas paaiškina, kaip reikėtų atlikti užduotį (1 priedas). Mokiniai poromis atlieka pateiktas užduotis, individualiai užpildo užduoties lape esančią lentelę. Mokytojas stebi mokinių veiklą, konsultuoja pagal poreikį. Atliktas užduotis mokiniai pristato grupėse po keturis.

Mokiniai skatinami mokytojo pasiūlytu būdu apibendrinti gautus rezultatus, pateikti išvadas apie kvadratinės funkcijos grafikų transformaciją.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Tyrimą mokiniai gali atlikti naudodami skaitmenines priemones, pavyzdžiui, programą *Geogebra*.

1 priedas

UŽDUOTIES LAPAS

Naudodami parabolės $y=ax^2$ šabloną, iširkite, kaip iš parabolės $y=ax^2$ grafiko gaunami lentelėje nurodytų funkcijų grafikai. Apibendrinami tyrimą užpildykite lentelę:

Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)	Grafiko eskizas	Ypatumai (viršūnės koordinatės, simetrijos ašis, funkcijos nuliai)
$y=ax^2$		
$y=ax^2+n$		
$y=a(x-m)^2$		
$y=a(x-m)^2+n$		

VEIKLOS PAVADINIMAS: „Sudėtinių įvykių tyrinėjimas“**KLASĖ:** 9 (I gimnazijos)**TRUKMĖ:** 20 min.**VEIKLOS TIKSLAS:** suprasti, kaip nenaudojant formulių apskaičiuoti sudėtinių įvykių „A arba B“ ir „A ir B“ tikimybes.**UGDOMI MATEMATIKOS PASIEKIMAI:**

Gilus supratimas ir argumentavimas (A)				Matematinis komunikavimas (B)			Problemų sprendimas (C)		
A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	C1	C2	C3

UGDOMOS KOMPETENCIJOS:

Pažinimo	Komunikavimo	Skaitmeninė	Kūrybiškumo	Kultūrinė	Pilietiškumo	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos
----------	--------------	-------------	-------------	-----------	--------------	--

VARTOJAMOS SĄVOKOS: įvykis, sudėtinis įvykis, tikimybė.**PRIEMONĖS:** moneta, šešiasienis standartinis kauliukas, užduočių lapai.**EIGA**

Mokytojas kartu su mokiniais aptaria, kokie įvykiai yra sudėtiniai, skatina mokinius pateikti pavyzdžių.

Mokiniai poromis užpildo lentelę, pateiktą užduočių lape. Mokytojas kartu su mokiniais aptaria atliktos užduoties rezultatus, mokiniai pasidalina savo pastebėjimais. Mokiniai skatinami diskutuojant apibendrinti išvadas apie sudėtinių įvykių „A arba B“ ir „A ir B“ tikimybių skaičiavimą.

PATARIMAI MOKYTOJUI

Užduotis galima atlikti individualiai, poromis arba grupėmis. Tai priklauso nuo mokinių gebėjimų ir poreikių, mokymosi patirties.

P(A ir B) ir P(A arba B) stulpelių pildymo būdą numato mokytojas (išrašant visas galimas baigtis, braižant tikimybių medį ar kt.).

UŽDUOČIŲ LAPAS

Metama moneta ir šešiasienis standartinis kauliukas. Tegul A bus monetos atvartimo baigtis (herbas arba skaičius), o B – kauliuko (atvirtusios akutės).

Užpildykite lentelę:

P(A ir B)	P(A)	P(B)
P(herbas ir 4)		
P(herbas ir nelyginis akučių skaičius)		
P(skaičius ir akučių skaičius didesnis už 1)		
P(skaičius ir akučių skaičius mažesnis už 3)		
Ar pastebite ryšį tarp P(A ir B) ir P(A), P(B)? Paaiškinkite.		
P(A arba B)	P(A)	P(B)
P(herbas arba 4)		
P(herbas arba nelyginis akučių skaičius)		
P(skaičius arba akučių skaičius didesnis už 1)		
P(skaičius arba akučių skaičius mažesnis už 3)		
Ar pastebite ryšį tarp P(A arba B) ir P(A), P(B)? Paaiškinkite.		

MATEMATIKOS ILGALAIKIO PLANO 10 (II GIMN.) KLASEI PAVYZDYS

PAMOKŲ SKAIČIUS: 4 pamokos per savaitę, iš viso 148 pamokos.

Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius		Kompetencijos ir matematikos pasiekimai	Pastabos*(integracija, aktualus turinys, projektai ir pan.)
	70 %	30 %		
Dėsniumai	12		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7	
Racionaliosios lygtys	12			
Kvadratinės nelygybės	10		<i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4	
Lygčių sistemos	10		B1 B2 B3	
Plokščios figūros	14		C1 C2 C3	Integruota dailės, informatikos ir matematikos pamoka „Tavo logotipas“
Įvadas į trigonometriją	14		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7 <i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	
Duomenys ir interpretavimas	8			
Tikimybės ir interpretavimas	10		<i>Kompetencijos:</i> K1 K2 K3 K4 K5 K6 K7 <i>Matematikos pasiekimai:</i> A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 C1 C2 C3	
Valandos mokinių pasiekimų patikrinimui	14			
Iš viso:	104	44		

7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti

Skaitmeninės technologijos XXI a. tapo neatsiejama žmogaus gyvenimo dalimi – jos pasitelkiamos sprendžiant mokslines problemas, valstybinius saugumo klausimus, kuriant meną, verslo ir finansų valdyme, kasdieniniame gyvenime. Skaitmeninės technologijos vis dažniau naudojamos ir ugdymo procese. Tai ne tik praturtina ugdymo procesą šiuolaikiška, vaizdžia medžiaga, bet ir skatina mokinių susidomėjimą, įtraukia į aktyvų mokymąsi. Taikant skaitmenines technologijas ugdymo procese siekiama ne tik veiksmingiau, orientuojantis į mokinį, įgyvendinti dalyko ugdymo tikslus ir uždavinius, atliepti visuomenės bei nuolatinio mokymosi poreikius, bet kartu plėtoti ir mokinių skaitmeninę kompetenciją, ypač svarbią gyvenant šiuolaikinėje visuomenėje.

Mokytojui planuojant ugdymo turinį svarbu tinkamai pasirinkti skaitmenines mokymosi priemones bei jas lanksčiai, tikslingai ir sistemingai taikyti ugdymo procese. Reikėtų nepamiršti, kad bet kokios mokymosi priemonės, taip pat ir skaitmeninės, pirmiausiai turėtų būti pritaikytos nusimatytiems mokymosi tikslams pasiekti, tapti integralia planuojamo ir įgyvendinamo proceso dalimi bei skatinti savireguliuojančio (savikrypčio) mokymosi principais grindžiamą mokymąsi.

Mokinių gebėjimams ugdytis svarbus mokymosi šaltinių šiuolaikiškumas, įvairovė, prieinamumas, atitiktis šioms priemonėms keliamiems reikalavimams. Prioritetas turėtų būti teikiamas skaitmeninėms mokymosi priemonėms, kurioms būdingas „multimodalumas“ (informacija pateikiama įvairiomis verbalinėmis ir vizualinėmis formomis) ir „adaptyvumas“ (mokymosi turinys pritaikomas prie besimokančiojo mokymosi galimybių ir pasiekimų). Tai sudaro galimybes mokytojui kartu su mokiniais kurti lankstų, besimokančiųjų poreikius ir mokymosi galimybes atitinkantį mokymosi „kelį“ ir siekti Bendrosiose programose apibrėžtų mokinių pasiekimų.

Skaitmeninės priemonės gali tapti veiksmingu įrankiu vertinant mokinių pasiekimus ir pažangą. Sistemingai stebima, fiksuojama, kaupiama vertinga vertinimo informaciją talpinama e. aplankuose (e.portfolio) ar pan. Ugdymo procese didelis dėmesys turėtų būti kreipiamas ugdomajam (formuojamajam) vertinimui.

Organizuojant mokymąsi mišriu arba nuotoliniu būdu mokiniai turėtų būti supažindinami su patarimais ir mokomi, kaip atsižvelgiant į mokymosi poreikius, numatytus (nusimatytus) mokymosi tikslus, galėtų pasirinkti skaitmeninius išteklius, jais naudotis atliekant užduotis, įgyvendinant suplanuotas veiklas. Šio pobūdžio veikloms galima numatyti atskiras nuotolines „pamokas“ arba jas integruoti į užduotis, kurios atliekamos mokantis sinchroniniu arba asinchroniniu būdu.

Mokant matematikos nuolat aptariamas skaičiuotuvo naudojimo klausimas. Kol mokomasi mintinio skaičiavimo strategijų, veiksmų atlikimo procedūrų, reikėtų vengti situacijų, reikalaujančių naudotis skaičiuotuvu. Skaičiuotuvo naudojimas gali padėti sprendžiant realaus turinio uždavinius, kai atliekami veiksmai su didesniais ar „nepatogiais“ skaičiais. Jį patogiau pasitelkti ir atliekant integruotas, projektines veiklas, kai dėmesys sutelkiamas į problemų sprendimą, o ne į procedūrų atlikimą.

Matematikos pamokose reikėtų skirti laiko ir grafikų, geometrinių figūrų braižymui naudojant skaitmenines priemones. Tam gali būti naudojami įvairūs grafiniai skaičiuotuvai bei kitos priemonės, pavyzdžiui „GeoGebra“, „Desmos“, mobilioji programėlė „Graphing Calculator – Algeo | Free Plotting“ ir kt.

Per matematikos pamokas mokomasi sudaryti duomenų lenteles, analizuoti duomenis, kurti diagramas. Tam įprasta naudoti įvairias skaičiuokles, pavyzdžiui „MS Excel“, tačiau kartais galima pasitelkti ir paprastesnes, mažiau galimybių turinčias ir dažniau mokinių naudojamas programas, pavyzdžiui „MS PowerPoint“, ar mobiliąsias programėles, pavyzdžiui „Chart Maker“.

Kuriant matematinius pranešimus skaitmeninėmis technologijomis, galima pasitelkti programas, skirtas tekstams, plakatams, infografikams, pranešimams kurti, pavyzdžiui „MS Word“, įskaitant ir matematinių formulų rinkimo juostą, „Google Slides“, „Canva“, „Piktochart“ ir kt. Organizuojant tokias mokymosi veiklas tikslinga būtų tartis ir derinti ugdymo procesą su informatikos bei kitų dalykų mokytojais, aptarti, kokias skaitmenines priemones mokiniai jau naudoja. Tokiu būdu sudaroma galimybė daugiau laiko skirti dalyko mokymuisi, o ne skaitmeninių priemonių pažinimui ir įvaldymui.

Skaitmeninių mokymo(si) priemonių sąrašas pateiktas puslapyje: (<https://www.emokykla.lt/nuotolinis/skaitmenines-mokymo-priemones>), kuriame rekomenduojamos nuotoliniam mokymui organizuoti skaitmeninės mokymo(si) priemonės suskirstytos pagal ugdymo sritis, dalykus, klases ir mokymo priemonių tipą.

*visos nuorodos žiūrėtos 2023-08-22-25

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda*
1.	99math	<p>Matematikos užduočių bankas 1–8 klasių mokiniams. Registracija mokytojui būtina. Mokytojas gali paskirti individualias užduotis arba organizuoti varžybas visai klasei. Veikia ir mobiliuosiuose įrenginiuose.</p> <p>Kalba – anglų. Nemokama.</p>	https://99math.com
2.	Desmos	<p>Platforma skirta 6–8 klasių mokinių matematikos mokymuisi. „Desmos“ įrankiai jungia geometriją, algebrą, grafikus ir skaičiuokles. Čia galima patiems kurti mokymosi išteklius, naudotis jau sukurtomis veiklomis. Mokytojai gali sukurti savo klase, stebėti ir vertinti mokinių darbą ir pažangą. Pritaikyta ir mobiliesiems įrenginiams.</p> <p>Kalba – anglų. Nemokama.</p>	https://www.desmos.com
3.	EDUKA klasė	<p>„EDUKA klasėje“ matematikos mokymui 5–10 klasėse rasite leidyklų „Šviesa“ ir „TEV“ skaitmeninius vadovėlius ir jų komplektus, mokytojo knygas ir metodines rekomendacijas, veiklų planus, o taip pat užduočių biblioteką, kurią sudaro įvairių tipų skaitmeninės užduotys, diagnostiniai ir bandomieji testai. Šioje platformoje mokytojas gali priskirti mokomąją medžiagą visai klasei ar individualiai mokiniui, naudotis automatiniu užduočių taisymu ir gauti bei analizuoti mokinių rezultatus vienoje sistemoje. „EDUKA klasė“ taip pat papildyta nuotolinio mokymo paketais mokytojams.</p> <p>Kalba – lietuvių. Mokama.</p>	https://www.eduka.lt/klase
4.	Eduten Playground	<p>Matematikos mokymosi platforma, kuri padeda mokyti žaidžiant. Kartu su mokymosi rezultatais mokytojams platformoje yra suteikiama realaus laiko mokymosi analitika, kuri padeda geriau suprasti mokinius per trumpesnę laiką. Naudotis šia sistema nereikia specifinių skaitmeninių įgūdžių, taupomas mokytojų laikas vertinimui ir užduočių parengimui.</p> <p>Daugiau rasite www.idomipamoka.lt/eduten-instrukcijos</p> <p>Kalba – lietuvių. Mokama.</p>	https://www.idomipamoka.lt/eduten-registracijos-forma https://www.eduten.com
5.	EMA pamokos	<p>„EMA pamokos“ – skaitmeninė priemonė yra siūloma kaip alternatyva popieriniam vadovėliui, kuri apima visas pamokos struktūrinės dalis ir pateikia joms reikalingą medžiagą: teoriją, užduotis, diagnostinius testus, virtualius mokymosi išteklius,</p>	https://emapamokos.lt

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda*
		<p>infografikus ir santraukas kiekvienai temai. „EMA pamokos“ leidžia diferencijuoti ir individualizuoti mokymo(si) procesą ir suteikia interaktyvią motyvavimo sistemą.</p> <p>Kalba – lietuvių. Mokama.</p>	
6.	Finansinio raštingumo užduotys	<p>Finansinio raštingumo užduotys 8–10 klasių mokinių aukštesniesiems mąstymo gebėjimams ugdyti. Finansinis raštingumas – žinios ir supratimas apie finansus ir finansines rizikas, gebėjimai, motyvacija ir pasitikėjimas savimi taikyti šias žinias ir supratimą siekiant priimti įvairiuose finansiniuose kontekstuose veiksmingus sprendimus, didinti asmens ir visuomenės finansinę gerovę ir dalyvauti ekonominiame gyvenime. (OECD PISA 2015)</p> <p>Kalba – lietuvių. Nemokama.</p>	https://duomenys.ugdome.lt/?/mp/amgu/med=17/123
7.	Geogebra	<p>„GeoGebra“ yra dinaminė matematikos programinė įranga, jungianti geometriją, algebrą, skaičiuokles, grafikus, statistiką ir skaičiavimus į vieną lengvai naudojamą paketą. Šis įrankis, skirtas interaktyviems mokymosi ištekliams kurti. Taip pat čia rasite šimtus jau sukurtų interaktyvių veiklų, įtraukiančių 1–12 klasių mokinius į tiesioginį, virtualų ar hibridinį mokymąsi. Naudodamiesi „GeoGebra Classroom“ mokytojai gali stebėti ir vertinti savo mokinių darbą ir pažangą realiu laiku bet kokio tipo įrenginiuose.</p> <p>Kalba – anglų. Nemokama.</p>	https://www.geogebra.org
8.	IMK	<p>Internetiniai mokytojo komplektai (IMK) Matematika – tai lyg prenumeruojamų MIKO knygų biblioteka internete. Standartinį vienos klasės komplektą sudaro 4 skaitmeninės knygos: „Matematika Tau plus“ vadovėlis (2 dalys), uždavinynas, savarankiški ir kontroliniai darbai bei „Patarimai“. Pagrindinės IMK savybės: interaktyvus turinys; pateikti visų knygų uždavinių sprendimai ir atsakymai; yra filmuotų sprendimų; knygos yra susietos tarpusavyje pagal temas; ant knygų puslapių galima rašyti komentarus, kurti nuorodas į puslapius internete; kiekvieno vadovėlio skyrių pabaigoje pridėtas interaktyvus testas.</p> <p>Kalba – lietuvių. Mokama.</p>	https://evadoveliai.lt/imk
9.	Išmani klasė	<p>Portale rasite jau sukurtas interaktyvias SMART ekranams ar lentoms skirtas pamokas, parengtas su SMART Notebook programa, naudotojų mokymo vaizdo įrašus, metodines rekomendacijas įvairių išmanių priemonių naudojimui pamokų metu, švietimo bendruomenei aktualių renginių skelbimus.</p> <p>Kalba – lietuvių. Nemokama.</p>	www.ismaniklase.lt

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda*
10.	KARTOK	Tai internetinė mokymo priemonė (KARTOK-PUPP ir KARTOK-VBE), skirta 9–12 klasių mokiniams, besirengiantiems matematikos patikrinimams ir norintiems pakartoti kursą bei įsivertinti savo pasirengimą. Kalba – lietuvių. Nemokama.	https://evadoveliai.lt/kartok
11.	Khan Academy	Khan Academy – iliustruotos ir anglų kalba įgarsintos matematikos ir kitų dalykų pamokos. Kalba – anglų. Nemokama.	https://www.khanacademy.org
12.	Kūrybingumo mokykla	Edukacinė platforma skirta 5–12 klasių mokiniams ir mokytojams, siekiantiems papildyti savo dėstomą dalyką įvairiais įdomiais pavyzdžiais iš mokslo ir meno pasaulio. Tai ir savarankiško mokymosi, ir pamokų papildymo naujais šaltiniais duombazė. Pagrindinė platformos idėja yra skatinti kūrybingumą ir kūrybingą mąstymą. Turinį galima naudoti žiūrint vaizdo įrašus ir/arba skaitant tekstus. Taip pat pateikiamos kūrybingumą lavinančios užduotys, kurias galima taikyti savarankiškai arba pamokose. Kalba – lietuvių. Nemokama.	https://kurybingumomokykla.lt
13.	KURK	Kompiuterinis užduočių rinkinių konstruktorius (KURK) yra lietuviška programėlė skirta matematikos savarankiškų ir kontrolinių darbų, pasirengimo PUPP ir VBE užduočių ar greito pasitikrinimo užduočių kūrimui ir žinių tikrinimui. Kalba – lietuvių. Mokama.	http://kurk.tev.lt
14.	Lietuvos banko statistika	Lietuvos banko sudaroma ir skelbiama finansinė statistika. Kalba – lietuvių. Nemokama.	https://www.lb.lt/lt/statistika
15.	Matematyczne Zoo	Interaktyvios matematikos užduotys ir galvosūkliai 1–8 klasių mokiniams. Kalba – lenkų. Nemokama.	https://www.matzoo.pl
16.	Matematika 7–8 kl. Vaizdo pamokos	Mokomųjų priemonių paskirtis – padėti silpniau besimokantiems, specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, ugdomiems pagal pritaikytas Bendrąsias ugdymo programas, įgyti matematikos žinių, ugdytis gebėjimus ir nuostatas, kurios leistų mokiniams taikyti matematiką „čia ir dabar“: atliekant įvairius buitinius bei praktinius darbus, sprendžiant užduotis, konstruojant, bandant atsakyti į klausimus, kylančius įvairioje kasdienėje veikloje, bei patirti sėkmę besimokant matematikos 7–8 klasėse. (38 vaizdo pamokos). Kalba – lietuvių. Nemokama.	https://youtube.com/playlist?list=PLfHFE3YPbb4Pd008qSmesPeb9oKd7kZ19
17.	Matematinio raštingumo	Matematinio raštingumo užduotys 8–10 klasių mokinių aukštesniesiems mąstymo gebėjimams	https://duomenys.ugdome.lt/?/

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda*
	užduotys	<p>ugdyti. Matematinis raštingumas padeda mokiniams suprasti matematikos vaidmenį pasaulyje ir atlikti pagrįstus sprendimus, reikalingus kiekvienam konstruktyviam, suinteresuotam ir mėstančiam piliečiui. Taip pat pateikiamos ir šešios užduotys skaitymo gebėjimams matematikos pamokose ugdyti.</p> <p>Kalba – lietuvių. Nemokama.</p>	mp/amgu/med=17/122
18.	Mokykla+ Matematika	<p>Vaizdo pamokos 5–12 klasių mokiniams.</p> <p>Kalba – lietuvių. Nemokama.</p>	https://youtube.com/playlist?list=PLEFnMeSoMQLmo-C_Egj9cn30hzQkfnxWx
19.	Oficialiosios statistikos portalas	<p>Lietuvos statistinių duomenų įvairiomis temomis bazė.</p> <p>Kalba – lietuvių. Nemokama.</p>	https://osp.stat.gov.lt
20.	Pamokos „Minecraft“ klasėje	<p>Edukrafto nuotolinės pamokos vyksta kompiuteriniame žaidime „Minecraft Education Edition“. Mokiniai kartu su mokytoju sprendžia įvairias problemas trimačiame virtualiame pasaulyje ir taip mokosi įvairių temų. Pamokų metu mokiniai gali tobulinti strategijų kūrimo, komandinio darbo ir kūrybiškumo įgūdžius, taip pat gilinti anglų kalbos, informatikos ir matematikos žinias.</p> <p>Kalba – lietuvių. Mokama.</p>	https://www.edukraftas.lt
21.	PhET	<p>Kolorado universiteto pateiktos interaktyvios simuliacijos suskirstytos pagal dalykus (fizika, chemija, matematika (44 simuliacijos), žemės mokslai, biologija) ir ugdymo pakopą (pradinis, pagrindinis, vidurinis ugdymas).</p> <p>Kalba – anglų. Nemokama.</p>	https://phet.colorado.edu
22.	SZALONELICZBY.PL	<p>Matematikos užduotys lenkų kalba.</p> <p>Kalba – lenkų. Nemokama.</p>	https://szaloniczby.pl
23.	Vaizdo pamokos	<p>Mokytojų sukurtos matematikos, informacinių technologijų, fizikos, dailės, programavimo, lietuvių, anglų bei prancūzų kalbų vaizdo pamokos 1–12 klasėms.</p> <p>Kalba – lietuvių. Nemokama.</p>	http://vaizdopamokos.lt
24.	elicejus	<p>Platforma <i>elicejus</i> kiekvienam 5–IV (gimnazijos) klasių mokiniui sudaro asmeninį matematikos mokymosi kelią ir suteikia unikalią galimybę užglaistyti ankstesnėse klasėse susidariusias spragas. Interaktyvus, profesionalų sukurtas vaizdo ir užduočių turinys, paremtas realaus gyvenimo pavyzdžiais, bei žaidimifikacijos funkcijos suderinti taip, jog išlaikytų mokinių dėmesį ir motyvaciją. Platforma puikiai tinkama tiek mokymuisi klasėje, tiek savarankiškam mokymuisi. Mokytojui suteikiamos funkcijos ir statistika leidžia detaliai</p>	https://elicejus.lt/

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda*
		stebėti mokinio pažangą, suteikti tikslinę pagalbą bei iš tiesų personalizuoti ugdymą klasėje ir už jos ribų.	

8. Literatūros ir šaltinių sąrašas

Pavadinimas	Trumpa anotacija
Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių duomenų bazė https://www.emokykla.lt/bendrasis/vadoveliai	Švietimo portalo informacinės sistemos duomenų bazė, kurioje kaupiama informacija apie įvertintus vadovėlius
Aukštesniųjų gebėjimų turinčių vaikų atpažinimas https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departmentas/psichologijos-skyrius/istekliu-bankas/aukstesniuju-gebejimu-turinciu-vaiku-atpazinimas/	Didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių įvertinimui skirta medžiaga. Metodiniai nurodymai mokyklų psychologams, mokytojams, tėvams.
Specialieji moduliai aukštesniųjų gebėjimų turintiems vaikams. Mokytojo aplankas. https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departmentas/psichologijos-skyrius/istekliu-bankas/specialieji-moduliai-aukstesniuju-gebejimu-turintiems-vaikams-mokytojo-aplankas/	Mokytojo aplanke pateikti visų specialiųjų modulių užduočių atsakymai ir, kur reikia, sprendimai. Daliai užduočių pateiktos sprendimo užuominos – jos skirtos tiek mokytojui, tiek mokiniui. Užuominų paskirtis – pateikti mokiniui nuorodas, kuria linkme jam galvoti, jei mokinsys per tam tikrą laiką negeba sugalvoti sprendimo būdo. Reikalinga registracija.
Specialieji moduliai aukštesniųjų gebėjimų turintiems vaikams. Mokinio aplankas. https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departmentas/psichologijos-skyrius/istekliu-bankas/specialieji-moduliai-aukstesniuju-gebejimu-turintiems-vaikams-mokinio-aplankas/	Parengtas 21 specialusis matematikos modulis. 5 moduliai (apie 37 ak. val.) skirti pradinio ugdymo 3–4 klasėms, 13 modulių (apie 78 ak. val.) pagrindinio ugdymo 5–8 klasėms ir 3 moduliai (apie 30 ak. val.) kartu pradinio ir pagrindinio ugdymo 3–8 klasėms. Modulių skirstymas klasėmis yra tik apytikslis. Specialieji moduliai nėra priderinti prie bendrųjų ugdymo programų, todėl juos galima naudoti mokant ir kitas temas. Moduliai yra skirti plėtoti aukštesniųjų gebėjimų turinčių mokinių potencialą, tačiau tam tikrais atvejais moduliai gali būti skirti ir visai klasei – ypač lengvesnieji klausimai arba žemesniosioms klasėms skirti moduliai.
Leonas Narkevičius, Natalja Sinicyna, Zina Šiaulienė. Matematika http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_matematikos_mokomoji_priemone_9_kl_asei.pdf	Knyga skirta 9–12 klasių mokiniams ir jų mokytojams, norintiems giliau pažvelgti į kai kurias mokyklinės temas, taip pat susipažinti su keliomis matematikoje tradicinėmis, bet mokykloje nenagrinėjamomis temomis. Knygoje yra pateikta šiek tiek teorijos bei pavyzdžių, atskirų temų uždavinių bei jų sprendimai.
Zita Nauckūnaitė. Skaitymas per visų dalykų pamokas, 2016 https://www.youtube.com/watch?v=DMDKAinmfGg	Paskaita – „Mokytojo TV“ vaizdo įrašas (žr. nuo 38 min.)
Zita Nauckūnaitė. Matematikos tekstų skaitymas, 2016 http://mokytojojtv.blogspot.com/2016/08/zita-nauckunaite-matematikos-tekstu.html	Paskaita – „Mokytojo TV“ vaizdo įrašas (žr. nuo 23 min.)
Vilija Targamadžė, Sigita Girdzijauskienė, Aida Šimelionienė, Palmira Pečiuliauskienė, Zita Nauckūnaitė. Naujoji (Z) karta – prarastoji ar dar neatrastoji? Naujosios (Z) kartos vaiko mokymosi procesų esminių aspektų	Mokslo studijoje pateikiamas holistinis (didaktinės teorijos ir praktikos jungties) požiūris į naująją (Z) kartą pedagoginės psichologijos kontekste. Penkios studijos dalys nagrinėja naujosios (Z) kartos mokinių esminius pedagoginius, psichologinius bruožus ir

Pavadinimas	Trumpa anotacija
identifikavimas: mokslo studija. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, Vilnius, 2015 http://www.esparama.lt/documents/10157/490675/2015+Naujoji+Z+karta.pdf	mokymo(si) didaktinius principus, mokymosi pasiekimų veiksnus, mokymosi ypatumus R. Feuersteino teorijos požiūriu, taip pat naujosios kartos mokinių tarpasmeninės komunikacijos gebėjimus bei teksto suvokimo mokymo ir mokymosi strategijas.
Vilija Targamadžė, Aida Šimelionienė. Naujosios (Z) kartos ugdymo pedagoginiai ir psichologiniai aspektai. Rekomendacijos pedagogams ir švietimo pagalbos specialistams. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras. Vilnius, 2015 http://www.esparama.lt/documents/10157/490675/2015+Naujosios+%28Z%29+kartos+ugdymo+pedagoginiai+ir+psichologiniai+aspektai.pdf/8fdf162d-0d03-4b7e-b0c6-863b69d9ec06	Rekomendacijos skirtos mokinių mokymosi procesų esminiams aspektams identifikuoti ir Naujosios(Z) mokinių kartos mokymosi efektyvumui didinti.
Komunikavimo kompetencijos ugdymas. Matematika, 2011 https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/1452	Medžiagoje pateikiami komunikavimo kompetencijos samprata (2008) ir jos ugdymo matematikos pamokose pavyzdžiai.
Skaitymo kompetencijų ugdymo metodika (IQES online Lietuva), 2010 https://iqesonline.lt/index.cfm?id=78061c04-441e-a138-8254-6c441f7f59b5	Čia rasite patikrintų metodų, kaip mokiniai nuo pradinės mokyklos iki gimnazijos gali ugdytis savo skaitymo kompetenciją. Metodų rinkinyje pateikta, kaip individualiai ir bendradarbiaujant įsisavinti mokymosi strategijas. Skaitymo pratybų bendradarbiaujant tikslas – išmokyti silpniau ir geriau skaitančius mokinius naudotis praktiniais instrumentais, kurie padės geriau suvokti skaitomą tekstą. Būtina registracija.
Renata Geležinienė, Laima Vasiliauskienė, Aušra Vyšniauskienė. Mokomės KARTU. Metodinės rekomendacijos mokytojams ir švietimo pagalbos teikėjams. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras. Vilnius, 2011 http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_metodines_rekomendacijos_Mokomes_kartu.pdf	Rekomendacijos skirtos bendrojo ugdymo mokyklų mokytojams, dirbantiems su specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP) turinčiais mokiniais, taip pat mokytojams, kurie dirba didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams skirtose mokyklose (klasėse), švietimo pagalbos specialistams. Šiomis rekomendacijomis siekiama bendrojo ir specialiojo ugdymo dermės, į kompetencijų ugdymą orientuoto ugdymo turinio diferencijavimo, taip pat padėti mokytojams pritaikyti ugdymo turinį specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.
Agnė Lastauskienė. Apmąstyk ir veik! Refleksijos metodai ir rekomendacijos mokymosi procese, 2015 https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/2015/04/01/Methodine-priemone-Apmastyk-ir-veik.Refleksijos-metodai-ir-rekomendacijos.pdf	Metodinėje priemonėje pateikta įvairių, skirtingo lygio ir paskirties refleksijos užduočių, kad mokytojo darbas būtų kūrybiškesnis, o mokymosi veikla mokiniams taptų įvairesnė ir aktualesnė. Refleksijos užduotys suskirstytos pagal refleksijos būdus: veiksmo refleksija, refleksija veikiant ir refleksija kaip veiksmas.
Virginija Zybartienė. Septintoko matematika. Pratybų sąsiuvinis, 2014 https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/	Mokomųjų priemonių paskirtis – padėti silpniau besimokantiems, specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, ugdomiems pagal pritaikytas

Pavadinimas	Trumpa anotacija
<p>2014/09/12/Pratybu-sasiuvinis-SEPTINTOKO-MATEMATIKA.pdf</p> <p>Laima Tomėnienė. Aštuntoko matematika. Pratybų sąsiuvinis, 2014 https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/2014/10/10/L.Tomenienes-Pratybu-sasiuvinis-ASTUNTOKO-MATEMATIKA.pdf</p> <p>Metodinės rekomendacijos pedagogams. Pratybų sąsiuviniai „Septintoko matematika“ ir „Aštuntoko matematika“, 2014 https://sodas.ugdome.lt/bylos/GENERAL/40e385c7-d158-4373-a9f5-208bd99e69e2.doc</p>	<p>Bendrašias ugdymo programos, įgyti matematikos žinių, ugdyti gebėjimus ir nuostatas, kurios leistų mokiniams taikyti matematiką „čia ir dabar“: atliekant įvairius buitinius bei praktinius darbus, sprendžiant užduotis, konstruojant, bandant atsakyti į klausimus, kylančius įvairioje kasdienėje veikloje, bei patirti sėkmę besimokant matematikos 7–8 klasėse.</p>
<p>Ričardas Razmas. Kombinatorikos, tikimybių teorijos ir matematinės statistikos pradmenys, 1994 https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/files/Kombinatorika_Tikimybes_Statistika_RAZMA_S.pdf</p>	<p>Knygoje pateikta teorinė medžiaga, uždavinių rinkiniai, uždavinių sprendimai, atsakymai.</p>
<p>Onutė Jablonskienė, Viktorija Sičiūnienė. Planimetrijos kurso sisteminimas, 1995</p> <p>1 sąsiuvinis https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/files/Planimetrijos_kurso_sisteminimas_1_sasiuvinis_O._Jablonskiene_V._Siciuniene.pdf</p> <p>2 sąsiuvinis https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/files/Planimetrijos_kurso_sisteminimas_2_sasiuvinis_O._Jablonskiene_V._Siciuniene.pdf</p> <p>3 sąsiuvinis https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/files/Planimetrijos_kurso_sisteminimas_3_sasiuvinis_O._Jablonskiene_V._Siciuniene.pdf</p> <p>4 sąsiuvinis https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/files/Planimetrijos_kurso_sisteminimas_4_sasiuvinis_O._Jablonskiene_V._Siciuniene.pdf</p> <p>5 sąsiuvinis https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/files/Planimetrijos_kurso_sisteminimas_5_sasiuvinis_O._Jablonskiene_V._Siciuniene.pdf</p>	<p>Leidinių sudaro penki sąsiuviniai – planimetrijos kurso temas apimančių uždavinių rinkinys, pateikta uždavinių sprendimo metodika, metodinės rekomendacijos bei teorinių žinių minimumas, reikalingas racionaliausiam uždavinių sprendimui.</p>
<p>Palmyra Puzinaitė. Planimetrijos uždaviniai su sprendimais, 2015 https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/40/</p>	<p>Planimetrijos uždavinių (iš viso 251) su sprendimais rinkinį sudaro 6 skyriai: „Apskritimas“, „Trikampis“, „Lygiagretainis“, „Rombas“, „Stačiakampis“,</p>

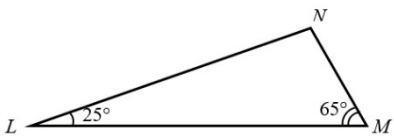
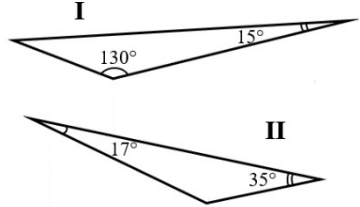
Pavadinimas	Trumpa anotacija
files/Planimetrijos_uzdaviniai_su_sprendimais_PUZ_AITE.pdf	„Trapecija“.
Centralna Komisja Egzaminacyjna. Egzamin ósmoklasisty. https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty	Informacija apie 2019–2021 m. organizuotus privalomus 8 klasės mokinių matematikos egzaminus (užduotys, statistika) Lenkijoje.
Khan Academy https://www.khanacademy.org	Khan Academy – iliustruotos ir įgarsintos matematikos ir kitų dalykų pamokos anglų kalba.
Modestas Rimkus. Vilniaus universiteto magistro darbas. LOGO GALIMYBĖS FRAKTALAMS KURTI. file:///C:/Users/audro/Downloads/2152930%20(3).pdf	Fraktalai mus supa visur. Tai debesys, kalnai, liepsnos liežuviai, medžiai ar sudėtinga mūsų kraujagyslių sistema. Vieni jų nuolat kinta, kiti išlaiko susiformavusią struktūrą. Tokie kasdieniai ir, atrodytų, paprasti dalykai per pastaruosius trisdešimt metų tapo intensyvių tyrinėjimų objektu ir nuostabūs meniški vaizdai tapo sudėtingomis matematinėmis formulėmis. Tačiau tas sudėtingumas nemažina noro toliau domėtis fraktalais ir už jų slypinčia matematika. Priešingai, fraktalai – puiki priemonė skatinti domėjimąsi matematika. Ypač jei juos galima pateikti paprastomis, kiekvienam suprantamomis priemonėmis, integruoti į kitus dalykus. Viena tokių priemonių – Logo.
Finansinis raštingumas (mokesčių skaičiavimas)	https://www.vmi.lt/evmi/mokesciu-abc1

9. Užduočių, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai

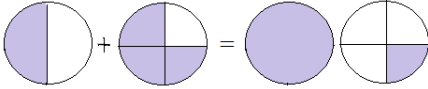
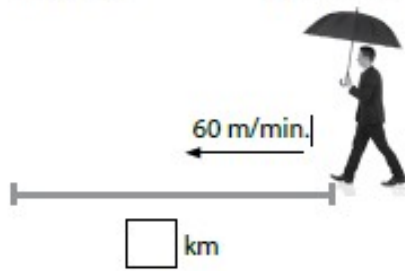
5–6 klasės

Pasiekimų lygiai			
1	2	3	4
Gilus supratimas ir argumentavimas (A)			
<p>Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1). Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje (A2). Sukuria nuoseklią, logiškai pagrįstą teiginių seką ar užduoties sprendimą, vertina argumentavimo logiškumą, įrodo matematinius teiginius (A3). Planuoja, stebi, apmąsto, įsivertina matematikos mokymo(si) procesą ir rezultatus (A4).</p>			
Konsultuodamasis tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras; padedamas paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Tinkamai atlieka paprasčiausias mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras; konsultuodamasis paaiškina, kodėl jas taip atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras; konsultuodamasis argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka nesudėtingas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras; argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.4).
<p>5 klasė. Veiksmai su trupmenomis. Praktikuojamasi sudėti ir atimti mišriuosius skaičius, kurių trupmeninės dalys išreiškiamos trupmenomis su skirtingais vardikliais ir kai trupmeninių dalių suma peržengia vienetą. [...] Pagrindžiami su trupmenomis m/n, mišriaisiais skaičiais atliekami sudėties, atimties, daugybos iš natūraliojo skaičiaus veiksmai. [...]</p> <p>6 klasė. Veiksmai trupmenomis. [...] Vizualizuojami ir pagrindžiami daugybos bei dalybos su trupmenomis m/n, mišriaisiais skaičiais atliekami veiksmai. Iš pradžių aptariama, kaip atliekami šie veiksmai su trupmenomis m/n, vėliau – kaip su dešimtainiu pavidalu parašytais skaičiais. [...]</p>			
Apskaičiuokite: $\frac{3}{7} + \frac{5}{7} = \text{?}$	Apskaičiuokite: $\frac{3}{8} - \frac{1}{4} = \text{?}$	Apskaičiuokite: $10 - 8 \cdot \frac{1}{4} = \text{?}$	Apskaičiuokite: $\frac{1}{3} : 1,3 = \text{?}$
<p>5 klasė. Lygtys. Mokomasi spręsti pirmojo laipsnio 1-3 žingsnių lygtis su vienu nežinomuju, jas keičiant ekvivalenčiomis lygtimis (lygties sprendimo eigoje atliekami veiksmai su natūraliaisiais skaičiais arba dešimtainiu pavidalu užrašytais skaičiais). [...]</p> <p>6 klasė. Lygtys. Sprendžiamos 1–4 žingsnių pirmojo laipsnio lygtys su vienu nežinomuju (lygtyje gali būti ir skliaustų, o lygties sprendimo eigoje gali būti atliekami veiksmai ir su trupmeniniais skaičiais). [...]</p>			
Lygtis $2x + 6 = 14$ išspręsta dviem būdais.			

Pasiiekimų lygiai																																			
1	2	3	4																																
Konsultuodamasis paprasčiausiai atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais sukuria užduoties sprendimą, vertina matematinio pranešimo logiškumą (A3.1).	Savarankiškai paprasčiausiai atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais sukuria užduoties sprendimą, vertina matematinio pranešimo logiškumą. Padedamas įrodo paprasčiausius matematinius teiginius (A3.2).	Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais sukuria nuoseklų, argumentuotą užduoties sprendimą, vertina matematinio pranešimo logiškumą. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, užrašo paprasčiausią neformalų dedukcinį įrodymą (A3.3).	Nesudėtingais atvejais sukuria nuoseklų, argumentuotą užduoties sprendimą, vertina matematinio pranešimo logiškumą. Konsultuodamasis užrašo paprasčiausią abstraktų, formalų matematinį įrodymą (A3.4).																																
6 klasė. Tikimybės ir jų interpretavimas. [...] Sudarant baigčių su dviem elementais rinkinius, braižomi galimybių medžiai ir sudaromos galimybių lentelės. Taip pat aptariama, kaip galima apskaičiuoti dviejų etapų bandymų baigčių skaičių, taikant daugybos taisyklę. [...]																																			
Mokiniai tyrinėjo, kiek yra dviženklų skaičių, kuriuos galima būtų parašyti jų pasirinktais trimis skaitmenimis.																																			
<p>Mikas pasirinko skaitmenis 1, 2, 3 ir pradėjo pildyti lentelę. Du skaičius joje jau įrašė. Įrašykite likusius.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>11</td> <td>12</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		1	2	3	1	11	12		2				3				<p>Agnė mano, kad tokių skaičių yra aštuoni. Štai kokius skaičius ji parašė: 77, 78, 79, 87, 89, 97, 98, 99.</p> <p>Kokius tris skaitmenis ji pasirinko? Pildydami galimybių lentelę patikrinkite, ar ji nesuklydo.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td></td> <td>...</td> <td>8</td> <td>...</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td></td> <td>78</td> <td></td> </tr> <tr> <td>...</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>...</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		...	8	...	7		78					<p>Pasirinkite tris skaitmenis ir jų. Išspręskite uždavinį braižydami galimybių lentelę arba galimybių medį.</p> <p>Kaip manote, ar dviženklų skaičių skaičius priklauso nuo pasirinktų skaitmenų?</p>	<p>Pasiūlykite bent du metodus šiam uždaviniui išspręsti ir juos pritaikykite.</p> <p>Apmąstykite, kokią įtaką atsakymui turi pasirenkami skaitmenys.</p>
	1	2	3																																
1	11	12																																	
2																																			
3																																			
	...	8	...																																
7		78																																	
...																																			
...																																			
5 klasė. Plokščios figūros. [...] Formuluojuama ir pagrindžiama hipotezė apie trikampio kampų sumą. Paaiškinama, kad teiginį galima pagrįsti įvairiai ir kad ne kiekvieną teiginio pagrindimą galime laikyti matematinio įrodymu. Šiam teiginiui iliustruoti galima pateikti ir aptarti kelis kurios nors nagrinėtos figūrų savybės pagrindimo būdus.																																			
<p>Agnė mano, kad trikampio su 40°, 60° ir 80° didumo kampais negali būti. Benas nesutinka. Kuriam mokiniui pritari ir kodėl?</p>	<p>Pateikite du būdus, padedančius įsitikinti, kad pavaizduotasis trikampis statusis.</p>	<p>Kuris iš pavaizduotų trikampių turi didžiausią kampą? Paaiškinkite, kaip nustatėte.</p>	<p>Pagrįskite teiginį „Trikampio kampų didumų suma lygi 180°“.</p>																																

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
			
Paskatintas įsitraukia į matematikos mokymąsi. Nurodo, kas sekasi, ko dar reikia pasimokyti, įvardija priežastis, dėl kurių sekėsi arba nesisekė veikti. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, išsikelia konkretaus laikotarpio mokymosi tikslus ir numato veiksmų planą (A4.1).	Įsitraukia į matematikos mokymąsi. Nurodo savo stiprybes ir tobulintinas sritis, mokantis matematikos, įvardija priežastis, dėl kurių sekėsi arba nesisekė veikti. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, įsivertina mokymosi rezultatus, išsikelia konkretaus laikotarpio mokymosi tikslus ir numato veiksmų planą (A4.2).	Noriai dalyvauja matematikos mokymosi procese, jaučia atsakomybę už mokymosi rezultatus. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, apmąsto ir įsivertina mokymosi procesą bei rezultatus, išsikelia trumpalaikius mokymosi tikslus, planuoja savo mokymąsi (A4.3).	Domisi matematika, aktyviai dalyvauja mokymosi procese, pasitiki savo jėgomis, mokydamasis jaučia atsakomybę už savo daromą pažangą. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, stebi, apmąsto ir įsivertina mokymosi procesą bei rezultatus, išsikelia trumpalaikius mokymosi tikslus, planuoja savo mokymąsi (A4.4).
<p>5 klasė. Trupmenos. Praktikuojamasi suprastinti, pertvarkyti, palyginti, suapvalinti trupmenas.</p> <p>6 klasė. Veiksmai su trupmenomis. Vizualizuojami ir pagrindžiami daugybos bei dalybos su trupmenomis m/n, mišriaisiais skaičiais atliekami veiksmai. Iš pradžių aptariama, kaip atliekami šie veiksmai su trupmenomis m/n, vėliau – kaip su dešimtainiu pavidalu parašytais skaičiais.</p>			
<p>Mokiniam išdalijami lapeliai ir prašoma pasirinkti bei išspręsti vieno, jų manymu, labiausiai jiems tinkančio sunkumo uždavinius.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px auto; width: fit-content;"> <p>Suprastinkite trupmenas:</p> <p>1 lygis: $\frac{12}{14}$; $\frac{28}{42}$; $\frac{33}{44}$; $\frac{35}{10}$.</p> <p>2 lygis: $\frac{12}{6006}$; $\frac{108}{7}$; $\frac{2001}{1002}$; $\frac{19}{209}$.</p> <p>3 lygis: $\frac{606}{1616}$; $\frac{246}{\frac{2}{3}}$; $\frac{784}{896}$; $\frac{37}{0,5}$.</p> </div> <p>Sprendimo metu mokiniams leidžiama pakeisti lygį, jei pasirinktas lygis jiems atrodo per lengvas/per sunkus.</p> <p>Baigę darbą mokiniai patikrina atsakymus. Tuomet jų prašoma atsakyti į klausimus:</p> <p>1. Kokiais kriterijais vadovavotės pasirinkdami uždavinio sunkumo lygį?</p>			

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
2. Ar jūsų pasirinkimas buvo tinkamas? Kodėl?			
3. Ką reikia žinoti, gebėti padaryti, kad pereitumėte į kitą sunkumo lygį?			
<i>Komentaras. Tikėtina, kad mokiniai pasirinks 1 lygio uždavinius. Jei būtų klaidų, padedami mokytojo jas ištaisytų, atliktų daugiau mokytojo pasiūlytų panašaus sudėtingumo pratimų.</i>	<i>Komentaras. Tikėtina, kad mokiniai pasirinks 2 lygio uždavinius. Jei būtų klaidų, padedami mokytojo, įvardytų, ko dar turėtų pasimokyti ir kaip.</i>	<i>Komentaras. Tikėtina, kad mokiniai pasirinks 3 lygio uždavinius. Jei būtų klaidų, gebės įvardyti, ko dar turėtų pasimokyti.</i>	<i>Komentaras. Tikėtina, kad mokiniai pasirinks 3 lygio uždavinius ir juos išspręš greičiau už kitus mokinius. Jiems pasiūloma sukurti 4 sunkumo trupmenas.</i>
Matematinis komunikavimas (B)			
Analizuoja ir interpretuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateikto matematinio pranešimo elementų loginius ryšius (B1). Atpažįsta, apibrėžia ir tinkamai vartoja matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas (B2). Kuria, pristato matematinį pranešimą: atsirenka reikiamą informaciją, naudojami tinkamomis fiziniėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis, formomis, tinkamai cituoja šaltinius (B3).			
Konsultuodamasis paprasčiausiai atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais paaiškina, perfrazuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą informaciją (B1.1).	Savarankiškai paprasčiausiai atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais paaiškina, perfrazuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą informaciją, nurodytu būdu vizualizuoja loginius pranešimo elementų ryšius (B1.2).	Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais paaiškina, perfrazuoja paprastus įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą informaciją, pasirinktu būdu vizualizuoja loginius pranešimo elementų ryšius (B1.3).	Nesudėtingais atvejais paaiškina, perfrazuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą informaciją, nurodytu ar savitu būdu vizualizuoja loginius pranešimo elementų ryšius (B1.4).
5 klasė. Finansinis raštingumas. Apibrėžiama procento sąvoka. Ji taikoma sprendžiant dalies ar visumos radimo, skaičiaus nurodytu procentų skaičiumi padidėjimo (sumažėjimo) uždavinius (sudėtingesniems skaičiavimams atlikti naudojamas ir skaičiuotavas).	5 klasė. Veiksmai su trupmenomis. Praktikuojamasi sudėti ir atimti mišriuosius skaičius, kurių trupmeninės dalys išreiškiamos trupmenomis su skirtingais vardikliais ir kai trupmeninių dalių suma peržengia vienetą.	5 klasė. Kelias, laikas, greitis. [...] Mokantis spręsti judėjimo uždavinius, pasitelkiamos schemos, įvairūs modeliai, aptariama ir taikoma kelio formulė.	5 klasė. Duomenys ir jų interpretavimas. [...] Nagrinėjamos situacijos, kai dažnių lentelėje ar stulpelinėje diagramoje pateikiamas ir labai didelis duomenų skaičius. [...]
Mikas vaišino seserį pietumis kavinėje. Jų pietūs kainavo 20 eurų. Nuo šios sumos yra priskaičiuojamas 10%	Kokių skaičių sudėtį vaizduoja šis modelis?	Parašykite tekstu schemoje pavaizduoto uždavinio sąlygą.	Kalendoriaus lapelio langeliuose parašyta, kuriomis kovo mėnesio dienomis Ieva skaitė knygą ir kiek puslapių tomis

Pasiiekimų lygiai																																																																				
1	2	3	4																																																																	
<p>pardavimo mokestis, o taip pat 5% arbatpinigių.</p> <p>Kiek Mikas sumokėjo iš viso? Pasirinkite teisingą atsakymą.</p> <p>A Sumokėjo daugiau nei 20 Eur B Sumokėjo 20 Eur C Sumokėjo mažiau nei 20 Eur</p>		<p>Ateis 12:00 Dabar 11:40</p> 	<p>dienomis perskaitė.</p> <table border="1" data-bbox="1657 287 2150 550"> <thead> <tr> <th colspan="7">Kovas</th> </tr> <tr> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>8</td> <td>6</td> <td>10</td> <td>7</td> <td>6</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>12</td> <td>4</td> <td>13</td> <td>6</td> <td>14</td> <td>5</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>19</td> <td>20</td> <td>7</td> <td>21</td> <td>10</td> <td>22</td> <td>23</td> </tr> <tr> <td>26</td> <td>27</td> <td>28</td> <td>29</td> <td>30</td> <td>31</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Remdamiesi kalendoriaus lapeliu, užpildykite dažnių lentelę.</p> <table border="1" data-bbox="1657 662 2116 742"> <tbody> <tr> <td>Per dieną perskaitytų puslapių skaičius</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Dažnis</td> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Sugalvokite būdą, kaip patikrinti, ar nepadarėte klaidų pildydami lentelę, ir jį pritaikykite.</p>	Kovas							I	II	III	IV	V	VI	VII				1	2	3	4	5	8	6	10	7	6	8	12	4	13	6	14	5	15	19	20	7	21	10	22	23	26	27	28	29	30	31		Per dieną perskaitytų puslapių skaičius	4	5	6	7	8	9	10	Dažnis	2						
Kovas																																																																				
I	II	III	IV	V	VI	VII																																																														
			1	2	3	4																																																														
5	8	6	10	7	6	8																																																														
12	4	13	6	14	5	15																																																														
19	20	7	21	10	22	23																																																														
26	27	28	29	30	31																																																															
Per dieną perskaitytų puslapių skaičius	4	5	6	7	8	9	10																																																													
Dažnis	2																																																																			
<p>5 klasė. Ilgis, plotas, tūris. Aptariama metrinė matavimo sistema, įvairūs ilgio, ploto, tūrio matavimo vienetai. Praktinėse situacijose mokomasi įvertinti realių objektų dydžius. Matavimo vienetai stambinami ir smulkinami, įskaitant ir atvejus, kai dydžių skaitinės reikšmės yra dešimtainės išraiškos.</p>	<p>5 klasė. Finansinis raštingumas. [...] Apibrėžiama procento sąvoka. Ji taikoma sprendžiant dalies ar visumos radimo, skaičiaus nurodytu procentų skaičiumi padidėjimo/sumažėjimo uždavinius (sudėtingesniems skaičiavimams atlikti naudojamas ir skaičiuotavas). Procento sąvoka taikoma ir nagrinėjant kainų skaičiavimo uždavinius, pinigų pervedimo asmenims, organizacijoms ir įmonėms kontekstines situacijas. [...]</p>	<p>5 klasė. Ploto, tūrio skaičiavimai. [...] Sprendžiami sudėtingesni ploto apskaičiavimo uždaviniai, kai plokščioji figūra sudaryta iš kelių žinomų figūrų (stačiojo trikampio, kvadrato, stačiakampio), įskaitant ir tokius, kuriuose derinamos perimetro ir ploto sąvokos. [...]</p>	<p>5 klasė. Ploto, tūrio skaičiavimai. [...] Sprendžiami sudėtingesni ploto apskaičiavimo uždaviniai, kai plokščioji figūra sudaryta iš kelių žinomų figūrų (stačiojo trikampio, kvadrato, stačiakampio), įskaitant ir tokius, kuriuose derinamos perimetro ir ploto sąvokos. [...]</p>																																																																	
<p>Lentelėje pateiktos rekomendacijos, koks turi būti mokyklinio suolo ir kėdės aukštis pagal vaiko ūgį. Adomo ūgis yra 1,59 m. Kokio aukščio turi būti jo stalas ir kokio – kėdė?</p>	<p>Skrituline diagrama pavaizduota, kuri dalis žmonių (procentais) naudojami internetu nurodytą valandų skaičių per dieną. Apskaičiuokite, kuri dalis žmonių (procentais) internetu naudojami nuo 1 iki</p>	<p>Paveiksle kiekvieno langelio plotas lygus 1 cm². Apskaičiuokite pilkai nuspalvinto trikampio plotą.</p>	<p>Paveiksle pavaizduotas vaikų žaidimo aikštelės planas. Aikštelė iš visų pusių aptverta tvora. Apskaičiuokite tvoros ilgį.</p>																																																																	

Pasiekimų lygiai																																			
1	2	3	4																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Vaiko ūgis, cm</th> <th>Stalo aukštis, cm</th> <th>Kėdės aukštis, cm</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>112–126</td><td>53</td><td>35</td></tr> <tr><td>127–135</td><td>56</td><td>37</td></tr> <tr><td>136–143</td><td>59</td><td>40</td></tr> <tr><td>144–152</td><td>63</td><td>42</td></tr> <tr><td>153–160</td><td>66</td><td>44</td></tr> <tr><td>161–168</td><td>69</td><td>47</td></tr> <tr><td>169–177</td><td>72</td><td>50</td></tr> <tr><td>178–186</td><td>75</td><td>52</td></tr> </tbody> </table>	Vaiko ūgis, cm	Stalo aukštis, cm	Kėdės aukštis, cm	112–126	53	35	127–135	56	37	136–143	59	40	144–152	63	42	153–160	66	44	161–168	69	47	169–177	72	50	178–186	75	52	<p>3 val. per dieną.</p>							
Vaiko ūgis, cm	Stalo aukštis, cm	Kėdės aukštis, cm																																	
112–126	53	35																																	
127–135	56	37																																	
136–143	59	40																																	
144–152	63	42																																	
153–160	66	44																																	
161–168	69	47																																	
169–177	72	50																																	
178–186	75	52																																	
<p>6 klasė. Duomenys ir jų interpretavimas. [...] Mokomasi apskaičiuoti kiekybinių duomenų vidurkį, modą ir medianą iš duomenų (dažnių) lentelės ar stulpelinės diagramos, aptariama, kuo svarbi kiekviena šių charakteristikų, kaip jos viena kitą papildo. [...]</p>																																			
<p>Kepėja užrašė, kiek pyragų iškepė per pastarąsias penkias dienas.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Iškepti pyragai</th> </tr> <tr> <th>Diena</th> <th>Pyragų skaičius</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Ketvirtadienis</td><td>3</td></tr> <tr><td>Penktadienis</td><td>7</td></tr> <tr><td>Šeštadienis</td><td>7</td></tr> <tr><td>Sekmadienis</td><td>7</td></tr> <tr><td>Pirmadienis</td><td>3</td></tr> </tbody> </table> <p>Šių duomenų moda lygi 7. Parašykite, ką šiuo atveju rodo skaičius 7.</p> <p>Mokinio darbo pavyzdys: Ats. Koks buvo dažniausias per dieną iškeptų pyragų skaičius.</p> <p>Komentaras. Raktinis atsakymo žodis „dažniausias“, „dažniausiai“.</p>	Iškepti pyragai		Diena	Pyragų skaičius	Ketvirtadienis	3	Penktadienis	7	Šeštadienis	7	Sekmadienis	7	Pirmadienis	3	<p>Greta vedė savanoriškos veiklos žurnalą.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Valandos, praleistos savanoriaujant</th> </tr> <tr> <th>Diena</th> <th>Valandos</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Sekmadienis</td><td>4</td></tr> <tr><td>Pirmadienis</td><td>4</td></tr> <tr><td>Antradienis</td><td>5</td></tr> <tr><td>Trečiadienis</td><td>8</td></tr> <tr><td>Ketvirtadienis</td><td>5</td></tr> <tr><td>Penktadienis</td><td>5</td></tr> <tr><td>Šeštadienis</td><td>8</td></tr> </tbody> </table> <p>Raskite lentelėje pateiktų duomenų modą ir interpretuokite, ką moda šiuo atveju reiškia.</p> <p>Mokinio darbo pavyzdys: Ats. Moda lygi 5, tai reiškia, kad dažniausiai Greta savanoriavo 5 valandas</p>	Valandos, praleistos savanoriaujant		Diena	Valandos	Sekmadienis	4	Pirmadienis	4	Antradienis	5	Trečiadienis	8	Ketvirtadienis	5	Penktadienis	5	Šeštadienis	8	<p>Diagramoje pavaizduota, kiek akinių parduota per savaitę.</p> <p>Kiek vidutiniškai akinių parduota per dieną? Pateikite sprendimą.</p> <p>Mokinio darbo pavyzdys: Iš viso parduota akinių: $5 + 9 + 5 + 5 + 7 + 4 + 8 = 43$. Vidutiniškai per dieną parduota: $43 : 7 \approx 6,1$ Ats. Apie 6,1 akinių.</p>	<p>Diagramoje pavaizduota, kiek automobilių pardavė automobilių salonas per 5 dienas.</p> <p>Raskite šių duomenų medianą.</p> <p>Mokinio darbo pavyzdys: Ats. 10 automobilių.</p>
Iškepti pyragai																																			
Diena	Pyragų skaičius																																		
Ketvirtadienis	3																																		
Penktadienis	7																																		
Šeštadienis	7																																		
Sekmadienis	7																																		
Pirmadienis	3																																		
Valandos, praleistos savanoriaujant																																			
Diena	Valandos																																		
Sekmadienis	4																																		
Pirmadienis	4																																		
Antradienis	5																																		
Trečiadienis	8																																		
Ketvirtadienis	5																																		
Penktadienis	5																																		
Šeštadienis	8																																		
Atpažįsta mokymo(si) turinyje išskirtus	Atpažįsta, paprastais atvejais	Atpažįsta, paaiškina, apibrėžia,	Nesudėtingais atvejais tinkamai vartoja																																

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
esminius matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas; remdamasis paprasčiausiais pavyzdžiais, paaiškina, kaip juos supranta (B2.1).	konsultuodamasis tinkamai vartoja mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Sąvokas paaiškina, pateikdamas pavyzdžių (B2.2).	paprastais atvejais tinkamai vartoja, taiko mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Konsultuodamasis grupuoja matematinius faktus (B2.3).	mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Išskirtas sąvokas apibrėžia, teiginius tinkamai suformuluoja (B2.4).
5 klasė. Finansinis raštingumas. [...] Sprendžiami uždaviniai, kuriuose vartojamos sąvokos nuolaida, procentinė nuolaida, išlaidos (atliekami veiksmai su natūraliaisiais skaičiais ir trupmenomis, užrašytomis dešimtiniu pavidalu). [...]			
<p>Šeima perka šaldytuvą ir ketina pasinaudoti turimu nuolaidos kodu.</p> <p style="text-align: center;">Pasinaudok nuolaidos kodu! Pirk buitinę techniką net 15% pigiau!</p> <p style="text-align: center;">Nuolaidos kodas BBT 256</p>			
Šaldytuvo kaina 1 000 eurų. Kiek eurų šeima sutaupys pasinaudojusi turimu nuolaidos kodu? <i>Įrašykite trūkstantus skaičius:</i> 1 % skaičiaus 1 000 yra; 15 % skaičiaus 1 000 yra	Šaldytuvo kaina 1 000 eurų. Kiek eurų šeima sutaupys pasinaudojusi turimu nuolaidos kodu? <i>Pateikite sprendimą.</i>	Šaldytuvo kaina 1 000 eurų. Kiek eurų, pasinaudojusi turimu nuolaidos kodu, šeima sumokės už šaldytuvą? <i>Pateikite sprendimą.</i>	Pasinaudojusi turimu nuolaidos kodu, šeima nusipirko šaldytuvą už 850 eurų. Kokia šaldytuvo kaina be nuolaidos? <i>Pateikite sprendimą.</i>
Padedamas atsirenka reikiamą informaciją iš 1–2 nurodytų šaltinių, kuria ir pristato paprasčiausią matematinį pranešimą, naudodamas pasiūlytas fizines ar skaitmenines priemones, formas (B3.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba atsirenka reikiamą informaciją iš 1–2 nurodytų šaltinių, kuria ir pristato paprasčiausią matematinį pranešimą, naudodamas pasiūlytas ar pasirinktas fizines ar skaitmenines priemones, formas (B3.2).	Konsultuodamasis atsirenka reikiamą informaciją iš 1–3 nurodytų ar pasirinktų šaltinių, kuria ir pristato paprastą matematinį pranešimą, naudodamas pasiūlytas ar pasirinktas fizines ar skaitmenines priemones, formas (B3.3).	Atsirenka reikiamą informaciją iš 1–3 nurodytų ar pasirinktų šaltinių. Kuria ir pristato nesudėtingą matematinį pranešimą, naudodamas pasiūlytas ar pasirinktas fizines ar skaitmenines priemones, formas (B3.4).

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
<p>5 klasė. Veiksmai su natūraliaisiais skaičiais. [...] Mokomasi atpažinti skaičius, kurie dalijasi iš 2, 3, 4, 5, 9, 10, 100. Apibrėžiamos skaičiaus daliklio ir kartotinio, pirminio ir sudėtinio skaičiaus, lyginio ir nelyginio skaičiaus sąvokos. Mokomasi atrinkti skaičius iš nurodyto nedidelio skaičių intervalo, kurie atitiktų nurodytą požymį/kriterijų. Nagrinėjamos situacijos, kuriose prasminga sudėtinį skaičių skaidyti pirminiais dauginamaisiais, tyrinėjami įvairūs skaičiaus skaidymo pirminiais dauginamaisiais būdai. Sprendžiami probleminiai uždaviniai, kuriuose reikia rasti kelių skaičių (mažiausią) bendrą kartotinį, (didžiausią) bendrą daliklį.</p>			
Štai kaip skaičius 61 save pristatė:			
61: <i>Esu pirminis skaičius, mažesnis už 100. Jeigu prie manęs pridėsi 10 arba 30 vis tiek gausi pirminį skaičių. Koks aš esu skaičius?</i>			
Sugalvokite, kaip save galėtumėte pristatyti skaičius 99.	Padėkite skaičiui 18 sukurti savęs pristatymą: <i>Mano dalikliai yra skaičiai , o aš esu daliklis skaičiaus.....</i>	Sukurkite pranešimą apie tai, kas sieja skaičius 12 ir 144.	Parentkite pranešimą apie Eratosteno rėtį.
Problemų sprendimas (C)			
Analizuoja įvairias problemines situacijas, pasiūlo matematinį modelį problemai išspręsti (C1). Pasiūlo, vertina alternatyvias matematinės užduoties sprendimo strategijas, sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2). Įvertina matematinės veiklos rezultatus, daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja (C3).			
Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, suformuluoja bent du paprasčiausius matematinius klausimus apie nagrinėtą įvairaus artimo, suprantamo konteksto situaciją (C1.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, modeliuoja nagrinėtas ir nenagrinėtas įvairaus artimo, suprantamo konteksto situacijas, suformuluoja jas kaip paprastas pažįstamas mokomąsias situacijas (C1.2).	Konsultuodamasis modeliuoja paprastas nenagrinėtas įvairaus integralaus konteksto situacijas, pasiūlo matematinį modelį pažįstamo konteksto problemai spręsti (C1.3).	Modeliuoja paprastas nenagrinėtas įvairaus konteksto situacijas, pasiūlo matematinį modelį naujai problemai spręsti (C1.4).
<p>5 klasė. Veiksmai su natūraliaisiais skaičiais. [...] Praktikuojamasi naudotis patogiais skaičiavimo metodais (mintinio skaičiavimo strategijomis) atliekamų skaičiavimų palengvinimui. Sprendžiami įvairaus konteksto probleminiai uždaviniai, kuomet reikia surasti, pasirinkti skaitinę informaciją, išskaidyti uždavinį į dalis, performuluoti uždavinį, taikyti kelis veiksmus, sudaryti skaitinį reiškinį. [...]</p>			
Rokas nusipirko kelis vienos rūšies varškės sūrelius. Ant sūrelio pakuotės rado informaciją apie sūrelio maistinę vertę:			

Pasiiekimų lygiai																			
1	2	3	4																
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">MAISTINĖ VERTĖ (100 g/ml)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Energinė vertė</td> <td>1504,00 kJ / 360,00 Kcal</td> </tr> <tr> <td>Riebalai</td> <td>22,00 g</td> </tr> <tr> <td>Sočiosios riebalų rūšys</td> <td>15,00 g</td> </tr> <tr> <td>Angliavandeniai</td> <td>29,00 g</td> </tr> <tr> <td>Cukrūs</td> <td>28,00 g</td> </tr> <tr> <td>Baltymai</td> <td>11,00 g</td> </tr> <tr> <td>Druska</td> <td>0,00 g</td> </tr> </tbody> </table>				MAISTINĖ VERTĖ (100 g/ml)		Energinė vertė	1504,00 kJ / 360,00 Kcal	Riebalai	22,00 g	Sočiosios riebalų rūšys	15,00 g	Angliavandeniai	29,00 g	Cukrūs	28,00 g	Baltymai	11,00 g	Druska	0,00 g
MAISTINĖ VERTĖ (100 g/ml)																			
Energinė vertė	1504,00 kJ / 360,00 Kcal																		
Riebalai	22,00 g																		
Sočiosios riebalų rūšys	15,00 g																		
Angliavandeniai	29,00 g																		
Cukrūs	28,00 g																		
Baltymai	11,00 g																		
Druska	0,00 g																		
<p>a) Vieno sūrelio masė 100 g. Paveiksle apibraukite informaciją, kuria turi pasinaudoti Rokas, kad atsakytų į šiuos du klausimus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kiek 100 g masės varškės sūrelių suvalgęs jis gautų 720 Kcal energijos? ● Kiek g baltymų yra viename varškės sūrelyje? <p>b) Parašykite dar vieną klausimą, į kurį galima būtų atsakyti remiantis paveikslo informacija, ir atsakykite į juos.</p>	<p>a) Vieno sūrelio masė 50 g. Paveiksle apibraukite informaciją, kuria turi pasinaudoti Rokas, kad atsakytų į šiuos du klausimus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kiek tokių varškės sūrelių suvalgęs jis gautų 1800 Kcal energijos? ● Kiek g riebalų yra viename varškės sūrelyje? <p><i>Atkreipkite dėmesį, kad sūrelio masė nesutampa su maistinės vertės apraše pateikta mase.</i></p> <p>b) Parašykite dar du klausimus, į kuriuos galima būtų atsakyti remiantis paveikslo informacija, ir atsakykite į juos.</p>	<p>a) Vieno sūrelio masė 50 g. Paveiksle apibraukite informaciją, kuria turi pasinaudoti Rokas, kad atsakytų į šiuos du klausimus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kiek tokių varškės sūrelių suvalgęs jis gautų 1800 Kcal energijos? ● Kiek g riebalų yra viename varškės sūrelyje? <p>b) Parašykite dar du klausimus, į kuriuos galima būtų atsakyti remiantis paveikslo informacija, ir atsakykite į juos.</p>	<p>a) Vieno sūrelio masė 50 g. Kiek mažiausiai tokių varškės sūrelių suvalgęs Rokas gautų daugiau nei 1800 Kcal energijos?</p> <p>b) Parašykite du klausimus, į kuriuos Rokas galėtų atsakyti remdamasis ant sūrelio pakuotės pateikta informacija, ir atsakykite į juos.</p>																
– (C2.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, vertina alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol įgyvendina pasirinktą strategiją (C2.2).	Konsultuodamasis pasiūlo, vertina alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol įgyvendina pasirinktą strategiją (C2.3).	Pasiūlo, vertina alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol įgyvendina pasirinktą strategiją (C2.4).																

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
5–6 klasės. Sprendžiami įvairūs uždaviniai, kuriuose taikomi veiksmai su natūraliaisiais skaičiais, trupmenomis, procentais.			
<p>Tomo klasėje yra 25 mokiniai. Visi jie dalyvavo apklausoje, kurioje buvo teiraujama, kiek knygų apie Hari Poterį jie yra perskaitę. Paaiškėjo, kad visas šios serijos knygas yra perskaitę $\frac{1}{5}$ apklaustųjų, o $\frac{3}{4}$ likusiųjų yra perskaitę 1–6 knygas. Tomui parūpo, kiek jų klasėje yra mokinių, kurie nėra perskaitę nė vienos šios serijos knygos. Štai kaip Tomas skaičiavo (jo sprendimas teisingas):</p> <p style="text-align: center;">1) $25 : 5 = 5,$</p> <p style="text-align: center;">2) $25 - 5 = 20,$</p> <p style="text-align: center;">3) $20 : 4 \cdot 3 = 15,$</p> <p style="text-align: center;">4) $20 - 15 = 5.$</p>			
–	Kaip manote, ką Tomas apskaičiavo pirmu veiksmu?	Kaip manote, ką Tomas apskaičiavo paskutiniu veiksmu?	<p>Rašydami klausimus kiekvienam veiksmui parodykite, kaip suprantate Tomo mąstymo būdą. Vienas klausimas jau parašytas.</p> <p>1. Kiek mokinių perskaitė visas knygas apie Hari Poterį?</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p>
–	Į kiekvieną iš penkių puodelių yra pripilta arba arbatos, arba kakavos, arba pieno. Iš viso puodelių su arbata yra du kartus daugiau negu su kakava. Nėra trijų puodelių su tuo pačiu gėrimu. Kiek puodelių pieno pripilta?	Kepyklėlėje iš vienos mielinės tešlos porcijos galima iškepti 4 dideles arba 6 mažas bandeles. Yra 4 tokios tešlos porcijos. Iš jų buvo iškepta 12 mažų bandelių ir dar liko tešlos. Kiek didelių bandelių galima iškepti iš likusios tešlos?	Živilė pasikvietė drauges į svečius ir nori jas pavaišinti slyvomis. Jeigu 15 slyvų ji padalytų po lygiai kiekvienai viešniui, tai jai liktų 3 slyvos, o jeigu padalytų po lygiai 20 slyvų, tai jai liktų 2 slyvos. Kiek draugių pasikvietė Živilė?
– (C3.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama	Konsultuodamasis įvertina paprastos	Įvertina nesudėtingos probleminės

Pasiiekimų lygiai																								
1	2	3	4																					
	pagalba įvertina paprastos probleminės užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas (C3.2).	probleminės užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas, konsultuodamasis jas interpretuoja (C3.3).	užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja (C3.4).																					
5 klasė. Veiksmai su natūraliaisiais skaičiais. [...] Sprendžiami probleminiai uždaviniai, kuriuose reikia rasti kelių skaičių (mažiausią) bendrą kartotinį, (didžiausią) bendrą daliklį.																								
Girliandoje žalios lemputės blykčioja kas 10 sekundžių, o raudonos – kas 6 sekundes. Po kelių sekundžių nuo girliandos įjungimo pradžios žalios ir raudonos lemputės sublyksės pirmą kartą kartu?																								
–	<p>Mokinio darbo pavyzdys:</p> $\begin{array}{r l} 6 & 2 \\ 3 & 3 \\ 1 & \end{array} \quad \begin{array}{r l} 10 & 2 \\ 5 & 5 \\ 1 & \end{array}$ <p>Ats.: po 60 s.</p>	<p>Mokinio darbo pavyzdys:</p> $10, 20, 30$ $6, 12, 18, 24, 30$ <p>+</p> <p>Ats.: raudona po 5s, o žalia po 3s.</p>	<p>Mokinio darbo pavyzdys:</p> <table> <thead> <tr> <th></th> <th>Raudonos</th> <th>Žalios</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 kartas.</td> <td>6 s</td> <td>10 s</td> </tr> <tr> <td>2 kartas.</td> <td>12 s</td> <td>20 s</td> </tr> <tr> <td>3 kartas.</td> <td>18 s</td> <td>30 s</td> </tr> <tr> <td>4 kartas.</td> <td>24 s</td> <td>40 s</td> </tr> <tr> <td>5 kartas.</td> <td>30 s</td> <td>50 s</td> </tr> <tr> <td>6 kartas.</td> <td>36 s</td> <td>60 s</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ats.: po 30 s.</p>		Raudonos	Žalios	1 kartas.	6 s	10 s	2 kartas.	12 s	20 s	3 kartas.	18 s	30 s	4 kartas.	24 s	40 s	5 kartas.	30 s	50 s	6 kartas.	36 s	60 s
	Raudonos	Žalios																						
1 kartas.	6 s	10 s																						
2 kartas.	12 s	20 s																						
3 kartas.	18 s	30 s																						
4 kartas.	24 s	40 s																						
5 kartas.	30 s	50 s																						
6 kartas.	36 s	60 s																						

7–8 klasės

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
Gilus supratimas ir argumentavimas (A)			
Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1). Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje (A2). Sukuria nuoseklią, logiškai pagrįstą teiginių seką ar užduoties sprendimą, vertina argumentavimo logiškumą, įrodo matematinius teiginius (A3). Planuoja, stebi, apmąsto, įsivertina matematikos mokymo(si) procesą ir rezultatus (A4).			
Konsultuodamasis tinkamai atlieka paprasčiausias, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Konsultuodamasis tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, padedamas argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka nesudėtingas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.4).
7 klasė. Laipsnis su sveikuoju rodikliu. Mokomasi tų pačių elementų sandaugą užrašyti laipsniu su sveikuoju teigiamuoju rodikliu. Pagrindžiami ir taikomi laipsnių su vienodais pagrindais ir laipsnių su skirtingais pagrindais, bet tais pačiais rodikliais daugybos ir dalybos, o taip pat laipsnio kėlimo laipsniu veiksmi. [...]			
Į langelį įrašykite tokį skaičių, kad lygybė būtų teisinga. $2^2 \cdot 2^3 = 2^{\square}$	Į langelį įrašykite tokį skaičių, kad lygybė būtų teisinga. $6 \cdot 6^2 = 6^{\square}$	Į langelį įrašykite tokį skaičių, kad lygybė būtų teisinga. $16 \cdot 2^2 = 2^{\square}$	Kokį skaičių reikia įrašyti vietoje m , kad lygybė būtų teisinga? $10^{10} = m^5$
Konsultuodamasis paprasčiausiais atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais išskiria tyrinėjamų matematinių objektų savybes, suformuluoja jas kaip hipotezes. Padedamas išvelgia tyrinėjamų objektų, jų savybių ryšius su kai kuriais anksčiau nagrinėtais objektais, jų savybėmis (A2.1).	Savarankiškai paprasčiausiais atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais išskiria tyrinėjamų matematinių objektų savybes, suformuluoja jas kaip hipotezes. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, išvelgia tyrinėjamų objektų, jų savybių ryšius su kai kuriais anksčiau nagrinėtais objektais, jų savybėmis (A2.2).	Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais išskiria tyrinėjamų matematinių objektų savybes, suformuluodamas jas kaip hipotezes. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, išvelgia tyrinėjamų objektų, jų savybių ryšius su anksčiau nagrinėtais objektais, jų savybėmis (A2.3).	Nesudėtingais atvejais išskiria tyrinėjamų matematinių objektų savybes, suformuluodamas jas kaip hipotezes. Konsultuodamasis išvelgia tyrinėjamų objektų, jų savybių ryšius su anksčiau nagrinėtais objektais, jų savybėmis (A2.4).
8 klasė. Tiesinis sąryšis. Nagrinėjamos įvesties–išvesties (I/O) lentelės, kuriomis išreikštas tiesinis sąryšis, mokomasi tokias lenteles sudaryti ir susieti su tekstinio uždavinio sąlyga [...] Tokių lentelių duomenys siejami su grafine jų išraiška, pastebint, kad skaičių poras atitinkantys taškai yra vienoje tiesėje. Sprendžiami įvairaus konteksto uždaviniai, kuriuose dydžiai siejami tiesiniu sąryšiu.			

Pasiiekimų lygiai

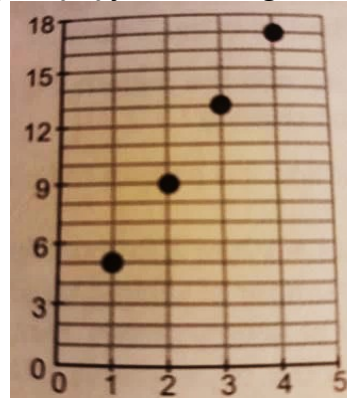
1

2

3

4

Grafike pavaizduotas dviejų dydžių sąryšis, tačiau grafiko ir jo ašių pavadinimai praleisti.

Remdamiesi grafiku pabaikite pildyti lentelę.

Įvestis	Išvestis
1	
2	
3	

Kuris reiškinys tiktų išvesties reikšmėms apskaičiuoti, kai įvesties reikšmės $n = 1, 2, 3, 4$?

- A** $4n + 5$
B $6n - 1$
C $4n + 1$

Kuris sąryšis čia galėtų būti pavaizduotas? Pažymėkite teisingą atsakymą ir paaiškinkite savo pasirinkimą.

- A** Kaip dviračio nuomos kaina (Eur) priklauso nuo dviračio nuomos laiko (h).
B Kaip kvadrato plotas (cm^2) priklauso nuo kvadrato kraštinės ilgio (cm).

Ats., nes

Pasiūlykite, kokių dydžių sąryšis čia galėtų būti pavaizduotas. Parašykite grafiko ir ašių pavadinimus.

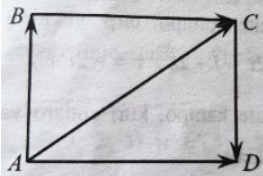
Konsultuodamasis paprasčiausiais atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais sukuria užduoties sprendimą, empiriškai patikrina abstraktų teiginį, kritiškai vertina paprasto matematinio pranešimo logiškumą (A3.1).

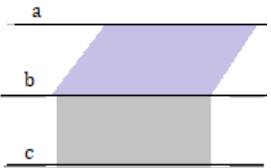
Savarankiškai paprasčiausiais atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais sukuria nuoseklų užduoties sprendimą, empiriškai patikrina abstraktų teiginį, kritiškai vertina paprasto matematinio pranešimo logiškumą (A3.2).

Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais sukuria nuoseklų, argumentuotą užduoties sprendimą, užrašo neformalų dedukcinį įrodymą, kritiškai vertina matematinio pranešimo logiškumą. Skiria hipotezę nuo įrodymo (A3.3).

Nesudėtingais atvejais sukuria nuoseklų, argumentuotą užduoties sprendimą, kritiškai vertina matematinio pranešimo logiškumą. Savarankiškai sukuria paprasčiausią įrodymą, o konsultuodamasis – paprastą abstraktų įrodymą (A3.4).

8 klasė. Transformacijos. Apibrėžiama vektoriaus sąvoka. Mokomasi atpažinti lygius, priešinguosius vektorius, rasti vektorių sumą, skirtumą, padauginti vektorių iš

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
skaičiaus. [...]			
Paveikslėlyje pavaizduotas stačiakampis ABCD. 		Duota, kad ABCD – lygiagretainis. Taškas O – įstrižainių susikirtimo taškas.	
Pagal paveikslėlį nustatykite:			
Kurie vektoriai yra lygūs? Kurie vektoriai yra priešingi? Kodėl?	1. Kuris vektorius išreiškia vektorių \vec{AB} ir \vec{BC} sumą? Atsakymą pagrįskite. 2. Kuris vektorius išreiškia vektorių \vec{AD} ir \vec{AC} skirtumą? Atsakymą pagrįskite.	Parašykite vektorių: 1. Lygų vektoriui \vec{AB} ; 2. Priešingą vektoriui \vec{BC} ; 3. Lygų vektoriui $2\vec{AO}$; 4. Lygų vektoriui $\vec{AB} + \vec{BC}$; 5. Lygų vektoriui $\vec{AD} - \vec{AC}$. Atsakymus pagrįskite.	1. Ar $\vec{AB} + \vec{BC} = \vec{AD} + \vec{DC}$? Kodėl? 2. Ar $\vec{BO} + \vec{OC} = \vec{AO} + \vec{OD}$? Kodėl?
Paskatintas įsitraukia į matematikos mokymąsi. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, įsivertina mokymosi rezultatus, išsikelia trumpalaikius mokymosi tikslus, planuoja savo mokymąsi (A4.1).	Įsitraukia į matematikos mokymąsi. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, apmąsto ir įsivertina mokymosi procesą bei rezultatus, išsikelia trumpalaikius mokymosi tikslus, planuoja savo mokymąsi (A4.2).	Noriai dalyvauja matematikos mokymosi procese, jaučia atsakomybę už mokymosi rezultatus. Apmąsto ir įsivertina mokymosi procesą bei rezultatus, išsikelia trumpalaikius mokymosi tikslus, planuoja savo mokymąsi (A4.3).	Domisi matematika, aktyviai dalyvauja mokymosi procese, pasitiki savo jėgomis, mokydamasis matematikos; jaučia atsakomybę už savo daromą pažangą. Sistemingai stebi, apmąsto ir įsivertina savo mokymosi procesą bei rezultatus, kartais juos reflektuoja (A4.4).
7 klasė. Plokščios figūros. [...] Aptariamoms ir taikomos lygiagretainio, rombo, stačiakampio ir kvadrato savybės, kartu pastebint, kuri figūra yra bendresnės figūrų grupės dalis. [...]			
Duotos skirtingo sunkumo užduotys. Pasirinkite jums tinkamo sunkumo užduotį. Jei sprendami pastebėsite, kad užduotis jums per sunki (lengva), pasirinkite kitą lygį. Baigę spręsti atsakykite į klausimus: <ol style="list-style-type: none"> Kokiais kriterijais vadovavotės pasirinkdami uždavinio sunkumo lygį? Ar pasirinkote tinkamai? Kodėl? Ką reikia gebėti ar žinoti, kad pereitumėte į kitą sunkumo lygį? 			
Parašykite šio paveikslo	Tiesės a ir b lygiagrečios. Ar	Tiesės a, b ir c lygiagrečios. Kokiai	Parašykite argumentuotą patarimą

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
<p>nematančiam draugui, kaip iš lygiagretainio A buvo gautas stačiakampis B.</p> 	<p>pavaizduoto lygiagretainio ir stačiakampio plotai lygūs? Atsakymą pagrįskite.</p> 	<p>papildomai sąlygai esant pavaizduoto lygiagretainio plotas yra lygus pavaizduoto stačiakampio plotui?</p> 	<p>draugui, kaip nubrėžti tokio paties ploto stačiakampį ir lygiagretainį.</p>
Matematinis komunikavimas (B)			
<p>Analizuoja ir interpretuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateikto matematinio pranešimo elementų loginius ryšius (B1). Atpažįsta, apibrėžia ir tinkamai vartoja matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas (B2). Kuria, pristato matematinį pranešimą: atsirenka reikiamą informaciją, naudojasi tinkamomis fizinėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis, formomis, tinkamai cituoja šaltinius (B3).</p>			
<p>Konsultuodamasis paprasčiausiais atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais paaiškina, perfrazuoja (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę informaciją, susieja atskiras pranešimo dalis, nurodytu būdu vizualizuoja ir apibūdina loginius elementų ryšius (B1.1).</p>	<p>Savarankiškai paprasčiausiais atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais analizuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę informaciją, susieja atskiras pranešimo dalis, nurodytu būdu vizualizuoja ir apibūdina loginius elementų ryšius (B1.2).</p>	<p>Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais analizuoja paprastus įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę informaciją, susieja atskiras pranešimo dalis, pasirinktu būdu vizualizuoja ir apibūdina loginius elementų ryšius (B1.3).</p>	<p>Nesudėtingais atvejais analizuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę ir trūkstamą informaciją, susieja atskiras pranešimo dalis, pasirinktu ar savitu būdu vizualizuoja ir apibūdina loginius elementų ryšius (B1.4).</p>
<p>8 klasė. Duomenys ir jų interpretavimas. [...] Apibrėžiama kvartilio sąvoka. Mokomasi surasti duomenų pirmąjį, antrąjį, trečiąjį kvartilius. [...] Nagrinėjant praktines situacijas aptariama, kaip apskaičiuojamas sukauptasis dažnis, sukauptasis santykinis dažnis. Aiškinamasi, kaip sukauptojo dažnio ir sukauptojo santykinio dažnio lentelės duomenys pavaizduojami sukauptojo dažnio ar sukauptojo santykinio dažnio diagrama, kaip skaityti ir interpretuoti tokiomis diagramomis pateiktus duomenis.</p>			
<p>Automobilių lenktynėse dalyvavo 80 sportininkų. Buvo fiksuojamas laikas, per kurį jie įveikė trasą. Sukauptojo dažnio diagramoje pateikti lenktynių rezultatai.</p>			

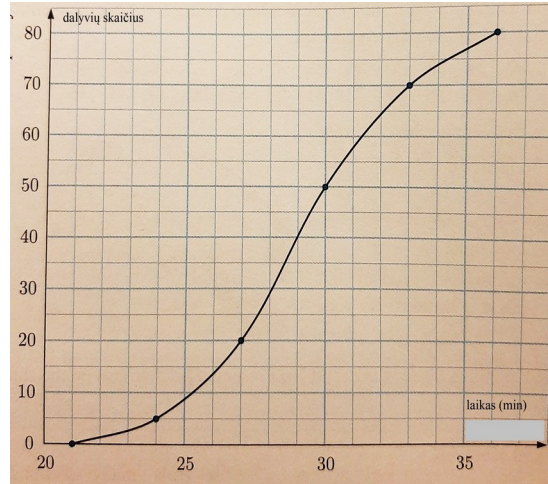
Pasiiekimų lygiai

1

2

3

4

Remdamiesi diagramoje pavaizduotais duomenimis, nustatykite, kuris teiginys neteisingas:

A Po 29 minučių nuo starto pradžios pusė lenktynių dalyvių buvo finišavę.

B 60 lenktynių dalyvių trasoje užtruko ne daugiau kaip 33 minutes.

C Paskutinis lenktynių dalyvis finišavo po 36 minučių nuo starto pradžios.

Nustatykite pavaizduotų duomenų pirmąjį ir trečiąjį kvartilius bei medianą.

Komentaras.

Atsakymas:
 $Q_1 = 27 \text{ min}$
 $M = Q_2 = 29 \text{ min}$
 $Q_3 = 33,3 \text{ min}$

Pagal pateiktą diagramą užpildykite lentelę:

Laikas (min)	Dalyvių sk.
21 t 24	
24 t 27	
27 t 30	
30 t 33	
33 t 36	

Komentaras.

Atsakymas:

Laikas (min)	Dalyvių sk.
21 t 24	5
24 t 27	15
27 t 30	30
30 t 33	20
33 t 36	10

Nustatykite diagramoje pavaizduotų duomenų pirmąjį, antrąjį ir trečiąjį kvartilius ir pakomentuokite, ką šie dydžiai reiškia.

Komentaras.

$Q_1 = 27 \text{ min}$. Ketvirtis (25 proc.) dalyvių trasą įveikė per 27 minutes arba per trumpesnę laiką.

$M = Q_2 = 29 \text{ min}$. Pusė (50 proc.) dalyvių trasą įveikė per 29 minutes arba per trumpesnę laiką.

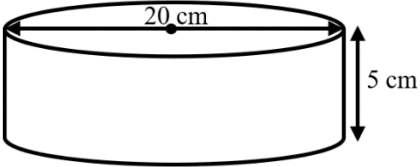
$Q_3 \approx 33,3 \text{ min}$. Trys ketvirčiai (75 proc.) dalyvių trasą įveikė per apytiksliai 33,3 minutes arba per trumpesnę laiką.

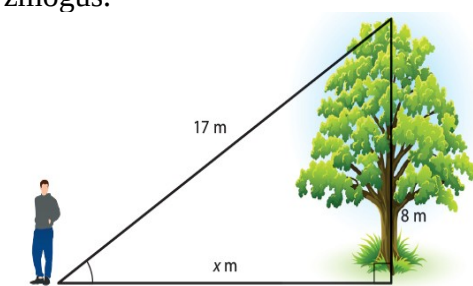
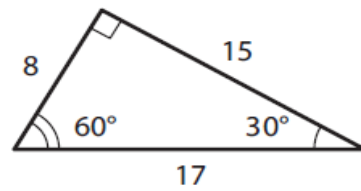
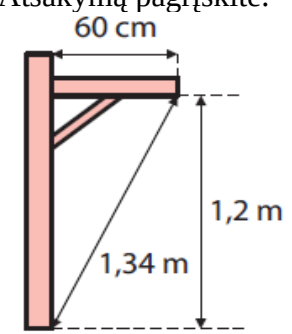
Atpažįsta mokymo(si) turinyje išskirtus esminius matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas; remdamasis

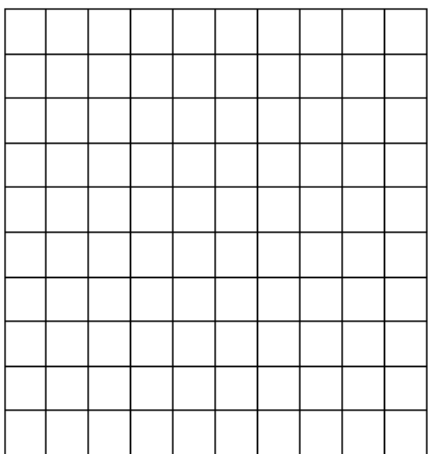
Atpažįsta, paprastais atvejais konsultuodamasis tinkamai vartoja mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus,

Atpažįsta, apibrėžia, paprastais atvejais tinkamai vartoja, taiko mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus

Atpažįsta, apibrėžia, nesudėtingais atvejais tinkamai vartoja, taiko mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus,

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
paprasciausiai pavyzdžiais, paaiškina, kaip juos supranta (B2.1).	žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Sąvokas paaiškina, pateikdamas pavyzdžių (B2.2).	algoritmus ir operacijas. Konsultuodamasis grupuoja, klasifikuoja matematinius faktus (B2.3).	žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Konsultuodamasis grupuoja, klasifikuoja matematinius faktus (B2.4).
7 klasė. Ploto, tūrio skaičiavimai. [...] Mokomasi paprastose situacijose taikyti stačiosios prizmės, ritinio, kūgio ir piramidės tūrio formules (šios formulės pateikiamos be įrodymų).			
<p>Konservų dėžutės aukštis – 5 cm, dangtelio skersmuo – 20 cm. Raskite dėžutės tūrį. Ritinio tūris skaičiuojamas pagal formulę $V = \pi r^2 h$. (Laikykite $\pi = 3,14$)</p> 			
Mokinio darbo pavyzdys: $3,14 \cdot 20^2 \cdot 5 = 6,280$	Mokinio darbo pavyzdys: $V = 3,14 \cdot 10^2 \cdot 5 =$	Mokinio darbo pavyzdys: $r = 20 : 2 = 10$ $V = 3,14 \cdot 10^2 \cdot 5 = 314 \cdot 5 = 1540$	Mokinio darbo pavyzdys: $r = 20 : 2 = 10$ (cm), $h = 5$ cm, $V = 3,14 \cdot 10^2 \cdot 5 = 1570$ (cm ³). Ats. 1570 cm ³
Padedamas atsirenka reikiamą informaciją iš vieno dviejų nurodytų ar pasirinktų šaltinių, ją analizuoja, tinkamai cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato paprasčiausią matematinį pranešimą, naudodamasis pasiūlytomis fizinėmis ar skaitmeninėmis priemonėmis, formomis (B3.1.)	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, atsirenka matematinę informaciją iš kelių nurodytų ar pasirinktų šaltinių, ją analizuoja ir kritiškai vertina, tinkamai cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato paprastą matematinį pranešimą, naudodamasis pasiūlytomis ar pasirinktomis fizinėmis ar skaitmeninėmis priemonėmis, formomis (B3.2).	Konsultuodamasis atsirenka matematinę informaciją iš kelių nurodytų ar pasirinktų šaltinių, ją analizuoja ir kritiškai vertina, tinkamai cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato paprastą matematinį pranešimą, naudodamasis pasiūlytomis ar pasirinktomis fizinėmis ar skaitmeninėmis priemonėmis, formomis (B3.3).	Atsirenka matematinę informaciją iš kelių nurodytų ar pasirinktų šaltinių, konsultuodamasis ją analizuoja ir kritiškai vertina, tinkamai cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato nesudėtingą matematinį pranešimą, naudodamasis pasiūlytomis ar pasirinktomis fizinėmis ar skaitmeninėmis priemonėmis, formomis (B3.4).
7 klasė. Braižymas. Fizinėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis mokomasi rasti atkarpos vidurio tašką, nubrėžti duotai tiesei statmeną tiesę (kai ji eina per nurodytą tašką tiesėje ar šalia jos), padalinti kampą pusiau, rasti atstumą tarp dviejų taškų, tarp taško ir tiesės, tarp lygiagrečių tiesių. [...]			
Užduotį atlikite dviem būdais, kiekvienu atveju pasirinkdami tinkamas priemones. Aprašykite darbo eigą ir pristatykite gautus rezultatus.			
1 būdas: Užduotį atlikite popieriaus lape, pasirinkę tam tinkamas geometrines braižymo priemones.			

Pasiekimų lygiai			
1	2	3	4
2 būdas: Užduotį atlikite naudodami skaitmenines priemones.			
Raskite atkarpos vidurio tašką.	Nubrėžkite duotai tiesei statmeną tiesę, einančią per šalia duotosios tiesės esantį tašką.	Nubrėžkite duotai tiesei statmeną tiesę, einančią per duotojoje tiesėje esantį tašką.	<i>Nubrėžkite duotai tiesei statmeną tiesę, einančią per duotojoje tiesėje esantį tašką.</i>
Problemų sprendimas (C)			
Analizuoja įvairias problemines situacijas, pasiūlo matematinį modelį problemai išspręsti (C1). Pasiūlo, vertina alternatyvias matematinės užduoties sprendimo strategijas, sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2). Įvertina matematinės veiklos rezultatus, daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja (C3).			
Padedamas nagrinėja dar nenagrinėtų problemų sprendimo pavyzdžius, kai sprendimas reikalauja tarpusavyje susietų žinių taikymo. Pasiūlo matematinį modelį paprasčiausioms analogiškomis tos temos nagrinėtoms problemoms (C1.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, nagrinėja ir analizuoja nenagrinėtas problemas, kai sprendimas reikalauja tarpusavyje susietų žinių taikymo, suformuluoja jas kaip paprastas pažįstamas mokomasias situacijas (C1.2).	Konsultuodamasis analizuoja nenagrinėtas problemas, kai sprendimas reikalauja abstrakčių, tarpusavyje susietų žinių, matematinų idėjų taikymo, pasiūlo matematinį modelį paprastai pažįstamo integralaus konteksto problemai spręsti (C1.3).	Analizuoja nenagrinėtas problemas, kai sprendimas reikalauja abstrakčių, tarpusavyje susietų žinių, matematinų idėjų taikymo, pasiūlo matematinį modelį paprastai naujai problemai spręsti (C1.4).
8 klasė. Plokščios figūros. [...] Įrodytas Pitagoro ir jai atvirkštinę teoremas mokomasi taikyti matematinio ir realaus konteksto uždavinių sprendimui. [...]			
<p>Taikydami Pitagoro teoremą, raskite koku atstumu nuo medžio stovi žmogus.</p> 	<p>Iš pradžių laivas plaukė 8 km į šiaurę, paskui – 5 km į vakarus. Pavaizduokite ir apskaičiuokite trumpiausią atstumą, kuriuo jis gali sugrįžti. (Atsakymą parašykite 0,1 km tikslumu.)</p>	<p>Mykolas modeliuodamas situaciją nubraižė tokį brėžinį. Kas neteisinga šiame brėžinyje? Atsakymą pagrįskite.</p> 	<p>Ar Mykolui pavyko lentyną prie sienos pritvirtinti statmenai? Atsakymą pagrįskite.</p>

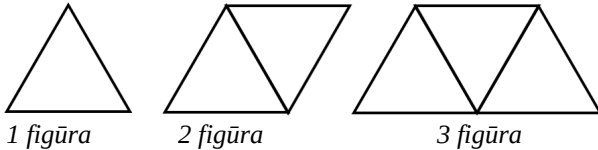
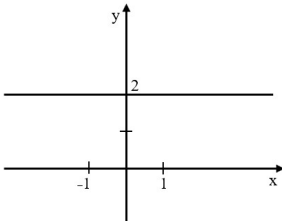
Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
			
Padedamas apsvarsto pasiūlytas alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol įgyvendina pasirinktą strategiją (C2.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, vertina alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol sudaro paprastos užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2.2).	Konsultuodamasis pasiūlo, vertina alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas. Konsultuodamasis taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol sudaro paprastos užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2.3).	Pasiūlo, vertina alternatyvias nesudėtingos užduoties sprendimo strategijas. Taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol sudaro nesudėtingos užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2.4).
8 klasė. Raidiniai reiškiniai. Apibrėžiamos vienanario, dvinario, trinario, daugianario sąvokos. Aiškinamasi kaip sudauginti du raidinius reiškinius. Išvedamos ir taikomos greitosios daugybos formulės (kubų formulės nenagrinėjamos). Mokomasi paprastais atvejais iš kvadratinio trinario išskirti dvinario kvadratą. Daugianariai skaidomi dauginamaisiais (iškelimas prieš skliaustus, greitosios daugybos formulių taikymas, grupavimas).			
–	Pavaizduotą figūrą sudaro 4 stačiakampiai. Pasiūlykite du būdus jos plotui apskaičiuoti. Kiekvienu atveju parašykite sprendimą.	Pavaizduotą figūrą sudaro 4 stačiakampiai. Ar gali taip būti, kad šios figūros plotas lygus $15a^2 + 34ab + 15b^2$? Atsakymą pagrįskite.	Pavaizduotą figūrą sudaro 4 stačiakampiai. Pagal paveikslą duomenis apskaičiuokite visos figūros plotą.

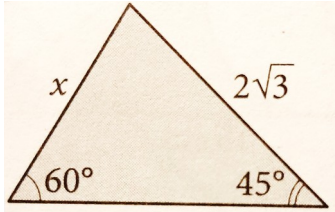
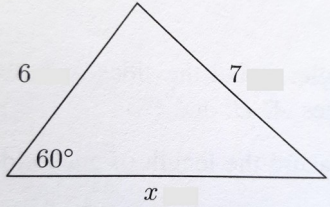
Pasiiekimų lygiai																																							
1	2	3	4																																				
	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>3a</td> <td>5b</td> </tr> <tr> <td>5a</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3b</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		3a	5b	5a						3b			<table border="1"> <tr> <td></td> <td>3a</td> <td>5b</td> </tr> <tr> <td>5a</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3b</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		3a	5b	5a						3b			<table border="1"> <tr> <td></td> <td>3a</td> <td>5b</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>S = 25ab</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3b</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		3a	5b			S = 25ab				3b		
	3a	5b																																					
5a																																							
3b																																							
	3a	5b																																					
5a																																							
3b																																							
	3a	5b																																					
		S = 25ab																																					
3b																																							
Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, įvertina paprastos probleminės užduoties sprendimui taikyto būdo, metodo tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą atsakymą į iškeltą klausimą (C3.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, įvertina paprastos probleminės užduoties sprendimui taikyto būdo, metodo tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą (C3.2).	Konsultuodamasis įvertina probleminės užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja nagrinėtos problemos kontekste (C3.3).	Įvertina nesudėtingos probleminės užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja nagrinėtos problemos kontekste (C3.4).																																				
7 klasė. Finansinis raštingumas. Aptariami įvairūs patikimi informacijos šaltiniai, kurie gali padėti planuoti ir pasiekti finansinį tikslą, mokomasi sukurti, sekti ir koreguoti biudžetą, siekiant ilgalaikių finansinių tikslų pagal įvairius scenarijus (pvz., mokiniai gali parengti ir apsvarstyti kelis kelionės, renginio, remonto ir pan. biudžeto pasiūlymus). [...]																																							
<p>Kristina ką tik gavo vairuotojo pažymėjimą ir norėtų nusipirkti savo pirmąjį automobilį.</p> <p>Lentelėje žemiau pateikti keturių automobilių, kuriuos ji rado vietinėje automobilių parduotuvėje, duomenys.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Modelis:</th> <th>Alfa</th> <th>Boltas</th> <th>Cezanas</th> <th>Destalis</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Metai</td> <td>2003</td> <td>2000</td> <td>2001</td> <td>1999</td> </tr> <tr> <td>Skelbiama kaina (zedai)</td> <td>4800</td> <td>4450</td> <td>4250</td> <td>3990</td> </tr> <tr> <td>Nuvažiutas atstumas (kilometrai)</td> <td>105 000</td> <td>115 000</td> <td>128 000</td> <td>109 000</td> </tr> </tbody> </table>		Modelis:	Alfa	Boltas	Cezanas	Destalis	Metai	2003	2000	2001	1999	Skelbiama kaina (zedai)	4800	4450	4250	3990	Nuvažiutas atstumas (kilometrai)	105 000	115 000	128 000	109 000																		
Modelis:	Alfa	Boltas	Cezanas	Destalis																																			
Metai	2003	2000	2001	1999																																			
Skelbiama kaina (zedai)	4800	4450	4250	3990																																			
Nuvažiutas atstumas (kilometrai)	105 000	115 000	128 000	109 000																																			
–	Kristina nori automobilio, kuris atitiktų dvi sąlygas:	Kristina nori automobilio, kuris atitiktų visas šias sąlygas:	Kristina nori automobilio, kuris atitiktų visas šias sąlygas:																																				

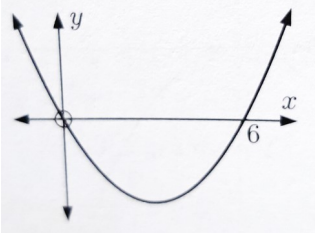
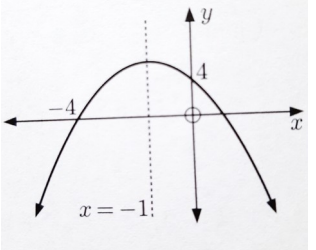
Pasiekimų lygiai			
1	2	3	4
	<ul style="list-style-type: none"> ● Nuvažiuotas atstumas mažesnis negu 115 000 kilometrų. ● Pagaminta 2000-ais metais arba vėliau. <p>Kuris automobilis atitinka Kristinos sąlygas?</p> <p>A Alfa. B Boltas. C Cezanas. D Destalis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Nuvažiuotas atstumas mažesnis negu 120 000 kilometrų. ● Pagaminta ne anksčiau nei 2000-ais metais. ● Skelbiama kaina mažesnė negu 4350 zedų. <p>Kuris automobilis atitinka Kristinos sąlygas?</p> <p>A Alfa. B Boltas. C Cezanas. D Destalis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Nuvažiuotas atstumas ne didesnis negu 120 000 kilometrų. ● Pagaminta ne anksčiau nei 2000-ais metais. ● Skelbiama kaina ne didesnė negu 4500 zedų. <p>Kuris automobilis atitinka Kristinos sąlygas?</p> <p>A Alfa. B Boltas. C Cezanas. D Destalis.</p>

9–10 (I–II gimnazijos) klasės

Pasiekimų lygiai			
1	2	3	4
Gilus supratimas ir argumentavimas (A)			
Tinkamai atlieka matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1). Tyrinėja matematinius objektus, formuluoja hipotezes apie bendras jų savybes ir vietą anksčiau nagrinėtų objektų sistemoje (A2). Sukuria nuoseklią, logiškai pagrįstą teiginių seką ar užduoties sprendimą, vertina argumentavimo logiškumą, įrodo matematinius teiginius (A3). Planuoja, stebi, apmąsto, įsivertina matematikos mokymo(si) procesą ir rezultatus (A4).			
Tinkamai atlieka paprasčiausias, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, paaiškina, kaip jas atlieka (A1.1).	Konsultuodamasis tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.2).	Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, konsultuodamasis argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.3).	Tinkamai atlieka nesudėtingas mokymo(si) turinyje numatytas matematinės procedūras, argumentuoja, kodėl jas taip atlieka (A1.4).
10 (II gimnazijos) klasė. Racionaliosios lygtys. Apibrėžiama racionaliosios lygties sąvoka. Mokomasi spręsti racionaliąsias lygtis, jas suvedant į pavidalą $A(x)/B(x) = 0$. [...]			
Išspręskite lygtį: $\frac{4x-2}{x+3} = 0$	Išspręskite lygtis: $\frac{5x^2-x}{x^2-2x} = 0;$ $\frac{5}{x+1} - \frac{3}{x} = 0.$	Išspręskite lygtis: $\frac{6x}{4x-2} = \frac{-5}{1-2x};$ $\frac{8x}{x-2} = \frac{5x}{x^2-4}.$	Išspręskite lygtis: $\frac{x+2}{x^2+2x+1} - \frac{1}{x^2-1} = 0;$ $\frac{16}{x-3} + \frac{30}{1-x} = 3.$
Konsultuodamasis paprasčiausiais atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais tyrinėja konkrečius ir abstrakčius matematinius objektus (A2.1).	Savarankiškai paprasčiausiais atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais tyrinėja konkrečius ir abstrakčius matematinius objektus. Padedamas formuluoja hipotezes apie bendras matematinės idėjas, tokias kaip bendri dėsniai, taisyklės, metodai, modeliai, principai (A2.2).	Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais tyrinėja konkrečius ir abstrakčius matematinius objektus. Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, formuluoja hipotezes apie bendras matematinės idėjas, tokias kaip bendri dėsniai, taisyklės, metodai, modeliai, principai (A2.3).	Nesudėtingais atvejais tyrinėja konkrečius ir abstrakčius matematinius objektus. Konsultuodamasis formuluoja hipotezes apie bendras matematinės idėjas, tokias kaip bendri dėsniai, taisyklės, metodai, modeliai, principai (A2.4).
9 (I gimnazijos) klasė. Skaičių sekos. [...] Sprendžiami įvairaus konteksto uždaviniai, kuriuose nagrinėjami, taikomi, derinami įvairūs skaičių sekų apibūdinimo būdai.			
Iš vienodo ilgio atkarpų sudaroma figūrų seka. Pirmos trys figūros pavaizduotos.			

Pasiekimų lygiai			
1	2	3	4
 <p style="text-align: center;">1 figūra 2 figūra 3 figūra</p>			
Kiek atkarpų sudarys ketvirtąją ir penktąją figūrą?	Kiek atkarpų sudarys dešimtąją figūrą?	Užrašykite reiškiniu, kiek atkarpų sudarys n-ąją figūrą.	Kelintą figūrą sudarytų 251 atkarpa?
9 (I gimnazijos) klasė. Tiesinė ir kvadratinė funkcijos. Apibrėžiama tiesinė funkcija $y = kx + b$, tiesės krypties koeficientas k , postūmio koeficientas b . Braižant konkrečių tiesinių funkcijų grafikus (tieses) tyrinėjama, kaip grafiko padėtis priklauso nuo šių koeficientų reikšmių. [...]			
Brėžinyje pavaizduotas tiesinės funkcijos $y = kx + b$ grafikas. Užrašykite koeficientų k ir b reikšmes. 	Duotos trys tiesinės funkcijos: $\dots f_1(x) = x, \dots f_2(x) = x + 2, \dots f_3(x) = x - 3$. Nubraižykite šių funkcijų grafikus vienoje koordinatinių plokštumoje. Padarykite išvadą apie šių grafikų tarpusavio padėtį.	Ištirkite, kuo skiriasi ir kuo panašūs formule $y = 0 \cdot x + b$ apibrėžiamų funkcijų grafikai.	Tiesinė funkcija apibrėžiama formule $y = kx + b$. Ištirkite, kaip šios funkcijos grafiko padėtis priklauso nuo koeficientų k ir b reikšmių.
Konsultuodamasis paprasčiausiais atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais sukuria užduoties sprendimą, empiriškai patikrina prašomą įrodyti teiginį, kritiškai vertina paprasto matematinio pranešimo logiškumą (A3.1).	Savarankiškai paprasčiausiais atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais sukuria nuoseklų užduoties sprendimą, empiriškai patikrina prašomą įrodyti teiginį, kritiškai vertina matematinio pranešimo logiškumą (A3.2).	Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais sukuria nuoseklų, argumentuotą užduoties sprendimą, neformalų dedukcinį įrodymą. Skiria hipotezę nuo įrodymo. Konsultuodamasis kritiškai vertina paprasto ar nesudėtingo matematinio pranešimo logiškumą (A3.3).	Nesudėtingais atvejais sukuria nuoseklų, argumentuotą užduoties sprendimą. Sukuria paprastą abstraktų, formalų matematinį įrodymą. Kritiškai vertina nesudėtingo matematinio pranešimo logiškumą (A3.4).
10 (II gimnazijos) klasė. Įvadas į trigonometriją. [...] Įrodoma trikampio ploto formulė $S = \frac{1}{2} ab \sin C$, kosinusų teorema, sinusų teorema, mokomasi jas taikyti nežinomų trikampio elementų radimui. [...]			
Remdamiesi brėžinio duomenimis ir	Trikampio kraštinės lygios 11 cm, 13	Remdamiesi brėžinio duomenimis,	Vilma ir Rimas nagrinėja $\triangle ABC$,

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
<p>taikydami sinusų teoremą, raskite x.</p> 	<p>cm ir 17 cm. Taikydami kosinusų teoremą, raskite trikampio mažiausio kampo didumą. <i>Atsakymą pateikite šimtųjų tikslumu.</i></p>	<p>raskite x. Atsakymą pateikite šimtųjų tikslumu.</p> 	<p>kurio $AB = 40$, $BC = 25$ ir $\angle BAC = 60^\circ$. Reikia rasti kraštinės AC ilgį. Vilma siūlo taikyti sinusų teoremą, o Rimas – kosinusų teoremą. Kurio mokinio siūlymui pritartumėte? Kodėl?</p>
Matematinis komunikavimas (B)			
<p>Analizuoja ir interpretuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama) pateikto matematinio pranešimo elementų loginius ryšius (B1). Atpažįsta, apibrėžia ir tinkamai vartoja matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas (B2). Kuriam, pristato matematinį pranešimą: atsirenka reikiamą informaciją, naudojami tinkamomis fizinėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis, formomis, tinkamai cituoja šaltinius (B3).</p>			
<p>Konsultuodamasis paprasčiausiais atvejais, o naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba paprastais atvejais paaiškina, perfrazuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, diagrama), pateiktus matematinius pranešimus pateikia kita forma, susieja atskiras pranešimo dalis, išskiria žinomą ir ieškomą informaciją, nustato ir nurodytu būdu apibūdina loginius elementų ryšius (B1.1).</p>	<p>Savarankiškai paprasčiausiais atvejais, o konsultuodamasis paprastais atvejais analizuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama), pateiktus matematinius pranešimus, padedamas susieja atskiras pranešimo dalis, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę ar trūkstamą informaciją, nustato ir nurodytu būdu apibūdina loginius elementų ryšius (B1.2).</p>	<p>Savarankiškai paprastais atvejais, o konsultuodamasis nesudėtingais atvejais analizuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama), jų deriniais pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę ar trūkstamą informaciją, susieja atskiras pranešimo dalis, nustato ir pasirinktu būdu apibūdina loginius elementų ryšius (B1.3).</p>	<p>Nesudėtingais atvejais analizuoja įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama), jų deriniais pateiktus matematinius pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę ar trūkstamą informaciją, susieja atskiras pranešimo dalis, nustato ir a pasirinktu ar savitu būdu apibūdina loginius elementų ryšius (B1.4).</p>
<p>9 ir I gimn. klasė. Tiesinė ir kvadratinė funkcijos. [...] Pasitelkus skaitmenines priemones tyrinėjama, kaip taikant transformacijas [...] iš funkcijos $y = x^2$ grafiko gauti funkcijos $y = a(x - m)^2 + n$ grafiką. Sprendžiami uždaviniai, kuriuose įvairios realaus pasaulio situacijos modeliuojamos funkcijomis: [...] $y = ax^2 + bx + c$, $y = a(x - m)^2 + n$, $y = a(x - x_1)(x - x_2)$.</p>			
<p>Užpildykite lentelę ir nubraižykite funkcijos $y = x^2$ grafiką:</p>	<p>Užpildykite lentelę ir nubraižykite funkcijos $y = x^2 + 1$ grafiką:</p>	<p>Pagal pateiktą grafiką nustatykite parabolės simetrijos ašį ir pavaizduokite ją grafike.</p>	<p>Pagal pateiktą grafiką raskite funkcijos lygtį $y = a(x - m)^2 + n$ forma.</p>

Pasiekimų lygiai																																																			
1	2	3	4																																																
<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>x</td><td>-3</td><td>-2</td><td>-1</td><td>0</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td> </tr> <tr> <td>x^2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>x^2+1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>	x	-3	-2	-1	0	1	2	3	x^2								x^2+1								<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>x</td><td>-3</td><td>-2</td><td>-1</td><td>0</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td> </tr> <tr> <td>x^2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>x^2+1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>	x	-3	-2	-1	0	1	2	3	x^2								x^2+1									
x	-3	-2	-1	0	1	2	3																																												
x^2																																																			
x^2+1																																																			
x	-3	-2	-1	0	1	2	3																																												
x^2																																																			
x^2+1																																																			
<p>Atpažįsta mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus –terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Sąvokas paaiškina, pateikdamas pavyzdžius (B2.1).</p>	<p>Atpažįsta, paprastais atvejais konsultuodamasis tinkamai vartoja mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Konsultuodamasis išskirtas sąvokas apibrėžia, teiginius tinkamai suformuluoja (B2.2).</p>	<p>Atpažįsta, apibrėžia, paprastais atvejais tiksliai ir tinkamai vartoja, taiko mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Konsultuodamasis klasifikuoja matematinius faktus (B2.3).</p>	<p>Atpažįsta, apibrėžia, nesudėtingais atvejais tinkamai vartoja mokymo(si) turinyje išskirtus matematinius faktus – terminus, žymėjimą, objektus, įprastus algoritmus ir operacijas. Konsultuodamasis klasifikuoja, grupuoja sąvokas, konstruoja abstrakčius, logiškai teisingus teiginius (B2.4).</p>																																																
10 (II gimnazijos) klasė. Progresijos. Apibrėžiama aritmetinė progresija, aritmetinės progresijos skirtumas [...].																																																			
<p>Lina prisijungė prie socialinio tinklo. Po savaitės ji turėjo 34 draugus šiame tinkle. Antros savaitės pabaigoje jos draugais tinkle buvo jau 41 žmogus, po 3 savaitių – 48 žmonės, o po 4 savaitių – 55. Parodykite, kad Linos draugų skaičiaus didėjimas tame socialiniame tinkle vyksta pagal aritmetinę progresiją.</p>																																																			
<p>Mokinio darbo pavyzdys: Prasideda 34 ir didėja kas 7. Komentaras. Mokinys atpažino aritmetinę progresiją, tačiau nenaudojo aritmetinei progresijai būdingų žymėjimų, kaip buvo prašoma uždavinio sąlygoje.</p>	<p>Mokinio darbo pavyzdys: $d=7, a_1=34$. Komentaras. mokinys atsakymą užrašė taikydamas aritmetinei progresijai būdingus žymėjimus, bet sprendimo nėra.</p>	<p>Mokinio darbo pavyzdys: $41-34 = 48-41 = 7$, $d=7, a_1=34$. Komentaras. pateikdamas sprendimą nepatikrino ar visi sąlygoje pateikti skaičiai sudaro aritmetinę progresiją.</p>	<p>Mokinio darbo pavyzdys: $41-34 = 48-41 = 55-48 = 7, d=7$, $a_1=34, a_2=41$, $a_3=48, a_4=55...$ Ats.: Taip, $d=7, a_1=34$</p>																																																
<p>Padedamas iš 1–3 nurodytų šaltinių atsirenka matematinę informaciją, ją analizuoja, cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato paprasčiausią matematinę pranešimą, naudodamas pasiūlytas ar pasirinktas fizines ar skaitmenines priemones, formas (B3.1).</p>	<p>Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba atsirenka matematinę informaciją iš kelių nurodytų ar pasirinktų šaltinių, ją analizuoja ir kritiškai vertina, tinkamai cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato paprastą matematinę pranešimą, naudodamas pasiūlytas ar pasirinktas fizines ar skaitmenines</p>	<p>Konsultuodamasis atsirenka matematinę informaciją iš kelių nurodytų ar pasirinktų šaltinių, ją analizuoja ir kritiškai vertina, tinkamai cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato nesudėtingą matematinę pranešimą, naudodamas pasiūlytas ar pasirinktas fizines ar skaitmenines priemones, formas (B3.3).</p>	<p>Atsirenka matematinę informaciją iš kelių nurodytų ar pasirinktų šaltinių, ją analizuoja ir kritiškai vertina, tinkamai cituoja naudotus šaltinius savo darbuose. Kuria ir pristato nesudėtingą matematinę pranešimą, naudodamas pasiūlytas ar pasirinktas fizines ar skaitmenines priemones, formas (B3.4).</p>																																																

Pasiiekimų lygiai																					
1	2	3	4																		
priemonės, formas (B3.2).																					
9 (I gimnazijos) klasė. Funkcija. [...] Sprendžiami užduviniai, kuriuose realaus gyvenimo situacijoms tyrinėti ir modeliuoti taikomos (pasitelkiamos) funkcijos.																					
Tomas yra taksi vairuotojas ir dirba vidutiniškai 21 dieną per mėnesį. Paprastai per dieną jis nuvažiuoja nuo 10 iki 40 kilometrų. Šiuo metu už kiekvieną darbo dieną taksi iškvietimus priimanti firma Tomui moka po 15 eurų. Tomo taksi paslaugos tarifas - 0,6 Eur už kilometrą. Tomas norėtų, kad šiame darbe jo gaunamos pajamos didėtų, todėl jis planuoja didinti paslaugos tarifą 0,1 Eur už kilometrą.																					
Užpildykite lentelę ir palyginkite Tomui dienos pajamas dabar, jei jis nuvažiuoja 10, 20, 30 arba 40 kilometrų ir kokios bus šios pajamos, jei paslaugos tarifas bus padidintas.	a) Toje pačioje koordinatinių plokštumoje nubraižykite du grafikus: vienas jų vaizduotų pajamų priklausomybę esant dabartiniam tarifui, o kitas – padidintam tarifui. b) Kokios galėtų būti didžiausios Tomo pajamos per mėnesį, jei paslaugą jis teiktų padidintu tarifui?	Tomas tikisi, kad pusmetį teikdamas paslaugą dabartiniu tarifu, o kitą pusę metų – padidintu tarifu galėtų gauti vidutiniškai 590 Eur pajamų per mėnesį. Ar Tomo lūkesčiai pagrįsti? Atsakymą argumentuokite.	Sugalvokite panašią verslo, paslaugų sektoriaus situaciją, pagal kurią suformuluokite 4–5 klausimus ir išsamiai į juos atsakydami sukurkite 5–7 minučių trukmės pranešimą. Informacijos pateikimui bei pristatymui naudokite pasirinktas skaitmenines priemones.																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Nuvažiuoti kilometrai per dieną</th> <th>10</th> <th>20</th> <th>30</th> <th>40</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>...</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>...</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Nuvažiuoti kilometrai per dieną	10	20	30	40										
Nuvažiuoti kilometrai per dieną	10	20	30	40																	
...																					
...																					
9 (I gimnazijos) klasė. Tiesinė ir kvadratinė funkcijos. [...] Apibrėžiama kvadratinė funkcija $y = ax^2 + bx + c$, kai $a \neq 0$, braižomas jos grafikas (parabolė) [...]. Pasitelkus skaitmenines priemones tyrinėjama, kaip taikant transformacijas iš [...] funkcijos $y = x^2$ grafiko gauti funkcijos $y = a(x - m)^2 + n$ grafiką. [...]																					
Naudodami parabolę $y = \frac{1}{2}x^2$ šabloną arba pasirinktą funkcijų grafikų braižymo programą paaiškinkite, kuo panašūs ir kuo skiriasi funkcijų $y = \frac{1}{2}x^2$ ir $y = \frac{1}{2}x^2 + c$ (c – bet koks skaičius) grafikai.	Naudodami parabolę $y = x^2$ šabloną arba pasirinktą funkcijų grafikų braižymo programą paaiškinkite, kaip gauti funkcijų $y = (x - m)^2$ ir $y = (x - m)^2 + n$ grafikus iš funkcijos $y = x^2$.	Naudodami parabolės $y = x^2$ šabloną arba pasirinktą funkcijų grafikų braižymo programą, ištyrinkite, kaip iš parabolės $y = x^2$ gaunami lentelėje nurodytų funkcijų grafikai. Apibendrinami tyrimą užpildykite lentelę:	Naudodami parabolės $y = ax^2$ (a reikšmę pasirinkite patys, $a \neq 1$) šabloną arba pasirinktą funkcijų grafikų braižymo programą, ištyrinkite, kaip iš parabolės $y = ax^2$ gaunami lentelėje nurodytų funkcijų grafikai. Apibendrinami tyrimą užpildykite lentelę:																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)</th> <th colspan="2">Grafiko eskizas</th> </tr> <tr> <th>$a > 0$</th> <th>$a < 0$</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>$y = x^2$</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>$y = x^2 + n$</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)	Grafiko eskizas		$a > 0$	$a < 0$	$y = x^2$			$y = x^2 + n$			<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)</th> <th>Grafiko eskizas</th> <th>Ypatumai (viršūnės koordinatės, simetrijos ašis, funkcijos nuliai)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>$y = ax^2$</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)	Grafiko eskizas	Ypatumai (viršūnės koordinatės, simetrijos ašis, funkcijos nuliai)	$y = ax^2$		
Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)	Grafiko eskizas																				
	$a > 0$	$a < 0$																			
$y = x^2$																					
$y = x^2 + n$																					
Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)	Grafiko eskizas	Ypatumai (viršūnės koordinatės, simetrijos ašis, funkcijos nuliai)																			
$y = ax^2$																					

Pasiiekimų lygiai																					
1	2	3	4																		
		<table border="1"> <tr> <td>$y = (x - m)^2$</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>$y = (x - m)^2 + n$</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	$y = (x - m)^2$			$y = (x - m)^2 + n$			<table border="1"> <tr> <td>Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)</td> <td>Grafiko eskizas</td> <td>Ypatumai (viršūnės koordinatės, simetrijos ašis, funkcijos nuliai)</td> </tr> <tr> <td>$y = ax^2 + n$</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>$y = a(x - m)^2$</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>$y = a(x - m)^2 + n$</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)	Grafiko eskizas	Ypatumai (viršūnės koordinatės, simetrijos ašis, funkcijos nuliai)	$y = ax^2 + n$			$y = a(x - m)^2$			$y = a(x - m)^2 + n$		
$y = (x - m)^2$																					
$y = (x - m)^2 + n$																					
Kvadratinė funkcija ($a \neq 0$)	Grafiko eskizas	Ypatumai (viršūnės koordinatės, simetrijos ašis, funkcijos nuliai)																			
$y = ax^2 + n$																					
$y = a(x - m)^2$																					
$y = a(x - m)^2 + n$																					
Problemų sprendimas (C)																					
Analizuoja įvairias problemines situacijas, pasiūlo matematinį modelį problemai išspręsti (C1). Pasiūlo, vertina alternatyvias matematinės užduoties sprendimo strategijas, sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2). Įvertina matematinės veiklos rezultatus, daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja (C3).																					
Padedamas nagrinėja dar nenagrinėtų problemų sprendimo pavyzdžius, kai sprendimas reikalauja tarpusavyje susietų žinių taikymo. Pasiūlo matematinį modelį paprasčiausioms analogiškomis tos temos nagrinėtoms problemoms (C1.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, nagrinėja ir analizuoja nenagrinėtas problemas, kai sprendimas reikalauja tarpusavyje susietų žinių taikymo, pasiūlo matematinį modelį paprasčiausiai pažįstamo konteksto problemai spręsti (C1.2).	Konsultuodamasis analizuoja nenagrinėtas problemas, kai sprendimas reikalauja abstrakčių, tarpusavyje susietų, kompleksinių žinių taikymo, pasiūlo matematinį modelį paprastai pažįstamo integralaus konteksto problemai spręsti (C1.3).	Analizuoja nenagrinėtas problemas, kai sprendimas reikalauja abstrakčių, tarpusavyje susietų, kompleksinių žinių, matematinių idėjų taikymo, pasiūlo matematinį modelį paprastai naujai problemai spręsti (C1.4).																		
9 (I gimnazijos) klasė. Tiesinė ir kvadratinė funkcijos. [...] Sprendžiami uždaviniai, kuriuose įvairios realaus pasaulio situacijos modeliuojamos funkcijomis [...]																					
Iš vandens talpyklos teka vanduo. Po to, kai vanduo pradėjo tekėti, jo kiekis talpykloje buvo matuojamas tris kartus. Gauti rezultatai pavaizduoti lentelėje:																					
<table border="1"> <tr> <td>Laikas (min)</td> <td>2</td> <td>4</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Vandens kiekis (l)</td> <td>1900</td> <td>1800</td> <td>1500</td> </tr> </table>				Laikas (min)	2	4	9	Vandens kiekis (l)	1900	1800	1500										
Laikas (min)	2	4	9																		
Vandens kiekis (l)	1900	1800	1500																		
Pagal pateiktą situaciją ir duomenis sugalvokite kuo daugiau klausimų (užduočių) ir į juos atsakykite (atlikite).																					
Komentaras. Pateikiami galimi mokinio sugalvoti klausimai (užduotys). 1. Pavaizduokite šią informaciją koordinatinių plokštumoje.	Komentaras. Pateikiami galimi mokinio sugalvoti klausimai (užduotys). 1. Kas yra priklausomi ir nepriklausomi kintamieji šioje situacijoje?	Komentaras. Pateikiami galimi mokinio sugalvoti klausimai (užduotys). 1. Pagalvokite, kas galėtų būti priklausomi ir nepriklausomi kintamieji šioje situacijoje	Komentaras. Pateikiami galimi mokinio sugalvoti klausimai (užduotys). 1. Kaip manote, kokia funkcija galėtų padėti nustatyti galimą vandens kiekį																		

Pasiiekimų lygiai			
1	2	3	4
2. Ką galite pasakyti apie taškų išsidėstymą? Kokia funkcija geriausiai atspindėtų šiuos duomenis?	2. Pavaizdavę duomenis koordinačių plokštumoje, nustatykite, kuri funkcija geriausiai atspindėtų šiuos duomenis? Paaiškinkite, kodėl pasirinkote būtent šią funkciją. 3. Užrašykite funkcijos, kurią pasirinkote, lygtį. Nubraižykite funkcijos grafiką pagal savo gautą lygtį toje pačioje koordinačių plokštumoje, kurioje pavaizduoti lentelės duomenys.	ir pavaizduokite šią informaciją koordinačių plokštumoje. 2. Kokia funkcija geriausiai atspindėtų šiuos duomenis? Kokia jos lygtis? 3. Ką gali padėti nustatyti jūsų funkcija? 4. Kaip manote, koks galėtų būti vandens kiekis talpoje po 3 minučių? O po 15 minučių? Kodėl?	talpoje po 3 minučių? O po 15 minučių? Kodėl? 2. Ar manote, kad jūsų spėjimai patikimi? Ar 3 ir 15 įeina į duotų duomenų apibrėžimo sritį? Ar galėtume naudoti jūsų funkciją norėdami nustatyti vandens kiekį talpoje po 40 minučių? Kodėl? 3. Ar galima manyti, kad tarp pirmo ir trečio vandens kiekio talpoje matavimo buvo laiko momentas, kai vandens buvo 1300 l? Paaiškinkite savo atsakymą.
Padedamas apsvarsto pasiūlytas alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol įgyvendina pasirinktą strategiją (C2.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, pasiūlo ir vertina alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2.2).	Konsultuodamasis pasiūlo, vertina alternatyvias paprastos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2.3).	Pasiūlo, vertina alternatyvias nesudėtingos užduoties sprendimo strategijas, taiko skirtingų mokymo(si) turinyje nagrinėtų sričių ar temų faktus ir procedūras, kol sudaro užduoties sprendimo planą ir jį įgyvendina (C2.4).
9 (I gimnazijos) klasė. Skaičių sekos. [...] Sprendžiami įvairaus konteksto uždaviniai, kuriuose nagrinėjami, taikomi, derinami įvairūs skaičių sekų apibūdinimo būdai. Tiesinė ir kvadratinė funkcijos. [...] Sprendžiami uždaviniai, kuriuose įvairios realaus pasaulio situacijos modeliuojamos funkcijomis [...]			
Miesto transporto kortelėje yra 12 Eur. Kaskart pasinaudojus kortele nuskaičiuojama 1,8 Eur. Kiek kartų pasinaudota kortele, jei jos likutis kortelėje yra 3 Eur? Komentaras. Pateikiami galimi mokinio sprendimai. 1. $(12-3):1,8 = 5$ 2. 12, 10,2, 8,4, 6,6, 4,8, 3 3. ... Atsakymas: 5 kartus	1998 metais pasodinta 2,6 m aukščio sekvoja. Kuriais metais ji pasieks 84 m aukštį, jei manoma, kad sekvojos užauga apie 1,22 m per metus? Komentaras. Pateikiamas galimas mokinio sprendimas. $2,6 + (n-1)1,22 = 84$ $1,22n = 75,62$ $n \approx 62$ $1998 + 62 = 2060$ Atsakymas: 2060 m	Matas yra atsakingas už įmonės, kurioje dirba, šventės organizavimą. Patalpų nuoma kainuotų 120 Eur, o maistas vienam asmeniui – apie 12,5 Eur. Darbuotojai nusprendė, kad šventės biudžetas yra 400 Eur. 1. Kiek daugiausiai Mato kolegų gali dalyvauti įmonės šventėje? 2. Kiek kainuotų maistas vienam asmeniui šventėje, jei paaiškėjo, kad dalyvaus 16 įmonės darbuotojų,	Simas sėkmingai investavo į verslą. Po pirmųjų metų po šios investicijos Simo pajamos buvo 39 000 Eur, po antrųjų – 59 000 Eur, po trečiųjų – 79 000 Eur ir t.t. Jei pajamos iš Simo verslo ir toliau taip didėtų, kiek užtruktų, kol Simas taptų milijonieriumi? Komentaras. Pateikiamas galimas mokinio sprendimas. Taikoma aritmetinės progresijos pirmųjų n

Pasiekimų lygiai																																																									
1	2	3	4																																																						
		nuomos kaina nesikeičia? Komentaras. Pateikiamas galimas mokinio sprendimas. 1. $(400-120):12,5 = 22,4$ <i>Atsakymas: 22 darbuotojai</i> 2. $280:16 = 17,5$ <i>Atsakymas: 17,5 Eur</i>	<i>narių sumos formulė</i> $2 \cdot 39\,000 + 20\,000(n - 1) = 2\,000\,000$ $78\,000 + 20\,000 \cdot n - 20\,000 = 2\,000\,000$ $20\,000 \cdot n = 1\,942\,000$ $n \approx 97,1$ <i>Atsakymas: maždaug po 97 metų Simas taptų milijonieriumi</i>																																																						
Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, įvertina paprastos probleminės užduoties sprendimui taikyto būdo, metodo tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro išvadas (C3.1).	Naudodamasis netiesiogiai teikiama pagalba, įvertina paprastos probleminės užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas (C3.2).	Konsultuodamasis įvertina paprastos probleminės užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja nagrinėtos problemos kontekste (C3.3).	Įvertina nesudėtingos probleminės užduoties sprendimui taikytų būdų, metodų tinkamumą, patikrina, ar rado teisingą, prasmingą atsakymą į iškeltą klausimą. Daro pagrįstas išvadas, jas interpretuoja nagrinėtos problemos kontekste (C3.4).																																																						
9 (I gimnazijos) klasė. Duomenys ir jų interpretavimas. [...] Nagrinėjamos taškinės (sklaidos) diagramos, vaizduojančios statistinį ryšį tarp dviejų kintamųjų (stebimų požymių) reikšmių. Mokomasi iš sklaidos diagramos įvertinti šio ryšio buvimą/nebuvimą, aptariama, kokiais atvejais kalbama apie kintamųjų koreliacinį ryšį. Detaliau aptariama tiesinė koreliacija. [...]																																																									
Konkurso, kuriame reikėjo per minutę klaviatūra surinkti kuo daugiau žodžių, rezultatai pateikti lentelėje: <table border="1" data-bbox="159 1038 551 1422"> <thead> <tr> <th>Dalyvis</th> <th>Žodžių sk.</th> <th>Klaidų sk.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>40</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>53</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>20</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>65</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>E</td> <td>35</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>F</td> <td>60</td> <td>22</td> </tr> </tbody> </table>	Dalyvis	Žodžių sk.	Klaidų sk.	A	40	11	B	53	15	C	20	2	D	65	20	E	35	4	F	60	22	Konkurso, kuriame reikėjo per minutę klaviatūra surinkti kuo daugiau žodžių, rezultatai pateikti lentelėje: <table border="1" data-bbox="663 1038 1055 1422"> <thead> <tr> <th>Dalyvis</th> <th>Žodžių sk.</th> <th>Klaidų sk.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>40</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>53</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>20</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>65</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>E</td> <td>35</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>F</td> <td>60</td> <td>22</td> </tr> </tbody> </table>	Dalyvis	Žodžių sk.	Klaidų sk.	A	40	11	B	53	15	C	20	2	D	65	20	E	35	4	F	60	22	Lentelėje pateikti dviejų kintamųjų (stebimų požymių) duomenys: <table border="1" data-bbox="1162 967 1538 1075"> <tbody> <tr> <td>x</td> <td>1</td> <td>5</td> <td>4</td> <td>2</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>y</td> <td>13</td> <td>8</td> <td>12</td> <td>11</td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table> Pagal pateiktus duomenis nubraižykite taškinę diagramą. Pakomentuokite šių požymių statistinį ryšį. Pateikite bent vieną realaus gyvenimo pavyzdį, kuris iliustruotų šiuos duomenis. Komentaras. Pateikiamas galimas mokinio atsakymas. <i>x – Vaikų fizinio aktyvumo laikas per savaitę</i>	x	1	5	4	2	6	y	13	8	12	11	10	1. Nustatykite, kokį ryšį – statistinį ar funkcinį – tarp dviejų kintamųjų iliustruoja pateikti pavyzdžiai: <ol style="list-style-type: none"> Elektros energijos namuose suvartojamas kiekis ir mėnesio už sunaudotą elektrą dydis. Elektros prietaisų namuose skaičius ir mėnesio sąskaitos dydis. Asmens ūgis ir svoris. Parduotų valgomųjų ledų kiekis ir oro temperatūra. Kvadrato kraštinė ir kvadrato plotas. 2. Pateikite po du statistinio ir funkcinio ryšio pavyzdžius.
Dalyvis	Žodžių sk.	Klaidų sk.																																																							
A	40	11																																																							
B	53	15																																																							
C	20	2																																																							
D	65	20																																																							
E	35	4																																																							
F	60	22																																																							
Dalyvis	Žodžių sk.	Klaidų sk.																																																							
A	40	11																																																							
B	53	15																																																							
C	20	2																																																							
D	65	20																																																							
E	35	4																																																							
F	60	22																																																							
x	1	5	4	2	6																																																				
y	13	8	12	11	10																																																				

Pasiiekimų lygiai														
1			2			3			4					
G	85	30	G	85	30	y – Vaikų praleistas laikas žiūrint TV per savaitę.								
H	49	16	H	49	16									
I	35	27	I	35	27									
J	76	25	J	76	25									
Pagal pateiktus duomenis nubraižykite diagramą.			Pagal pateiktus duomenis nubraižykite taškinę diagramą ir atsakykite į klausimus:											
			<ul style="list-style-type: none"> • Kuris dalyvis yra lėtas, bet kruopštus, o kuris greitas, bet neatidus? • Ar yra savo rezultatais išsiskiriančių dalyvių? Kurie? • Ką galite pasakyti apie šių duomenų priežastinį ryšį? 											